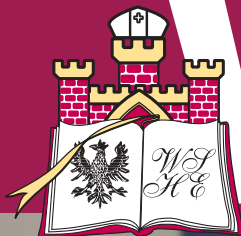

Gazeta Semestralna Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku

Wladislavia

ISSN 1427-9061

nr 17, luty 2004 r.

rok założenia 1996

<http://www.wshe.pl>

MODUŁ STUDENT

Spersonalizowana strona WWW zawierająca:

- wirtualny indeks
- stan konta finansowego w oparciu o należności wynikające z toku studiów i dokonane wpłaty
- osobiste konta poczty e-mail w domenie wshe
- system informacji o wydarzeniach związanych ze studiami
- plany zajęć, komunikaty o zmianach planów zajęć

MODUŁ DZIEKANAT + REKRUTACJA

- tworzenie bazy danych związanych z tokiem studiów (oceny, przedmioty, wykładowcy)
- wydruki (kart egzaminacyjne, protokoły itd.)
- historia toku studiów
- moduł eksportujący dane do Microsoft Excel
- generator numerów rachunków bankowych

MODUŁ CZESNE

- elastyczny mechanizm tworzenia naliczeń wynikających z toku studiów z uwzględnieniem ulg, rat, odsetek
- interfejs importu danych z banków w oparciu o indywidualne numery rachunków bankowych

MODUŁ PALNOWANIE ZAJĘĆ

- wprowadzanie bazy zasobów*
- alokacja zasobów*
- planowanie i rezerwacja sal
- optymalizacja obciążeń

*Zasoby: sale, projektory, laptopy, rzutniki itp.

SYSTEM FINANSOWO-KSIĘGOWY

- płace
- kadry
- analizy finansowo-księgowe
- ewidencja środków trwałych
- kontrola pensum
- system informacji ZUS

BAZA DANYCH „STUDENCI WSHE”

BAZA DANYCH F-K, „PRACOWNICY WSHE”

MODUŁ REKTORAT

- analizy finansowo-księgowe
- płace pracowników dydaktycznych oraz administracyjnych
- dostęp do wirtualnego indeksu studentów

Pobieranie informacji o stanie indywidualnego konta każdego studenta 1 raz na dobę

BANKI

Dwukierunkowe przesyłanie danych: transakcje bezgotówkowe, podgląd stanów kont

SCHEMAT FUNKCJONALNY DZIAŁANIA SYSTEMU ZARZĄDZANIA UCZELNIĄ W WSHE

MAGISTER

Pierwsze dyplomy magisterskie na Wydziale Pedagogicznym

Dzień 11 grudnia 2003 r. można, bez obawy o przesadę, nazwać wielkim świętem Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku, bowiem w tym dniu 370 absolwentów Wydziału Pedagogicznego otrzymało po raz pierwszy w tej uczelni tytuły zawodowe magistrów. Inaczej, jak czytamy w słownikach wyrazów obcych, stali się „nauczycielami” lub „przełożonymi”. W praktyce oznacza to, iż szkoły i inne instytucje edukacyjne oraz produkcyjne i usługowe pozyskały prawie czterystu pracowników z wysokimi kwalifikacjami.

Satysfakcję z otrzymanych dyplomów mają głównie absolwenci, których 5-letni trud (3 lata studiów licencjackich oraz 2 lata studiów magisterskich uzupełniających) uwieńczono uroczystym wręczeniem dyplomów. Jednak z obserwacji zachowań całej społeczności, która towarzyszyła absolwentom Wydziału Pedagogicznego, można powiedzieć, iż było to także wielkie święto małżonków, rodziców, często dzieci, profesorów, adiunktów, asystentów, pracowników administracyjnych i technicznych. Osoby te towarzyszyły, wspierały i w różny sposób pomagały dzisiejszym magistróm

w całym procesie studiów. Można więc mówić o święcie całej społeczności akademickiej Wydziału Pedagogicznego Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku, która przez pięć lat wspólnie ze studentami (dziś magistrami) przeżywała ich troski, radości, porażki i sukcesy.

Na miejscu będzie chyba, wyrażona przy tej okazji, refleksja, że aktualnie w Polsce już nie tylko mówi się o kształceniu permanentnym, ciągłym, czy jeszcze wyraźniej — uczeniu się przez całe życie, ale ma to miejsce na wszystkich szczeblach i we wszystkich formach systemu edukacji, a przede wszystkim w szkolnictwie wyższym. Już nie szokują nas tytuły raportów oświatowych „Uczyć się, aby być”, „Uczyć się, aby żyć”, czy „Edukacja — jest w niej ukryty skarb”. Dla jednego miliona ośmiuset tysięcy studentów wszystkich uczelni w Polsce uczenie się stało się imperatywem czasu. Z satysfakcją obserwujemy wysiłek wielu studentów, którzy studiują nie tylko dla celów utylitarnych, lecz także autotelicznych.

prof. dr hab. Zbigniew Węgiński
działek Wydziału Pedagogicznego

Magistrowie
z promotorem
prof. dr. hab.
Ryszardem Parzęckim

Już magister
Edyta Rogiewicz
(z prawej)

SPIS TREŚCI

J. Garbacz Inauguracja roku akademickiego 2003/2004	4
---	---

ARTYKUŁY

A. Borodo Współczesne problemy prawne finansów samorządu terytorialnego w Polsce	6
--	---

Z. Girzyński Polski Londyn	8
-------------------------------------	---

R. Krajewski <i>Leges plus quam perfectae</i> na przykładzie biganii	10
--	----

B. Krajewska Reklama telewizyjna a dzieci i młodzież	12
--	----

H. Stępień Finanse samorządów — nowe rozwiązania	13
--	----

R. Nowak System zarządzania uczelniami wyższymi	15
---	----

PROGRAMY OFERTY KOMUNIKATY	18
-------------------------------------	----

Z WYDZIAŁÓW	21
-------------------	----

OD STUDENTÓW	30
--------------------	----

WYDARZENIA	34
------------------	----

BIBLIOTEKA	38
------------------	----

KRONIKA	42
---------------	----

FOTOKRONIKA	46
-------------------	----

na okładce:
Studium Języków Obcych WSHE
fot. Jan Sierackiewicz

2003/2004 I N A U G U R A C J A R O K U A K A D E M I C K I E G O

wystąpienie JM Rektora WSHE we Włocławku prof. dr. hab. Jerzego Garbacza

Szanowni Państwo!

Panie, Panowie!

Czcigodni Goście!

Z radością witam Państwa w tej zabytkowej i pięknie dziś odnowionej sali, w Auditorium Maximum Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej. Wiem bowiem, że postanowiliście przyjąć nasze zaproszenie na dzisiejszą uroczystość ze względu na sympatię i ciepłe uczucia jakie żywiecie dla Uczelni. Wiem także, że bliska jest Wam przyszłość naszej wszechnicy.

Włocławska Uczelnia stoi dziś u progu dziewiątego roku działalności dydaktycznej i naukowej. Odległe wydają się z tej perspektywy czas i warunki pierwszej inauguracji: wynajmowane pomieszczenia, nieliczna grupa studentów na jednym tylko kierunku studiów, kilkoro wykładowców, ale i ten mobilizujący do działania duch pionierski, pełen wiary w prawie nieograniczone możliwości rozwoju. I choć od tamtych jesiennych dni 1995 r. minęło sporo czasu mierzonego powstawaniem kolejnych kierunków studiów, ponad pięćdziesięcioletnią rzeszą studentów, doskonale przygotowaną kadrą nauczycieli akademickich oraz nowoczesną infrastrukturą, to nadal towarzyszą nam ten sam zapał i głębokie przekonanie o słuszności wytyczonych wtedy dróg.

Wszyscy należymy do pokolenia, któremu dane było stać się świadkiem, a zarazem uczestnikiem potężnych przemian systemowych. Upadek komunizmu na przełomie 80. i 90. lat XX w. w krajach Europy Środkowo-Wschodniej, dynamiczna rewolucja informacyjna, globalizacja gospodarki, czy wreszcie polska akcesja do Unii Europejskiej to wydarzenia, które zmieniły i będą zmieniać zarówno losy narodu, jak i jednostkowe biografie.

Szkolnictwo wyższe w Polsce od lat 90. XX w. ulega ważnym strukturalnym i funkcjonalnym przeobrażeniom wprowadzającym szereg nowych jakościowo zjawisk i trendów. Wiedza akademicka przestała być już tylko poszerzaniem horyzontów poznawczych i intelektualnych zgłębiających ją jednostek, ale stała się towarem obecnym na nowym rynku usług edukacyjnych. A sko-

ro już o rynku mowa, to wraz z nim pojawiła się konkurencja, rywalizacja i wszystkie inne zjawiska będące ich naturalną konsekwencją.

Obok uczelni państwowych, posiadających przez dziesięciolecia monopol na kształcenie, pojawił się sektor niepublicznego szkolnictwa wyższego. Burzliwe są koleje losu tej sfery edukacji, która raz gloryfikowana, raz znów ignorowana przez kolejne ekipy decydentów ministerialnych, stała się jednak, co należy podkreślić, poważnym głosem w ogólnopolskiej dyskusji na temat jakości i kierunków kształcenia współczesnych Polaków.

Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku, znajdując się w gronie prawie 300 wyższych uczelni niepublicznych, od ponad ośmiu lat umacnia swoją pozycję dydaktyczną, naukową i materialną. Wysokie lokaty w corocznie ogłaszanych, przez znaczące periodyki, ogólnopolskich rankingach szkół wyższych dowodzą słuszności podjętych przez Założyciela i Władze Uczelni kierunków rozwoju.

Aby rzetelnie przedstawić włocławską Uczelnię należy w pierwszej kolejności podkreślić jej

wielokierunkowość i różnorodność rozwoju. Wszystkie bowiem dotychczas podjęte działania, odniesione sukcesy, a niekiedy też poniesione porażki w oczywisty sposób ilustrują jej funkcje — dydaktyczną, naukowo-badawczą, a także środowiskową (opiniotwórczą i kulturotwórczą).

Pozwólcie Państwo, że krótko odniosę się do każdej z nich na podstawie zakończonych już roku akademickiego 2002/2003.

Jesienią 2002 r. decyzją ministra Edukacji Narodowej i Sportu Uczelnia uzyskała uprawnienia do nadawania tytułu magistra na kierunku historycznym. To drugie, po pedagogice, magisterium w WSHE. Warto podkreślić, iż decyzja ministra poprzedzona była pozytywną opinią Państwowej Komisji Akredytacyjnej. Poszerzyliśmy także ofertę dydaktyczną o nowy kierunek studiów — 3,5-letnie studia inżynierskie na informatyce ze specjalnością sieciowych systemów informatycznych. Na pozostałych kierunkach pojawiło się kilka nowych specjalności, tj. edukacja zdrowotna i promocja zdrowia na pedagogice, zastosowanie informatyki w biznesie, czy ekonomia obszarów wiejskich na kierunku ekonomii. Także do cieszących się sporym zain-

Senat Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku

teresowaniem studiów podyplomowych dołączyły nowe propozycje, takie jak chociażby Edukacja Europejska na Wydziale Pedagogicznym, Informatyka i Technologia Informacyjna na Wydziale Ekonomii, Szacowanie Nieruchomości na Wydziale Ochrony Środowiska, czy wreszcie podyplomowe studia Wiedzy o Kulturze przygotowane przez Wydział Humanistyczny. Oferta studiów wrocławskiej Uczelni oceniana jest wysoko przez reprezentatywne gremia specjalistów, zarówno przez dydaktyków, jak i przez pracodawców. Na uwagę w tym miejscu zasługuje doskonale wyczuwanie zmieniających się przecież uwarunkowań lokalnego rynku pracy.

Władze Uczelni podejmują szereg działań zmierzających do zmniejszenia obciążeń studentów kosztami kształcenia. Możemy się poszczycić bardzo konkurencyjnym czesnym i to zarówno w przypadku studiów dziennych, jak i zaocznych. Od lat nie ulega ono drastycznym podwyżkom. Po raz pierwszy w tym roku obniżone zostało czesne dla osób rozpoczynających naukę na pierwszym roku studiów dziennych informatyki i ochrony środowiska. To niebagatelny wkład WSHE w kształcenie tak potrzebnej miastu i regionowi kadry inżynierów.

Konsekwentnie realizowany jest system stypendiów naukowych, socjalnych i zasiłków losowych. Jeżeli do tego wszystkiego dodamy jeszcze wysoki poziom kształcenia, kadre naukowe z wieloletnim doświadczeniem oraz pierwszorzędą bazę dydaktyczną z darmowym dostępem do Internetu, codziennych gazet, a także doskonale wyposażoną Bibliotekę Główną to nic dziwnego, że studenci wybierają właśnie naszą Uczelnię. W tym roku decyzję taką podjęło ponad 2000 młodych ludzi, co stanowi absolutny rekord w ośmioletniej historii Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Wrocławku. Jest to sukces, zważywszy na uwarunkowania demograficzno-ekonomiczne

regionu oraz rosnącą konkurencję na lokalnym rynku edukacyjnym. Liczba nowo przyjętych na I rok studiów przewyższyła liczbę tegorocznych absolwentów. Wierzę jednak, iż ten pomyślny wynik mobilizować nas będzie do jeszcze bardziej wytężonej pracy w nowym roku akademickim 2003/2004.

Już dziś mogę obiecać, iż dołożymy wszelkich starań, aby nowi studenci nigdy nie żałowali swojej decyzji, by, zostając za kilka lat absolwentami WSHE, byli dumni ze swej macierzystej Uczelni, by dyplom Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej stał się kluczem do zawodowych i naukowych sukcesów.

Czynnikiem generującym rozwój Uczelni jest doświadczona, wysoko kwalifikowana i otwarta na nowe trendy w nauce kadra nauczycieli akademickich.

W Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej doskonale zdajemy sobie z tego sprawy. Dlatego też pracują tutaj profesorowie, doktorzy i magiŝtrowie, dla których dydaktyka oznacza realizację zaszczytnej misji, której towarzyszy świadomość pierwszoplanowej wartości jaką jest dobro studenta. WSHE, to nie miejsce dla ludzi uznających prymat walorów materialnych nad wszystkimi innymi. Właŝnie dobro studentów jest dla nas sprawą najważniejszą. Od ich satysfakcji i zadowolenia z warunków, w jakich zdobywają wiedzę uzależniona jest bowiem sama racja bytu Uczelni. Pośród ponad 200 pracowników naukowo-dydaktycznych są tacy, którzy realizują swoje projekty badawcze w ramach zakładów naukowych znajdujących się w strukturze każdego z pięciu wydziałów WSHE, ogłaszają wyniki swych badań na organizowanych konferencjach naukowych, seminariach i wykładach otwartych, a także publikują je zarówno w wydawnictwie uczelnianym, jak i w periodykach o regionalnej, ogólnopolskiej, a także światowej cyrkulacji.

Wrocławska Uczelnia dba o to, aby pracownicy naukowcy oraz studenci mogli poszerzać swoje horyzonty, zdobywać wiedzę i doświadczenie poprzez aktywne uczestnictwo w międzynarodowych programach edukacyjnych. WSHE obecna jest m.in. w programach Socrates Erasmus, Socrates Lingua, Socrates Arion. Uczelnia bierze udział w konsultacjach zmierzających do uzyskania aplikacji w ramach programu Leonardo da Vinci oraz programu Rządu Norwegii pn. LINKING UP FOR MOBILITY IN EUROPE. Jeśli dodamy do tego udział w nowo podpisanych umowach o współpracy naukowej i dydaktycznej, m.in. ze Smoleńskim Uniwersytetem Humanistycznym, czy z portugalskim Universidade Nova de Lisboa, to otrzymamy optymistyczny obraz możliwości kształcenia w naszej Uczelni.

Wielokrotnie i w różnych okolicznościach powtarzałem, iż WSHE jest Uczelnią społeczną. Założenie to legło u podstaw powstania Uczelni. Nie chodzi tu tylko o fakt, iż organem założycielskim jest Wrocławskie Towarzystwo Naukowe, ale także o szereg inicjatyw oraz podejmowanych działań, które mają charakter prospołeczny w tym najszerszym i najlepszym znaczeniu. Wierzę, że poprzez popularyzację nauki i wiedzy (tj. organizowane konferencje, sesje popularno-naukowe, konkursy wiedzy o społeczeństwie, a także o Unii Europejskiej), czy cieszące się zainteresowaniem projekty kulturalne (koncerty i wystawy) Uczelnia istnieje w świadomości lokalnej, będąc utożsamiana z tym miastem i regionem, jako forpocztą nowoczesnego kształcenia oraz nowych horyzontów intelektualnych.

Szanowni Państwo!

Przed nami kolejny już rok akademicki — czas podejmowania nowych wyzwań, ale i czas umacniania dorobku dydaktyczno-naukowego. Niech nasze przyszłe działania przysporzą wiele korzyści studentom i ich nauczycielom, niech uczynią ich codzienny trud lżejszym, dając jednocześnie świadomość dobrze wypełnionego obowiązku.

Czcigodni Goście,
Drodzy Przyjaciele!

Myślę, iż nadeszła już ta chwila, by wypowiedzieć formułę tradycyjnie rozpoczynającą nowy rok akademicki.

Rok akademicki 2003/2004 w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Wrocławku ogłaszam za otwarty!

**Immatrykulacja
studentów I roku**

Andrzej BORODO

Współczesne problemy prawne finansów samorządu terytorialnego w Polsce*

Problemy prawne finansów samorządu terytorialnego powinny wypływać z obowiązującego ustawodawstwa oraz orzecznictwa sądów i innych instytucji, także z literatury prawniczej. Wybór poszczególnych problemów i uznanie ich za podstawowe czy istotne jest jednak sprawą subiektywną, związaną z ocenami osoby, która dokonuje wyboru i która przyznaje im walor ważności lub uznaje, że mają drugorzędne znaczenie.

Do problemów finansów samorządowych, które moim zdaniem zasługują na uwagę i analizę, należą: zagadnienia badań w dziedzinie polityki finansowej samorządu, zagadnienie zakresu władzy finansowej i samodzielności finansowej samorządu, zagadnienie odrębnego (samorządowego) prawa budżetowego, zagadnienie wieloletniego planowania finansowego w samorządach, zagadnienie funkcjonowania środków (dotacji) dla samorządów terytorialnych pochodzących z budżetu Unii Europejskiej, zagadnienie roszczeń sądowych samorządu względem skarbu państwa, zagadnienie struktury dochodów samorządowych z punktu widzenia standardów międzynarodowych, zagadnienie pożyczek, kredytów i banku komunalnego, zagadnienie instrumentów rozwoju gospodarczego w samorządach. Niektóre z tych zagadnień będą bliżej przedstawione.

Zagadnienie badań nad problematyką polityki finansowej samorządu

Istotą polityki jest ustalanie celów i zadań państwa lub samorządu terytorialnego oraz środków ich realizacji. Istotną częścią składową polityki władz publicznych jest polity-

ka finansowa. Wyrazem polityki są czasem programy, deklaracje i inne oświadczenia formułujące cele, zamierzenia i środki ich realizacji. Obraz polityki można również odtworzyć na podstawie faktycznego jej wykonywania, wyławiając z rzeczywistości cele i środki stanowiące o kierunku działalności¹.

W ramach obiektywnych uwarunkowań ustrojowych, społecznych, gospodarczych, demograficznych istnieje pole swobody ruchów polegające na możliwości wyboru celów, jakie w publicznej działalności finansowej mają być osiągnięte, oraz środków, przy pomocy których należy dążyć do osiągnięcia wyznaczonych celów. Wskazuje się, że polityką finansową jest dokonywanie wyborów celów i środków w sferze działalności finansowej². Środki polityki finansowej to sposoby, przy pomocy których dany cel może być osiągnięty. Polityka finansowa, w tym polityka finansowa samorządu, przejawia się w stanowieniu i stosowaniu odpowiednich norm prawa, regulujących gospodarke finansową.

Polityka finansowa samorządu, łącząca się z pobieraniem dochodów, dokonywaniem wydatków, kształtowaniem budżetu, zaciąganiem pożyczek, ustalaniem stawek, cen, czynszów, taryf, opłat oddziałuje na rzeczywistość społeczną i gospodarczą, wpływa na poziom dochodów, na rozwój gospodarczy, tworzenie miejsc pracy.

Wskazuje się, że polityce finansowej właściwe są trzy podstawowe rodzaje środków działania — stanowienia prawa, ustalanie planów, praktyczna realizacja prawa i planów³. Środki polityki finansowej mogą być stosowane w różnych dziedzinach finansów publicznych. Można więc mówić o polityce budżetowej, podatkowej, polityce długu publicznego.

Wybór odpowiednich celów i środków (sposobów) ich realizacji związany jest z pytaniem co robić, jakie zadania podejmować, jakie cele są główne, a jakie drugorzędne. Wybór ten wymaga gruntownej znajomości zjawisk społecznych i gospodarczych zachodzących w danej wspólnotie (w państwie, w gminie). Na podstawie szczegółowej diagnozy społeczno-gospodarczej można wybrać adekwatne cele i środki działania. Analiza rzeczywistości społecznej jest tu punktem wyjścia. Ważne są odpowiednie idee, pomysły, inteligencja, nowatorskie ujęcia umożliwiające sprostanie zadaniom, jakie stoją przed społeczeństwem.

W tym kontekście potrzebne są badania i analizy dotyczące instrumentów polityki finansowej w polskich samorządach, tak aby wykreować ich zestaw, wachlarz, z którego poszczególne samorządy mogłyby korzystać, jako z określonych wzorców.

Zagadnienie środków dla samorządów terytorialnych z budżetu Unii Europejskiej

Uregulowanie spraw związanych ze środkami ze źródeł zagranicznych, które nie podlegają zwrotowi (zagraniczne dotacje celowe) jest poważnym zagadnieniem prawa. Chodzi tu w szczególności o środki przedakcesyjne z budżetu Unii Europejskiej. W świetle przepisów ustawy o finansach publicznych nie jest jasne jaka jest procedura ich uzyskiwania, kto podejmuje decyzję o przyznaniu dotacji lub odmowie przyznania, jakie są mechanizmy prawne, finansowe i bankowe dotyczące przekazywania tych środków, jakie są zasady służące obiektywizacji przy przydzielaniu tych środków, czy de-

czyje jakie zapadają na tle przekazywania wspomnianych środków mogą być kwestionowane w postępowaniu sądowym lub innym, od spełnienia jakich wymagań zależy uzyskanie środków, kto kontroluje czy wymagania zostały spełnione, czy nie? Czy do wspomnianych procedur odnoszą się w pełni zasady państwa prawnego?

Źródła dochodów samorządu terytorialnego w Polsce, pochodzące z budżetu Unii Europejskiej, mają formę zbliżoną do dotacji celowych. Ich konstrukcja jest jednak wysoce złożona z prawnego punktu widzenia, łączy się z problemem obowiązywania i stosowania prawa wspólnotowego i jego stosunku do prawa krajowego. Powstają pytania to jest bezpośrednim adresatem rozporządzeń unijnych dotyczących środków przedakcesyjnych, czy państwo kandydujące, czy także inne podmioty (w tym samorzady) oraz jakie są relacje pomiędzy rządem a samorządami w sferze wykorzystywania środków budżetowych Unii Europejskiej.

Na tle wydatków ze środków zagranicznych wyłania się pytanie o mechanizmy prawne dotyczące tych wydatków. Kto, w jakim trybie, na gruncie jakich regulacji prawnych może się o nie ubiegać, tak aby zachowana została zasada równoprawnego dostępu do tych środków publicznych? Wydaje się, że jednakowo dla wszystkich zainteresowanych i oparty na zobiektywizowanych kryteriach dostęp do środków publicznych jest wymogiem konstytucyjnym.

Sprawy kredytów i banku komunalnego

Stosowanie przez samorzady wpływów zwrotnych, tj. kredytów, pożyczek i obligacji powiększa stopień ich samodzielności finansowej i ustrojowo-politycznej, **rozwija wolność działania samorządu**. Zobowiązuje jednak do szczególnej odpowiedzialności przy podejmowaniu decyzji w sprawach samorządowego kredytu publicznego. Wydaje się, że samorzady powinny korzystać ze zwrotnych metod finansowania. Dla finansowania niektórych zadań, zwłaszcza większych przedsięwzięć inwestycyjnych, jest to istotny i uzasadniony merytorycznie sposób pozyskania środków. Środki uzyskane z tytułu operacji zwrotnych samorządu powinny być wykorzystywane głównie na cele inwestycyjne. Trudno akceptować sytuację finansowania przy pomocy kredytów (a tym bardziej obligacji) zadań bieżących gminy, powiatu czy województwa, np. wydatków na cele socjalne czy administracyjne.

Korzystanie ze źródeł zwrotnych ma jednak granice, zarówno formalnoprawne, jak i merytoryczne (ekonomiczne), związane

z dobrą — w perspektywie długookresowej — kondycją finansową samorządu. Granice korzystania ze źródeł zwrotnych powinna badać przede wszystkim sama jednostka samorządu terytorialnego, a także organ nadzoru (regionalna izba obrachunkowa) i instytucja finansowa (bankowa) będąca potencjalnym pożyczkodawcą.

Korzystanie ze środków zwrotnych wymaga głębokich analiz, planów, znajomości mechanizmów bankowych i finansowych, badania stopnia zdolności kredytowej samorządu w danym roku i w perspektywie następnych lat. Rodzi to z jednej strony potrzebę współpracy z fachowymi instytucjami finansowymi (np. bankami), z drugiej strony jest przesłanką, aby samorzady tworzyły własne kadry zdolne do odpowiedniej współpracy z instytucjami rynku finansowego.

W tym kontekście godne rozważenia jest także tworzenie przez samorzady (zwłaszcza duże miasta, samorzady województw) własnych instytucji bankowych. Sądzę, że istotne znaczenie mają postulaty dotyczące komunalnych kas oszczędności. Współczesne polskie samorzady nie posiadają swoich instytucji bankowych, co różni je od samorządów w wielu państwach europejskich. Wydaje się, że ciągle występuje problem ich powołania. Brak instytucji bankowych należących do jednostek samorządu terytorialnego powoduje, że samorzady terytorialne pozbawione są niektórych możliwości działania.

Instrumenty rozwoju gospodarczego w samorządach

Do instrumentów rozwoju gospodarczego — na poziomie lokalnym i regionalnym — należą⁴:

— inwestycje komunalne, które finansowane będą w oparciu o własne środki samorządów (uzyskane po pokryciu bieżących wydatków);

— inwestycyjne dotacje celowe państwa, w szczególności te, które zostały ujęte w ramach kontraktu wojewódzkiego;

— finansowanie inwestycji z kredytów bankowych i z wpływów z obligacji komunalnych;

— finansowanie niektórych inwestycji (np. z zakresu zadań w sferze ochrony środowiska) z dotacji i pożyczek udzielanych przez państwowe fundusze celowe;

— finansowanie niektórych zadań inwestycyjnych ze środków budżetowych Unii Europejskiej;

— przyciąganie inwestorów (przedsiębiorców) poprzez kształtowanie odpowiednich stawek podatkowych i zwolnień podatkowych — w zakresie podatków lokalnych;

— prowadzenie odpowiedniej polityki samorządowej w zakresie gruntów komunal-

nych i na polu prywatyzacji komunalnych przedsiębiorstw i zadań.

Samorzady powinny mieć wpisany w ustawę, jako zadanie własne, obowiązek wspierania rozwoju gospodarczego, zwłaszcza lokalnego. Obowiązek pomagania przedsiębiorcom w tworzeniu działalności gospodarczej jest podstawowym zadaniem samorządowym.

Samorzady mają także własne plany inwestycyjne, własne inwestycyjne wydatki infrastrukturalne — niezbędne dla rozwoju gospodarczego w skali gminy, powiatu i regionu. Samorzady mają nieruchomości (grunty), istotne informacje (np. dotyczące planu przestrzennego), kadry urzędników samorządowych zdolnych do pomocy i informowania, mają plany dotyczące polityki mieszkaniowej, polityki w zakresie czynszów, podatków i opłat lokalnych oraz ich stawek, mają z reguły plany rozwoju całościowego gospodarki w samorządach — oto co powinno przyświecać planom władz samorządowych. Bez udziału i pomocy samorządów trwałe i wyraźny rozwój gospodarczy nie jest możliwy. Rozwój gospodarczy może się dokonać tylko wtedy, gdy działalność przedsiębiorców w każdej gminie spotka się z odpowiednim wsparciem.

Stosunki pomiędzy samorządami a przedsiębiorcami muszą układać się w jak najlepszy sposób. Samorzady powinny być partnerem dla przedsiębiorców, zarówno dużych, średnich, jak i tych najmniejszych. Muszą służyć im wszechstronną informacją, a także pomocą. Rozwinięty, pełny, całościowy system informacyjny dla przedsiębiorców ze strony władz samorządowych to warunek korzystnych stosunków dla obu stron.

Ponieważ wszystkim samorządom zależy, a przynajmniej powinno zależeć, na rozwoju gospodarczym danego obszaru, implikuje to ogromną konkurencję pomiędzy poszczególnymi samorządami. Walka o inwestorów, inwestycje, lokalizacje nowych podmiotów, prestiżowe imprezy, miejsca spotkań, konferencje, szkoły wyższe, ośrodki sądowe i administracyjne jest i będzie cechą charakterystyczną polityki samorządowej. ■

prof. dr hab. Andrzej Borodo

* Skróc referatu wygłoszonego przez prof. dr hab. Andrzeja Borodo podczas uroczystej inauguracji roku akademickiego 2003/2004 w dniu 9 października 2003 r.

¹ L. Kurowski, *Wstęp do nauki prawa finansowego*, Warszawa 1976, s. 24–25.

² K. Ostrowski, *Prawo finansowe. Zarys ogólny*, Warszawa 1970, s. 32.

³ J. Harasimiwicz, *Finanse i prawo finansowe*, Warszawa 1977, s. 36.

⁴ A. Borodo, *Aktuelle Probleme der Kommunalfinzen Polens angesichts der Reformen von 1990 und 1999*, [w:] *Wirtschaftsförderung in Polen und Deutschland*, red. P. Friedrich, J.W. Tkaczyński, Toruń 2003, s. 55–56.

Zbigniew GIRZYŃSKI

Polski Londyn

Gdy we wrześniu 1939 r. po napaści najpierw hitlerowskich Niemiec, a następnie Związku Sowieckiego na Polskę, niepodległość ojczyzny została zagrożona, naczelne władze państwowe postanowiły, mimo zajęcia całego obszaru kraju przez okupantów, nadal prowadzić wojnę przy boku sojuszników Francji i Wielkiej Brytanii. Obowiązująca w Polsce od 1935 r. Konstytucja kwietniowa, w osobie prezydenta „skupiała jednolitą i niepodzielną władzę państwową”, nakładając jednocześnie nań „odpowiedzialność wobec Boga i historii za losy państwa”¹. W przypadku wojny uprawnienia głowy państwa (i tak już duże) stawały się wręcz dyktatorskie, a art. 24 Konstytucji umożliwiał prezydentowi w czasie wojny wyznaczanie swojego następcy. Przepisy te umożliwiły, nie bez namiętnych sporów politycznych², odtworzenie na terenie Francji naczelnych władz państwowych z prezydentem Władysławem Raczkiewiczem i gen. Władysławem Sikorskim jako premierem i Naczelnym Wodzem na czele. Podstawą funkcjonowania, a przede wszystkim ciągłości władz emigracyjnych z Drugą Rzeczypospolitą była Konstytucja kwietniowa³, uprawnienia prezydenta zostały jednak ograniczone w celu zapobieżenia „jednowładztwa” prezydenta w warunkach emigracyjnych tzw. umową paryską, w myśl której prezydent miał wykonywać swoje prerogatywy wspólnie z rządem⁴.

Klęska Francji w czerwcu 1940 r. spowodowała konieczność przeniesienia władz polskich na teren sojuszniczej Wielkiej Brytanii. Siedzibą prezydenta i rządu stał się wów-

czas Londyn. W konsekwencji tych wydarzeń, w krótkim czasie, Londyn stał się — i pozostaje do dnia dzisiejszego — najbardziej polską (po Warszawie oczywiście) stolicą na świecie. To nad Tamizą toczyło się w czasie wojny polskie życie polityczne⁵, to z Londynu władze polskie kierowały rozbudowanym aparatem dyplomatycznym, który miał zapewnić Polsce należyte miejsce w nowym powojennym porządku⁶, to z Londynu koordynowano rozproszonymi po wszystkich frontach jednostkami Polskich Sił Zbrojnych⁷.

Ponieważ zakończenie II wojny światowej nie przyniosło spodziewanej niepodległości ojczyźnie, a w zajętej przez wojska sowieckie Polsce nie było warunków do powrotu władz emigracyjnych, postanowiły one pozostać w Londynie jako symbol dalszej walki o wolną i demokratyczną Polskę. W ten sposób, aż do historycznej daty 22 grudnia 1990 r., kiedy to ostatni prezydent RP na uchodźstwie — Ryszard Kaczorowski przekazał w Sali Balowej Zamku Królewskiego w Warszawie insygnia prezydenckie, będące symbolem ciągłości z Drugą Rzeczypospolitą, wybranemu w pierwszych, wolnych i powszechnych wyborach prezydentowi RP — Lechowi Wałęsie, w Londynie funkcjonowały polskie władze emigracyjne⁸. Mimo konfliktów i sporów, które trawiły polską emigrację polityczną⁹, jej władze prowadziły działalność mającą na celu:

— podtrzymywanie ducha walki o niepodległość ojczyzny wśród polskich emigrantów, którzy pozostali na Zachodzie¹⁰,

— uświadamianie opinii międzynarodowej o prawdziwej sytuacji politycznej Polski pod rządami komunistycznymi¹¹,

— wspieranie rodaków w kraju w ich oporze wobec reżimu komunistycznego¹².

Obok niepodległościowych struktur politycznych, w Londynie powstało wiele instytucji użyteczności publicznej, będących dla emigrantów, zwłaszcza tych zamieszkujących Wielką Brytanię, namiastką utraconej ojczyzny. Nie przez przypadek jedna z wielu książek opisujących polskie życie emigracyjne nosi tytuł *Warszawa nad Tamizą*¹³. O bogactwie form życia emigracyjnego w Londynie, mimo upływu czasu, również i obecnie świadczy wydawany rokrocznie przez Zjednoczenie Polskie w Wielkiej Brytanii „Informator Polski”.

Dziś, gdy Polska jest krajem niepodległym, zakończyły już swoją działalność uchodźcze instytucje polityczne. Odchodzą też w „smugę cienia” uczestnicy Drugiej Wielkiej Emigracji 1939–1990. Ciągłe jednak w Anglii jest wiele instytucji, będących swego rodzaju żywymi pomnikami ostatniego półwiecza, kiedy to „Londyn był Warszawą”.

Nie sposób w tak krótkim tekście odnieść się do wszystkich polskich instytucji. Z konieczności ograniczę się do zaprezentowania londyńskich pomników polskiej historii, które są w moim odczuciu najistotniejsze.

W okresie okupacji i po jej zakończeniu podstawowymi środkami masowego przekazu były prasa i radio. Wprawdzie najsilniejszy polski ośrodek radiowy — redakcja polska Radia Wolna Europa — istniał w Monachium¹⁴, jednak po całym świecie, w tym nad Tamizą, ukazywały się różne polskie gazety, czasopisma i periodyki¹⁵. Wiele z nich wychodzi do dnia dzisiejszego. Symbolem jest uka-

zujący się w Londynie od 1 stycznia 1944 r. „Dziennik Polski i Dziennik Żołnierza”, najstarsze obecnie w Europie pismo codzienne dotyczące skupisk polskiej emigracji¹⁶.

Ogromną rolę dla podtrzymywania polskości w środowiskach emigracyjnych odgrywał Kościół katolicki. Także i w Wielkiej Brytanii Polska Misja Katolicka miała duże znaczenie nie tylko religijne, ale i społeczne¹⁷. Na szczególną uwagę zasługuje zwłaszcza działalność bardzo aktywnego laikatu skupionego w Instytucie Polskim Akcji Katolickiej¹⁸. Takie zakątki jak Polska Parafia na Ealingu (dzielnica Londynu), czy kościół pw. św. Andrzeja Boboli (gdzie przechowywany jest oryginał słynnej płaskorzeźby Matki Boskiej Kozieleckiej)¹⁹, pozostają dziś najważniejszymi ośrodkami polskości nad Tamizą.

Znaczącą rolę odgrywały i odgrywają nadal istniejące w Londynie instytucje polskiego życia naukowego. Warunki emigracyjne spowodowały konieczność zorganizowania sieci szkół, które umożliwiły żołnierzom i cywilom kontynuowanie nauki rozpoczętej przed wybuchem wojny. Już w czasie krótkiego pobytu władz emigracyjnych we Francji zaczęto tworzyć polskie szkoły. W ten sposób doszło do powstania także Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie (PUNO). Brak możliwości powrotu do Polski po wojnie przyczynił się do uporządkowania emigracyjnego systemu szkolnego. Funkcjonujący w Londynie emigracyjny uniwersytet wykształcił w minionych latach rzesze emigracyjnych studentów i prowadził przy współpracy z takimi instytucjami, jak Polskie Towarzystwo Naukowe na Obczyźnie, aktywną działalność naukową. Również i dziś PUNO pozostaje silnym ośrodkiem polskiego życia intelektualnego nad Tamizą.

Obecna siedziba PUNO mieści się w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym (POSK) przy King Street, w dzielnicy Hammersmith. POSK, będący dziś centrum życia polskiego w Londynie, w swoich murach mieści także wiele innych cennych instytucji życia społecznego, kombatanckiego i kulturalnego²⁰. Należy do nich zaliczyć przede wszystkim Bibliotekę Polską w Londynie²¹ oraz Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie²², który, obok unikatowych pamiątek po Marszałku, zawiera także bezcenne dla badaczy materiały do historii XX w.

Najbardziej odwiedzaną przez historyków placówką polską w Londynie jest Instytut Polski i Muzeum im. gen. Sikorskiego. Instytut został powołany do życia w chwili zakończenia II wojny światowej. Wobec braku możliwości powrotu do Polski stał się on nie tylko muzeum upamiętniającym postać gen. Władysława Sikorskiego, ale przede wszystkim centralnym archiwum polskiej

emigracji politycznej²³. Na zasób Instytutu, który przekroczył już 1,5 km bieżących akt, składają się dokumenty Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie z okresu II wojny światowej, akta polskich władz emigracyjnych z okresu 1939–1990 oraz spuścizny (tzw. kolekcje) prawie 650 instytucji i osób prywatnych funkcjonujących w minionym okresie na emigracji²⁴. Od 1988 r. w skład Instytutu, przy zachowaniu autonomii, weszło Studium Polski Podziemnej, gromadzące głównie zbiory dotyczące polskiego wysiłku zbrojnego w okupowanym kraju²⁵. To niezwykle muzeum i archiwum stało się swoistą „Mekką” dla historyków piszących o dziejach Drugiej Wielkiej Emigracji 1939–1990. Bez odbycia „pielgrzymki” do Instytutu nie sposób pisać o historii polskiej emigracji politycznej drugiej połowy XX w.

Art. I Konstytucji kwietniowej, która stworzyła prawne podstawy funkcjonowania

władz emigracyjnych za zachodzie, stanowił m.in., że „Każde pokolenie obowiązane jest wysiłkiem własnym wzmocnić i powagę państwa. Za spełnienie tego obowiązku odpowiada przed potomnością swoim honorem i swoim imieniem”. Polskie elity społeczno-polityczne, zmuszone we wrześniu 1939 r. do udania się na emigrację, przez pół wieku musiały „siłą i powagą państwa” budować z dala od granic ojczyzny. Spacerując dziś po Londynie na każdym niemal kroku spotykamy dowody dobrze wypełnionej przez nich misji. ■

dr Zbigniew Girzyński

Artykuł powstał w wyniku wspólnego z prof. Ryszardem Sudzińskim pobytu naukowego autora w Londynie w pierwszej połowie września 2003 r.

¹Konstytucja kwietniowa Rzeczypospolitej Polskiej z 23 kwietnia 1935 r. art. 2, cyt. za: *Historia ustroju państw w źródłach*, wyboru dokonali M. Dyjakowska, M. Lipska, L. Cwikła, Lublin 2001, s. 94.

²W. Pobóg-Malinowski, *Najnowsza historia polityczna Polski, okres 1939–1945*, Gdańsk 1990, t. 1, s. 63–90.

³W. Rostocki, *Stosowanie konstytucji kwietniowej w okresie drugiej wojny światowej*, Lublin 1988.

⁴D. Górecki, *Polskie naczelne władze państwowe na uchodźstwie w latach 1939–1990*, Warszawa 2002, s. 21.

⁵E. Duraczyński, *Rząd Polski na uchodźstwie 1939–1945. Organizacja, personalia, polityka*, Warszawa 1993; E. Duraczyński, R. Turkowski, *O Polsce na uchodźstwie. Rada Narodowa Rzeczypospolitej Polskiej 1939–1945*, Warszawa 1997; M. Dymarski, *Stosunki wewnętrzne wśród polskiego wychodźstwa politycznego i wojskowego we Francji i w Wielkiej Brytanii 1939–1945*, Wrocław 1999.

⁶H. Batowski, *Z dziejów dyplomacji na obczyźnie. Wrzesień 1939–lipiec 1941*, Kraków–Wrocław 1984; tenże, *Polska dyplomacja na obczyźnie, 1939–1941*, Kraków 1991; M.K. Kamiński, *Zarys polityki zagranicznej Rządu RP na obczyźnie 1939–1945*, [w:] *Materiały do dziejów polskiego uchodźstwa niepodległościowego*, t. I, *Władze RP na obczyźnie podczas II wojny światowej*, pod red. Z. Błażyńskiego, Londyn 1994, s. 636–773; E. Kołodziej, *Rola polskich placówek dyplomatycznych i konsularnych w latach 1939–1945*, [w:] *Materiały do dziejów...*, t. I, s. 774–775.

⁷*Wojsko polskie w II wojnie światowej*, Warszawa 1994; H. Sarnet, *Generał Anders i żołnierze II Korpusu Polskiego*, Poznań 2002; P. Żaroń, *Armia Andersa*, Toruń 2000.

⁸*Materiały do dziejów...*, t. VI, *Zakończenie działalności władz RP na Uchodźstwie 1990*, pod red. Z. Błażyńskiego i R. Zakrzewskiego, Londyn 1995.

⁹*Materiały do dziejów...*, t. III, *Kierownictwo obozu niepodległościowego na obczyźnie 1945–1990*, pod red. A. Szkuta, Londyn 1996; A. Friszke, *Życie polityczne emigracji*, Warszawa 1999; R. Turkowski, *Parlamentaryzm polski na uchodźstwie 1945–1972 w okresie rozbitcia emigracji politycznej w Londynie*, Warszawa 2001; tenże, *Parlamentaryzm polski na uchodźstwie 1973–1991 po zjednoczeniu emigracji polskiej w Londynie*, Warszawa 2002.

¹⁰*Materiały do dziejów...*, t. II, *Mobilizacja Uchodźstwa do walki politycznej 1945–1990*, pod red. L. Kliszewicza, Londyn 1995.

¹¹*Materiały do dziejów...*, t. IV, *Akcja niepodległościowa na terenie międzynarodowym 1945–1990*, pod red. T. Piesakowskiego, Londyn 1999.

¹²*Materiały do dziejów...*, t. V, *Pomoc Krajowi przez niepodległościowe Uchodźstwo 1945–1990*, pod R. Lewickiego, Londyn 1995.

¹³*Warszawa nad Tamizą. Z dziejów polskiej emigracji politycznej po drugiej wojnie światowej*, pod red. A. Friszke, Warszawa 1994.

¹⁴J. Nowak (Zdzisław Jeziorański), *Wojna w eterze. Wspomnienia*, t. I, Londyn 1986; tenże, *Polska z oddali. Wojna w eterze — wspomnienia*, t. II, Londyn 1988; G.R. Urban, *Radio Wolna Europa i walka o demokrację. Moja wojna w czasach zimnej wojny*, Warszawa 2000.

¹⁵J. Kowalik, *Bibliografia czasopism polskich wydawanych poza granicami Kraju od września 1939 roku*, t. I–V, Lublin 1976–1988; S. Lewandowska, *Prasa polskiej emigracji wojennej 1939–1945*, Warszawa 1993; *Oświata, książka i prasa na obczyźnie*, pod red. Cz. Czaplńskiego, Londyn 1989.

¹⁶*Encyklopedia Polskiej Emigracji i Polonii*, pod red. K. Dopierały, t. 1, Toruń 2003, s. 457–459.

¹⁷A. Romejko, *Duszpasterstwo polonijne w Wielkiej Brytanii*, Toruń 2002.

¹⁸D. Gas, Rola Instytutu Polskiego Akcji Katolickiej w środowisku emigracyjnym Wielkiej Brytanii, maszyn. pracy doktorskiej napisanej na UKSW w Warszawie w 1999 r., przechowywany w archiwum IPAK w Londynie; K. Mlyk, *Działalność społeczno-religijna Instytutu Polskiego Akcji Katolickiej (IPAK) w Wielkiej Brytanii (1947–2000)*, maszyn. pracy magisterskiej napisanej na KUL w Lublinie w 2002 r., przechowywany w archiwum IPAK w Londynie.

¹⁹Kościół Św. Andrzeja Boboli w Londynie (przewodnik — historia — informacja), Londyn, brw.

²⁰<http://www.posk.org>

²¹Biblioteka Polska w Londynie 1942–1992, sine litteris mors, Londyn 1993.

²²Instytut Józefa Piłsudskiego w Londynie, Londyn 2002.

²³A. Suchcitz, *Powstanie Instytutu Historycznego im. Gen. Sikorskiego w Londynie 1945–1949*, [w:] *Idea Europy i Polski w XIX–XX wieku, księga ofiarowana dr. Adolfowi Juzwence, dyrektorowi Zakładu Narodowego im. Ossolińskich, z okazji 60-lecia urodzin*, Wrocław 1999, s. 183–196; Z. Sikorska-Ratschka, *Instytut Polski i Muzeum im. gen. Wł. Sikorskiego w Londynie*, „Athenaeum”, t. 2, 1998, s. 269–271.

²⁴*Guide to the Archives of the Polish Institute and Sikorski Museum*, vol. I, London 1985; E. Kołodziej, *Archiwalia w Instytucie Polskim i Muzeum im. Gen. Sikorskiego w Londynie*, „Archeion”, t. 95, Warszawa 1995.

²⁵A. Suchcitz, *Informator Studium Polski Podziemnej 1947–1997*, Londyn 1997.

Radosław KRAJEWSKI

Leges plus quam perfectae na przykładzie bigamii

Jednym z bardziej doniosłych zagadnień prawoznawstwa jest norma prawna. Rozumiana jest ona jako najmniejszy analityczny element prawa¹. Ta zrekonstruowana z tekstu prawnego dyrektywa postępowania musi odpowiadać na przynajmniej dwa pytania — *кто i w jakich okolicznościach?*, *jak powinien się zachować?*, a większość norm prawnych odpowiada jeszcze na trzecie pytanie — *jakie będą konsekwencje w przypadku, gdy adresat nie zachowa się w sposób przewidziany przez normę?*². Norma prawna zbudowana jest zatem z trzech elementów — hipotezy, dyspozycji i sankcji. Hipoteza określa adresata normy oraz okoliczności, w których ma on zachować się w sposób wskazany w normie. Dyspozycja wskazuje wzór zachowania się, jaki wymagany jest od adresata. Sankcja zaś określa konsekwencje niezgodnego z normą zachowania się³. Oznacza to więc, że niewykonanie określonej normy przez jej adresata narzuca go na negatywne konsekwencje, a istotnym jest, iż normy prawne, dla zachowania porządku prawnego, zabezpieczone są przymusem państwowym⁴.

Mając na uwadze konsekwencje niezgodnego z prawem zachowania się wyróżnia się cztery rodzaje norm prawnych. Pierwszą z nich są *leges imperfectae*, tj. normy bez sankcji (taki charakter mają m.in. normy konstytucyjne, a ponadto występują one również w prawie międzynarodowym publicznym). Drugi rodzaj to *leges perfectae*, a więc normy skutkujące wyłącznie nieważnością (np. nieprawidłowo sporządzony testament). Po trzecie są to *leges minus quam perfectae*, w których występuje tylko kara, zaś nie ma nieważności (np. przejazd bez biletu podlega karze grzywny, ale sam w sobie nie jest nieważny). Czwarty rodzaj norm prawnych stanowią *leges plus quam perfectae* charakteryzujące się powiązaniem sankcji represyjnej i sankcji nieważności, a przykładem których jest właśnie bigamia⁵. Warto przy tym dodać, że rozróżnienie to jest tożsame z podziałem ze względu na typ sankcji⁶, zaś sam podział norm z punktu widzenia zabezpieczenia ich sankcją nieważności i sankcją represyjną jest głęboko zakorzeniony w nauce prawa⁷.

Bigamia (dwużeństwo) jest na gruncie prawa polskiego przede wszystkim jedną

z przeszkód małżeńskich, a ponadto może wyczerpywać znamiona przestępstwa. Jest to więc instytucja funkcjonująca w obrębie dwóch dziedzin prawa — rodzinnego i karnego (na marginesie zaś wskazać należy, iż znana jest również w prawie kanonicznym Kościoła katolickiego)⁸. Zatem, aby przedstawić normę prawną dotyczącą bigamii należy sięgnąć tak do kodeksu rodzinnego i opiekuńczego z dnia 25 lutego 1964 r.⁹, jak i kodeksu karnego z dnia 6 czerwca 1997 r.¹⁰

Przeszkoda małżeńska bigamii ustanowiona została w art. 13 §1 k.r.o. i powoduje, że nie może zawrzeć małżeństwa, kto już pozostaje w innym związku małżeńskim. Zakaz ten zapewnia realizację zasady monogamii, tj. pozostawania tylko w jednym związku małżeńskim¹¹. Istotnym przy tym jest, iż przeszkoda ta odnosi się tak do zawarcia małżeństwa w formie świeckiej (art. 1 §1 k.r.o.), jak i w formie wyznaniowej (art. 1 §2 k.r.o.)¹², a ponadto dotyczy zarówno sytuacji, gdy jedna z osób zamierzających zawrzeć małżeństwo pozostaje już w poprzednio zawartym związku małżeńskim, jak i przypadku, gdy dotyczy to obojga małżonków¹³. Za-

warcie małżeństwa mimo istnienia tej przeszkody stanowi podstawę jego unieważnienia, ale zaznaczyć należy, iż nie jest ono nieważne *ex lege*, a zatem dopóki nie zostanie unieważnione przez sąd trwa nadal¹⁴. Legitymacja żądania unieważnienia małżeństwa z powodu dwużeństwa została ujęta szeroko, przysługuje bowiem każdemu, kto ma w tym interes prawny (art. 13 §2 k.r.o.)¹⁵. Unieważnienie małżeństwa bigamicznego powoduje ustanie powinowactwa, tj. stosunku między małżonkiem a krewnymi drugiego małżonka, a także to, że małżonek, który w związku z zawarciem małżeństwa zmienił nazwisko wraca do poprzedniego nazwiska¹⁶. Jednakże wspólne dzieci byłych małżonków nadal traktowane są jak dzieci pochodzące z małżeństwa, a fakt istnienia w przeszłości małżeństwa między nimi znajduje też odzwierciedlenie w rozstrzygnięciach odnośnie stosunków majątkowych¹⁷. Należy jednak pamiętać, iż małżeństwo bigamiczne może ulec konwalidacji (uzdrowie-

niu), która ma miejsce wówczas, gdy poprzednie małżeństwo ustało lub zostało unieważnione, co wynika z tendencji do ochrony każdej istniejącej rodziny, nawet opartej na małżeństwie bigamicznym¹⁸. Uzasadniony wydaje się więc być wniosek, że sankcja nieważności normy prawa rodzinnego dotyczącej bigamii nie ma charakteru bezwzględnego, co jednak nie osłabia rygorystycznego stanowiska polskiego ustawodawcy w tym zakresie.

Bigamia jest bowiem przestępstwem na gruncie polskiego prawa karnego, a popełnia je ten, kto zawiera małżeństwo, pomimo że pozostaje w związku małżeńskim, za co podlega grzywnie, karze ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 (art. 206 k.k.). Przestępstwa bigamii może dopuścić się tylko osoba pozostająca w ważnym związku małżeńskim¹⁹, zaś czyn jej partnera, o ile jest on osobą stanu wolnego, pozostaje indyferentny na gruncie polskiego prawa karnego²⁰. Warto przy tym dodać, iż bigamia jest prze-

stępstwem umyślnym, które może być popełnione zarówno z zamiarem bezpośrednim, jak i ewentualnym, a ma ono charakter materialny (skutkowy) i może być popełnione tylko przez działanie²¹.

Bigamia niezwykle rzadko jest przedmiotem ścigania karnego, a liczba skazań za to przestępstwo w ostatnich latach nie przekracza kilku rocznie. W związku z tym wysunięto w doktrynie postulat dekryminalizacji bigamii, który jednak nie sposób uznać za słuszny. Jest bowiem tak, że karygodności zachowania bigamisty nie usuwa przecież samo unieważnienie małżeństwa, a ponadto prewencyjna rola prawa karnego w tym zakresie też jest istotna²². Zatem poprawnym rozwiązaniem jest, iż norma prawna dotycząca bigamii zawiera jednocześnie sankcję nieważności małżeństwa i sankcję karną i tym samym służyć może jako przykład *leges plus quam perfectae*. ■

dr Radosław Krajewski

¹E. Kustra, *Wstęp do nauk o państwie i prawie*, Toruń 2000, s. 112.

²L. Morawski, *Wstęp do prawoznawstwa*, Toruń 2002, s. 55–56.

³R. Krajewski, S. Szymański, *Vademecum prawa*, Warszawa 2000, s. 11.

⁴M. Gęsicki, *Mały leksykon prawniczy*, Warszawa 1997, s. 139.

⁵M. Borucka-Arctowa, J. Woleński, *Wstęp do prawoznawstwa*, Kraków 1998, s. 78.

⁶E. Kustra, *Wstęp do nauk...*, s. 118.

⁷J. Jabłońska-Bonca, *Wstęp do nauk prawnych*, Poznań 1996, s. 84.

⁸R. Krajewski, *Bigamia w prawie polskim i w prawie kanonicznym*, Włocławek 2003, s. 5.

⁹Dz.U. z 1964 r. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.

¹⁰Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.

¹¹R. Krajewski, *Podstawy prawa rodzinnego*, Warszawa 2003, s. 54.

¹²H. Haak, *Kodeks rodzinny i opiekuńczy. Zawarcie małżeństwa. Komentarz*, Toruń 1999, s. 131.

¹³R. Krajewski, *Podstawy prawa...*, s. 54.

¹⁴A. Zieliński, *Prawo rodzinne i opiekuńcze w zarysie*, Warszawa 2000, s. 156.

¹⁵*Kodeks rodzinny i opiekuńczy z komentarzem*, pod red. K. Piaseckiego, Warszawa 2002, s. 79.

¹⁶J. Ignatowicz, *Prawo rodzinne*, Warszawa 2000, s. 201.

¹⁷A. Zieliński, *Prawo rodzinne...*, s. 166–167.

¹⁸W. Piechocki, *Zawarcie małżeństwa*, Warszawa 1983, s. 33.

¹⁹A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2003, s. 509.

²⁰R. Krajewski, *Bigamia w prawie...*, s. 39.

²¹*Kodeks karny. Część szczególna. Komentarz do art. 117–277 Kodeksu karnego*, pod red. A. Zolla, Kraków 1999, s. 608–610.

²²R. Krajewski, *Bigamia w prawie...*, s. 50–51.

Beata KRAJEWSKA

reklama

telewizyjna a dzieci i młodzież

Obecnie obserwujemy ogromny postęp w każdej dziedzinie ludzkiego życia. Mamy dostęp do dużej ilości towarów i usług, do informacji. Aby produkt czy usługi zostały zauważone i zaakceptowane przez konsumentów ich producenci muszą podejmować działania dotyczące ich prezentacji, sprzedaży i oceny. Jednym ze sposobów przekazywania klientowi informacji o produktach i usługach jest reklama.

Do niedawna reklama stanowiła w Polsce dość skromną i mało potrzebną sferę aktywności. Istniała wprawdzie od dawna, ale do 1989 r. przemysł reklamowy, ten w rozumieniu zachodnich standardów, w naszym kraju praktycznie nie istniał. Sytuacja uległa zmianie wraz z nastaniem gospodarki wolnorynkowej w Polsce. Zauważalny był wówczas przyrost liczby agencji reklamowych¹.

Według definicji słownikowej reklama to „rozpowszechnianie informacji o towarach, ich zaletach, wartościach, miejscach i możliwościach nabycia, o uzdrowiskach, wycieczkach itp., za pomocą plakatu, ogłoszeń w prasie, radiu, telewizji, stanowiące zachętę do nabycia towarów lub korzystania z określonych usług”². Reklama jest definiowana również jako:

— „płatna obecność w środkach masowego przekazu (mediach), która ma rozpowszechnić znajomość firmy wśród nabywców i/lub zwiększyć obroty”;

— „płatna forma nieosobowego przedstawiania i popierania towarów, usług lub idei przez określonego nadawcę”;

— „każdy płatny sposób nieosobowego prezentowania i popierania towarów (usług, idei) przy pomocy określonych środków, w określonych ramach prawnych i określonych warunkach, wraz z podaniem informacji o samych towarach, ich zaletach, ewentualnie cenie, miejscach i możliwościach realizacji zakupu”³.

Reklama ma do spełnienia trzy funkcje — informacyjną, nakłaniającą, utrwalającą⁴. W zależności od pełnionych funkcji możemy wyróżnić reklamę towarów i usług, reklamę polityczną i reklamę społeczną⁵. Do realizacji celów reklamowych wykorzystywane mogą być następujące media: elektroniczne — telewizja we wszystkich odmianach, radio, Internet, CD-ROM; druk, grafika, obraz — nośniki statyczne — papier, tablice, prasa codzienna i kolorowe magazyny, ulotki, plakaty, reklama zewnętrzna na billboardach; indywidualny, osobisty kontakt oferenta z klientem — reklama bezpośrednia⁶.

Telewizja i radio to największe nośniki reklamy. Reklama w telewizji wykorzystuje obraz i dźwięk, co czyni przekaz bardzo atrakcyjnym w odbiorze. Reklamowany produkt jest nie tylko opisywany, ale także demonstrowany⁷.

Dzieci i młodzież z pewnością najczęściej oglądają reklamy telewizyjne. Znacznie więcej czasu spędzają bowiem przed telewizorem niż na słuchaniu radia. Stanowią więc ważną i dużą grupę adresatów reklam telewizyjnych. Dzisiejszą młodzież nazywa się często „pokoleniem reklamy”. Ona potrafi

odczytać zawarte w niej przesłanie⁸. Reklama ukazuje nastolatka wykorzystując „archetypy młodości: naiwność i impertyncję; próbuje jednocześnie nie odbiegać zbyt od rzeczywistości, w której młodzi podejmują już często decyzje, a intelektualnie są całkiem dorośli. [...] Młodość to również dystans w stosunku do dorosłych. Sztuka sprzeciwu i podkreślania różnicy. Pozwala to na tworzenie reklam oryginalnych i zabawnych. [...] Młodzi pod wpływem telewizji i reklamy, pozbawili język struktury. Wypowiadają się za pomocą wideoclipów i sloganów reklamowych”⁹.

Oglądając telewizję dzieci i młodzież oglądają wiele różnorodnych reklam. Zarówno te adresowane do nich, ale także wszystkie pozostałe. Zagadnienie reklamy i jej znaczenie dla rozwoju dzieci i młodzieży jest coraz częściej przedmiotem rozważań teoretycznych i badań empirycznych. W 1990 r. OBOP przeprowadził badania dotyczące ilości reklam nadawanych w polskiej telewizji i ich oceny. Ponad połowa badanych uważała, że w programie telewizyjnym reklam jest w sam raz. Blisko połowa oceniła poziom reklam jako średni. Pozytywną ocenę uzasadniali, że są one dobre, ciekawe, mają walor informacyjny. Krytykowano reklamy za to, że są słabe i nudne, a reklamowane towary zbyt drogie. Zdecydowana większość badanych była przeciwna przerywaniu reklamą filmów fabularnych¹⁰. Pamiętajmy jednak, że jest to okres kiedy reklama dopiero zaczynała, na większą skalę, „gościć” na szklanym ekranie.

Inne wyniki przyniosły już badania przeprowadzone przez OBOP w 1993 r. 73% badanych stwierdziło, że w telewizji emituje się zbyt dużo reklam¹¹. Uczniowie badani przez T. Kłosińską stwierdzili, że oglądają reklamy „jeśli tylko mogą”¹².

Dzieci i młodzież oglądają reklamy. Nie wszystkie reklamy są jednak dla nich „bezpieczne”. Zagrożeniem są te z nich, które już w dzieciństwie nastawiają na konsumpcyjny, materialny tryb życia, w których używa się argumentacji wywołującej poczucie niższości z powodu nieposiadania jakiejś rzeczy. Reklama może również wpływać na odbiorcę pozytywnie, kształtując go twórczo¹³. Może również wpływać na podświadomość, kształtować sposób bycia, język.

Wszystkie reklamy są na ogół bardzo kolorowe, ładne, dynamiczne. Musimy jednak wiedzieć, że recepcja reklam zależy od wieku dziecka, od fazy rozwojowej. L. Kirwil

pisze, że dzieci najmłodsze nie dostrzegają celu reklamy, jej perswazyjnego charakteru, nie rozumieją, że pobudza ona w nienaturalny sposób potrzeby i motywuje do kupna. Nie odróżniają także reklamy od innych przekazów telewizyjnych¹⁴. Poziom zaufania do reklam i pozytywna ocena ich wiarygodności maleje wraz z wiekiem dziecka. Starsze dzieci potrafią ocenić reklamy zarówno pod względem treściowym, jak i formalnym oraz często określają się jako „antyreklamowe”¹⁵.

Powinniśmy zachować pewien dystans w stosunku do reklam, oglądać je bardziej świadomie i krytycznie, nie ulegać ich wpływom. Tęgo samego powinniśmy uczyć dzieci i młodzież, pamiętając, że „Trzeba być ostrożnym. Jesteśmy bowiem obecnie ofiarami masowych środków przekazu i reklam”¹⁶. ■

dr Beata Krajewska

¹J.W. Adamowski, *Reklama w mediach a nowe zjawiska społeczno-kulturowe w Polsce*, „Zeszyty Prasoznawcze”, 1997, nr 1–2, s. 64.

²Słownik wyrazów obcych, Warszawa 1995, s. 951.

³W. Orzewski, *Reklama i prawo*, Warszawa 1998, s. 13–14.

⁴Tamże, s. 11.

⁵P. Kossowski, *Dziecko i reklama telewizyjna*, Warszawa 1999, s. 93.

⁶Tamże, s. 94.

⁷W. Orzewski, *Reklama...*, s. 93.

⁸F. Dolto, *Nastolatki*, Warszawa 1995, s. 185.

⁹Tamże, s. 186–187.

¹⁰W. Siesicki, *Opinie o reklamie w TVP*, „Aktualności Radiowo-Telewizyjne”, 1990, nr 8, s. 5–7.

¹¹Badanie OBOP, kwiecień 1993.

¹²T. Kłosińska, *Reklama a dzieci*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Opolskiego”, 1996, *Pedagogika*, nr 34, s. 132.

¹³Tamże, s. 133.

¹⁴L. Kirwil, *Wpływ telewizji na dzieci i młodzież*, „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”, 1995, nr 6, s. 21.

¹⁵P. Kossowski, *Dziecko i reklama...*, s. 107.

¹⁶W. Rivers, C. Mathews, *Etyka środków przekazu*, Warszawa 1995, s. 43.

Henryk STĘPIEŃ

Finanse samorządów

— nowe rozwiązania

Politykę finansową realizują podmioty, które, dążąc do osiągnięcia zamierzonych celów, posługują się narzędziami finansowymi. W pełnym zakresie taką politykę prowadzi państwo i z tego punktu widzenia wszystkie inne podmioty, w tym samorządy, są przedmiotem polityki finansowej państwa.

Z drugiej jednak strony, samorządy prowadzą własną politykę finansową, która przejawia się w stanowieniu i stosowaniu odpowiednich norm prawa (uchwalanie stawek podatkowych, opłat, stawek czynszu, uchwalanie budżetu itp.). Wywiera to istotny wpływ na poziom życia mieszkańców danej wspólnoty oraz funkcjonowanie jednostek gospodarczych będących na tym terytorium.

Postępujący w ostatnich latach proces demokratyzacji wszystkich dziedzin życia naszego kraju, będący podstawą funkcjonowania gospodarki rynkowej, nie ominął również samorządu. Decentralizacja administracji publicznej, której wyrazem jest przekazywanie „w teren” coraz więcej władzy i odpowiedzialności, winna iść w parze z decentralizacją finansów publicznych. Bazą finansową samorządów winny być własne źródła podatkowe, stanowiące istotny element rozwoju społecznego i gospodarczego¹.

Do końca 2003 r. obowiązywała samorządy ustawa z dnia 26 listopada 1998 r. o dochodach jednostek samorządu terytorialnego w latach 1999–2000. (Dz.U. Nr 150 z późniejszymi zmianami, które przesuwały kolej-

no jej termin obowiązywania). 13 listopada 2003 r. Sejm RP uchwalił nową ustawę o dochodach jednostek samorządu terytorialnego, opublikowaną w Dzienniku Ustaw RP Nr 203, czym zaskoczył samorządy; spowodował opóźnienia w przygotowaniu przez nie budżetów, gdyż informacje na temat wielkości subwencji i dotacji przekazano samorządom z opóźnieniem.

Myślę jednak, że nie jest to jedyny problem. Znacznie ważniejsza jest odpowiedź na pytanie — czy nowa ustawa wzmocni finansowo samorządy, czy jest ona dalszym znaczącym krokiem w kierunku decentralizacji polityki finansowej państwa?

Ze względu na charakter niniejszego opracowania ograniczę się tylko do oceny zmian

Finanse samorządów

— nowe rozwiązania

w finansach gmin i powiatów, pozostawiając do odrębnego potraktowania finanse samorządu wojewódzkiego.

Zasilanie podatkowe samorządów

Zasadnicza zmiana zasad finansowania samorządów polega na ograniczeniu zasilania państwowego poprzez zmniejszenia kwot subwencji ogólnej oraz dotacji celowych z budżetu państwa. W zamian za to samorządy otrzymały zwiększony udział we wpływach z podatków bezpośrednich, tj. z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT). Czy jednak zwiększone udziały samorządów we wpływach z tych podatków zrekompensują utracone subwencje i dotacje?

Analiza kształtowania się wpływów z podatków PIT oraz CIT w 2003 r. i 2004 r. (projekt ustawy budżetowej) wyraźnie sugeruje wnioski, że będą one coraz mniejsze. Wpływy z PIT spadają o 17,2%, a z CIT aż o 25% i są prawdopodobnie przeszacowane.

Strategia podatkowa rządu przewiduje dalsze obniżanie podatków (dwie stawki PIT — 15% i 25%), a więc dalsze zmniejszanie wpływów. Oparcie więc całej koncepcji wzmocnienia finansowego samorządów na podatkach, których rola w systemie finansowym kraju jest coraz mniejsza, wydaje się niewłaściwe.

Tezę tę potwierdzają badania autora przeprowadzone w jednostkach samorządowych byłego województwa wrocławskiego.

Dochody z PIT stanowiły w badanych sześciu gminach wiejskich około 5% (całości dochodów za trzy kwartały 2003 r.) i mogą w 2004 r. zwiększyć się do 5,5%. Dochody z CIT dla gmin wiejskich nie mają praktycznie żadnego znaczenia (największy udział — 0,6% w całości dochodów), więc ich zwiększenie w ustawie z 5% do 6,71% niczego w strukturze dochodów gmin nie zmieni.

Do podobnych wniosków dochodzimy analizując wpływy z podatku CIT w skali kraju w 2004 r. Zmniejszenie wpływów z tego podatku o 25% nie da w efekcie prawie żadnego przyrostu dochodów dla gmin (rozpatrywanego globalnie). Nieco inaczej może wyglądać ta sytuacja w gminach wiejskich o wysokim i rozwojowym potencjale nowoczesnego przemysłu. Te gminy mogą zanotować w budżecie 2004 r. wyższe wpływy z podatku CIT.

A jak wygląda sytuacja w powiatach?

Dwa badane powiaty (wrocławski ziemski i radziejowski) charakteryzowały się udziałem dochodów z PIT odpowiednio 0,8% i 0,5% w całości dochodów, ich znaczenie było więc jeszcze mniejsze niż w gminach. Znaczne podwyższenie udziału w dochodach z PIT (z 1% do 10,25%) będzie skutkować zwiększeniem ich udziału w strukturze dochodów w granicach 4–7% (przy pozostałych parametrach stałych). Jednocześnie nowe rozwiązania wprowadzają od 2004 r. jako dochód własny powiatu udział we wpływach z CIT od podatników posiadających siedzibę na terenie powiatu w wysokości 1,40%.

Licząc skutki tego rozwiązania dla statystycznego powiatu łatwo wyliczyć, że w 2004 r. może to dać dodatkowe dochody własne w granicach 0,2% całości dochodów.

Możemy więc podsumować, że zwiększenie udziałów z podatków PIT przyniesie dodatkowe dochody przede wszystkim powiatom (w gminach sytuacja zmieni się tylko nieznacznie). Natomiast dodatkowe dochody z podatku CIT będą dla statystycznej gminy i powiatu raczej symboliczne i nie zmienią w sposób istotny dotychczasowej struktury ich dochodów.

Zamiar ustawodawcy, aby zwiększyć w sposób istotny dochody własne samorządów, w 2004 r. nie będzie zatem zrealizowany. Wydaje się, że przyjęte rozwiązania nie zmienią sytuacji również w latach następnych.

Potrzebne jest więc inne, wydajne i pewne źródło dochodów podatkowych samorządów. Może nim być udział w podatku VAT, którego znaczenie w dochodach budżetu państwa w ostatnich latach znacznie wzrosło. Dokładnej analizy wymaga ponadto wysokość podatków lokalnych (poza podatkiem od nieruchomości), gdyż ich znaczenie w dochodach gmin jest raczej symboliczne.

Zasilanie państwowe samorządów — subwencje i dotacje

Rok 2004 zapoczątkowuje zmniejszanie zasilania samorządów z budżetu państwa poprzez subwencje i dotacje. Szczególnie dotknie to gminy, dla których subwencja zostaje zmniejszona o ponad 5% (94,7%), a dotacje zmniejszane są do poziomu 63,5% (mniej o 1250 mln zł niż w 2003 r.). Okrojenie środków państwowych dla samorządów jest więc bardzo wydatne.

Istotnym elementem zmian formuły subwencji ogólnej dla gmin jest likwidacja części rekompensującej, która składała się z utraconych przez gminy dochodów, w związku z częściową likwidacją podatku od środków transportowych oraz wprowadzonych przez państwo ulg i zwolnień w podatkach lokalnych.

W badanych przez autora gminach ta część subwencji stanowiła 5% całości dochodów, a więc tyle co dochody z PIT.

Kolejną bardzo kontrowersyjną zmianą w zasadach subwencjonowania samorządów jest likwidacja części drogowej subwencji ogólnej w powiatach i województwach. W badanych powiatach stanowiła ona około 10% całości dochodów i przeznaczona była na utrzymanie, budowę oraz zarządzanie drogami powiatowymi. Likwidacja tej części subwencji zmusza powiaty do szukania środków na utrzymanie dróg z innych źródeł, co destabilizuje sytuację w drogownictwie lokalnym i bardzo zaszkodzi naszej trudnej sytuacji w zakresie budowy i utrzymania dróg.

Za zmianą, a raczej ograniczeniem zasilania państwowego dla samorządów, idzie dalsze zwiększenie zakresu zadań własnych. Dotyczy to w szczególności zadań z zakresu pomocy społecznej i gospodarki mieszkaniowej (dla gmin) oraz utrzymania urzędów pracy (dla powiatów). Na te zadania samorządy muszą wygospodarować środki w ramach dochodów własnych. Będzie to szczególnie trudne, gdyż dotychczasowa struktura ich dochodów charakteryzuje się bardzo niskim udziałem dochodów własnych (badane przez autora gminy — 35–45%, a powiaty — niecałe 10%).

Na koniec tych rozważań warto zasygnalizować, że na kształt nowych rozwiązań wpłynęła zapewne mizerna sytuacja finansów publicznych państwa i konieczność stabilizowania długu publicznego. Nie uzasadnia to jednak ponad czterokrotnego (dokładnie 425,7%) zwiększenia wpłat samorządów do budżetu państwa, w tym, po raz pierwszy od 2004 r., wpłat powiatów i województw. Jeśli ma to być symptomem przyszłego samofinansowania się samorządów to chyba obrona przez ustawodawcę droga nie jest właściwa. ■

dr Henryk Stępień

¹A. Borodo, *Samorząd terytorialny. System prawno-finansowy*, Warszawa 2000.

Robert NOWAK

S Y S T E M Z A R Z A D Z A N I A U C Z E L N I A W Y Ż S Z A

Technologie zarządzania informacją wchodzą w etap standaryzacji, stając się nieodzownym elementem istnienia aktywnych podmiotów o złożonych strukturach. Korzyści wynikające z elektronicznego obiegu informacji są oczywiste, należą do nich głównie: automatyzacja pracy instytucji oraz minimalizacja czasu między odnotowaniem zmiany w systemie a jej publikacją, czyli udostępnieniem innym użytkownikom systemu. Informatyzacja złożonych struktur stanie się niebawem wymogiem stawianym nie tylko przez rzeczywistość, lecz również przez przepisy prawne i ustawy.

Pierwszym krokiem przy tworzeniu systemu informatycznego musi być rozpoznanie potrzeb danej instytucji oraz analiza struktury obiegu informacji wewnątrz niej, która oczywiście jest specyficzna dla różnych podmiotów. Nawet najlepsze systemy, wdrożone wcześniej w placówkach o tożsamym charakterze działalności, mogą okazać się nieodpowiednie do adaptacji w warunkach innych uczelni, ponieważ potencjalnie niewielkie różnice w zasadach ich funkcjonowania eliminują możliwość zastosowania gotowego systemu. W przypadku złożonych struktur działalności o szczególnej specyfice obiegu i edycji informacji, będących wynikiem trudnych do ujednoczenia w szerszym kontekście zasad funkcjonowania, najlepszym rozwiązaniem jest stworzenie systemu od podstaw, co z kolei wiąże się z uciążliwością etapu testów i wdrożeń oraz trudnymi do oceny na wstępie kosztami. Do korzyści

takiego rozwiązania zaliczyć należy swobodę konstrukcji oprogramowania i jego dopasowanie do infrastruktury technicznej konkretnej uczelni, platform sprzętowych, systemów operacyjnych stacji roboczych, jak i dokładne odzwierciedlenie potrzeb funkcjonalnych uczelni.

Na tym etapie trzeba wziąć pod uwagę również fakt istnienia systemu „poprzednika” oraz przechowywanych w nim informacji. Idealne byłoby całkowite ich pozyskanie do nowego systemu informatycznego, z zachowaniem jednolitej struktury i zgodności z danymi, które zostaną wprowadzane w nowym systemie (co w praktyce jest niespotykane, ponieważ nie zdarza się, aby starsze systemy nie różniły się narzędziami do tworzenia baz danych od nowych systemów). Optymalnym rozwiązaniem jest utworzenie mechanizmu migracyjnego, importującego dane ze starego systemu do nowego z założeniem maksymalnej ich ilości.

Etap drugi to rozpoznanie infrastruktury sieciowej oraz sprzętu, które staną się środowiskiem działania nowego systemu. Polega ono na odpowiednim doborze technologii, w której oprogramowanie zostanie utworzone. Określane są parametry serwerów danych oraz wybierany typ bazy danych, w której przechowywane i udostępniane będą informacje. Na podstawie doboru urządzeń określa się również zasady bezpieczeństwa, tzn. odpowiednie zabezpieczenie dostępu do danych oraz projektuje się system archiwizacji danych, aby zapobiec ich utra-

cie przez czynniki losowe, czy też błędy użytkowników.

Powyższe kroki umożliwią rozpoczęcie tworzenia oprogramowania. Istotnym elementem jest przestrzeganie wcześniejszych ustaleń związanych z czytelnym systemem identyfikacji użytkowników oraz przydziałem uprawnień dla nich. W tym momencie ustala się również stopień integracji wielu modularnych składników. To czy będą ze sobą ściśle związane ma wpływ na elastyczność wprowadzania zmian do systemu (im bardziej zintegrowany system tym elastyczność staje się mniejsza) oraz automatykę wprowadzania danych (im bardziej zintegrowany system tym mniej danych trzeba powiełać). W związku z powyższym należy dokonać optymalizacji integralności modułów systemu. Pełna ich integralność spowoduje, przy zmianach informacji z założenia stałych (np. zmiana prowadzącego zajęcia w trakcie trwania semestru), zjawisko chaosu informacyjnego (zmiana jednej informacji pociągnie za sobą lawinową zmianę innych, czyli utratę spójności polegającej na poprawnych relacjach między danymi).

Ostatnim etapem są testy i wdrożenie. W tym momencie należy dokonać oceny sprawności użytkowników w posługiwaniu się narzędziami systemu. Trzeba również wykryć i usunąć usterki, które pojawią się w fazie testów, a także dokonać weryfikacji interfejsów indywidualnych użytkowników. Wdrożenie modułów służących do budowy zasobów baz danych jest szczególnie

ważne i czasochłonne. To tutaj mogą pojawić się problemy trudne do przewidzenia podczas projektów systemu, a konsekwencje tworzenia struktur danych obciążonych błędami są uciążliwe — wygenerowane niepoprawnie informacje należy usunąć bądź dokonać ich poprawy.

Normalną cechą testów jest przesunięcie ich czasu trwania na okres produktywny pracy systemu, ze względu chociażby na trudność symulacji zmiany czasu serwera, czy stacji roboczych, które mają zasadniczy wpływ na naliczanie odsetek, czy komunikację z bankami. Warunki normalnej eksploatacji zawsze odbiegają od syntetycznych. Na uwagę zasługują tu szczególne procesy zachodzące w systemie, które są charakterystyczne dla szczególnych zdarzeń w życiu każdej uczelni, jak np.: sesja egzaminacyjna, zakończenie roku akademickiego, praktyki studenckie i wiele innych. Podsumowując, realny okres testowania systemu zarządzającego uczelnią trwa pełen rok akademicki, taki, którego przebieg można uznać za typowy dla pracy danej uczelni.

Uczelnie wyższe, szczególnie rozwijające się zarówno pod kątem oferty edukacyjnej, liczby studentów, czy specjalnych ofert dla studentów, wymagają systemów zarządzania o dużej skalowalności i elastyczności. W takich placówkach edukacyjnych należy przyjąć założenie, że system „żyje” i jest aktualizowany w trakcie pojawiania się nowych zarządzeń władz uczelni (które *notabene* powinny uwzględniać możliwość ich implementacji w systemie), czy zmian w jej strukturze organizacyjnej. Pod pojęciem „życie” systemu zarządzana należy również rozumieć możliwość swobodnej rozbudowy jego funkcjonalności i kompatybilności ze światowymi standardami. Za przykład można podać możliwość zastosowania w przyszłości technologii WAP, SMS, czytników kart magnetycznych i innych rozwiązań technicznych, pojawiających się wraz z rozwojem technologii. Do głównych zadań, które trzeba przewidzieć, należy również integracja (w przyszłości) z systemami innych uczelni wyższych w zakresie np. eksportu informacji studenta o toku jego studiów. Nieuniknionym wydaje się powołanie jednolitego standardu wymiany informacji pomiędzy systemami uczelni europejskich (np. ECTS), bowiem na ten cel przeznaczone są znaczne środki z funduszy unijnych.

System zarządzania uczelnią w WSHE

W Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej funkcjonuje od początku roku akademickiego 2003/2004 system zarządza-

nia uczelnią (ryc. na 2. stronie okładki). System uruchomiony jest na wydajnym serwerze Linuxowym®. Zastosowanie takiej platformy znacznie obniża koszty związane z użytkowaniem licencji oraz zapewnia stabilną pracę.

W systemie gromadzone są informacje o każdym studencie w postaci wirtualnego indeksu. W trosce o sprawne rozliczanie należności, wynikające z toku pobierania nauki, opracowane zostały również mechanizmy obsługi masowej indywidualnych kont studenckich. Takie rozwiązanie oparte jest o rozporządzenie Ministra Finansów, które zgodne jest z zasadami prowadzenia rachunków bankowych w UE, ma dwie istotne dla studenta cechy — nie istnieje możliwość wpłaty na błędny numer konta (przypadek błędnie wpisanego numeru) oraz możliwość identyfikacji wpłat i udostępnianie stanu zadłużeń w systemie. Aby to było możliwe musi nastąpić wyczytanie danych z banku, rozdysonowanie ich w bazie danych oraz przesłanie gotowego raportu do serwera www, z którego student będzie mógł pobrać informację przez stronę internetową WSHE.

Indywidualny numer rachunku w formacie NRB składa się z 26 cyfr, z których dwie pierwsze są sumą kontrolną, będącą wynikiem niezbyt skomplikowanego algorytmu wyliczenia z pozostałych 24. Jeśli zostanie błędnie wpisana choć jedna cyfra w numerze wtedy wpłata na konto stanie się niemożliwa dzięki weryfikacji sumy kontrolnej z pozostałymi cyframi. WSHE współpracuje obecnie z dwoma bankami (PKO BP oraz Bank Ochrony Środowiska) obsługującymi tę formę rozliczeń i jest jedną z pierwszych placówek w regionie, która wykorzystuje ten nowoczesny sposób rozliczeń.

W celu umożliwienia sprawnej weryfikacji wpłat, codziennie trafia do systemu informacja z banków o wpłatach studentów, zostaje następnie rozdysonowana dla każdego studenta, powodując w niektórych przypadkach zatrzymanie naliczania odsetek za zwłokę w płatnościach.

W przypadku zastosowania konkretnego mechanizmu generowania odsetek za zwłokę w płatnościach, konieczne jest ustalenie zasad ich naliczania, w postaci odpowiednich zarządzeń władz uczelni. Przykładem sytuacji problemowej jest ustalenie czy zatrzymanie naliczania odsetek za zwłokę w płatnościach następuje w momencie dokonania wpłaty — data stempla pocztowego, czy też w momencie uznania wpływu na koncie usługodawcy (uczelni). Honorowanie pierwszego wariantu jest możliwe do zastosowania przy założeniu pełnej komputeryzacji punktów, w których dokonuje się wpłat (np. nie ma jednolitego systemu informatyczne-

go integrującego wszystkie urzędy pocztowe). Jeśli warunek ten nie jest spełniony to nie ma innej możliwości niż ręczne wpisywanie do systemu, dat ze stempli na dowodach wpłat, czyli powrót do metod stosowanych od kilku dziesięcioleci. Często czas wpłaty odbiega od momentu wpływu na konto uczelni. Taka sytuacja ma miejsce, kiedy wpłaty dokonywane są w urzędach pocztowych małych miejscowości, czy wsi. Każdy usługodawca ma prawo decydować o zasadach uznawania terminów wpływów (np. rachunki telefonii stacjonarnej i komórkowej, opłaty za energię elektryczną, gaz, czy zasady stosowane przez firmy wysyłkowe). Zasady te są jednoznaczne — decyduje data wpływu na konto firmy świadczącej usługi. Oczywiście usługodawca powinien poinformować klientów o konieczności zapłaty, poprzedzając znacznie termin płatności (z reguły zawiadomienia do klienta trafiają około 14 dni przed terminem wpłaty). W przypadku wyższych uczelni termin zapłaty czesnego jest ustalany na początku roku akademickiego, więc to na studenta ciąży obowiązek rozpoznania, w jakim czasie kwota zostanie przesłana z punktu, w którym dokonuje wpłat na konto uczelni. Gwarancją uznania wpłaty w tym samym dniu daje uiszczenie jej w jednostce banku, w którym znajduje się konto usługodawcy.

Bardzo istotne, z punktu widzenia studenta, jest uzyskanie szczegółowych informacji na temat stanu zadłużenia oraz z jakiego tytułu zadłużenie wynika. Czytelność takich informacji oraz łatwy do nich wgląd jest aktualnie standardem w nowoczesnych instytucjach o zróżnicowanej formie działalności. Należy oczywiście pamiętać o zasadzie zachowania poufności takich informacji. W maju br. zostanie uruchomiony moduł systemowy o nazwie STUDENT, który stanowić będzie spersonalizowaną stronę studenta. Student po wpisaniu swojego numeru indeksu oraz poufnego hasła będzie mógł prześledzić historię swoich studiów (wirtualny indeks), bieżące oceny, stan zadłużeń, pocztę e-mail oraz zapoznać się z aktualnymi wydarzeniami na swoim wydziale. Baza danych udostępniona w sieci globalnej będzie repliką źródłowej bazy znajdującej się na serwerze DZIEKANAT. Replika bazy będzie cyklicznie zsynchronizowana z macierzystą.

Najważniejsze informacje zawarte w bazie danych studentów wprowadzane są w module DZIEKANAT. Moduł umożliwia tworzenie grup, dla których przypisywane są plany zajęć, wykładowcy i studenci. Dzięki temu każdy student posiada indywidualną ścieżkę historii przynależności do kolejnych grup i dzięki temu zna historię studiów. Co więcej, każda z grup zostaje umieszczona w słowniku modułu CZESNE, w którym

zostaje jej przypisane obciążenie według cennika ustalanego przez władze uczelni. W module CZESNE istnieją również mechanizmy umożliwiające korektę wysokości czesnego dla wybranych studentów (np. zniżki wynikające z przynależności studenta do Akademickiego Chóru WSHE), czy też przesunięcia terminu wpłaty na skutek pozytywnego rozpatrzenia indywidualnych podań studentów.

W celu opracowania sposobu pozyskiwania danych z bazy według szerokiej gamy kryteriów został opracowany moduł o nazwie EXPORT, który konwertuje przefiltrowane dane do aplikacji Microsoftu (MS Excel®). Oprogramowanie Microsoft Office® jest szeroko wykorzystywane na stanowiskach pracy w WSHE. Przy wykorzystaniu narzędzi do korespondencji seryjnej istnieje możliwość opracowywania wydruków o szczególnej treści (nie sposób zaimplementować do systemu wszystkich możliwych rodzajów wydruków) do wybranych grup studentów. Moduł EXPORT wykorzystywany jest szczególnie w dziekanatach, Dziale Promocji i Dziale Dydaktyki.

Jednym z elementów systemów informatycznych powinny być mechanizmy tworzenia zestawień oraz raportów. W module DZIEKANAT jest sprawą oczywistą uzyskiwanie średnich ocen, weryfikowanie zaległości edukacyjnych studentów w odniesieniu do grup, kierunków, czy wydziałów. Do analiz finansowo-kadrowych został powołany moduł REKTORAT, który umożliwia uzyskanie syntetycznych informacji w postaci rachunku zysków i strat, analityki finansowo-rzeczowej, zestawienia wynagrodzeń z podziałem na pracowników dydaktycznych

i administracyjnych oraz umożliwia przeglądanie w trybie „tylko do odczytu” pełnej informacji o studentach. Generowany jest również raport o studentach zalegających w opłatach, ze szczegółową informacją o charakterze i kwocie zadłużenia. Moduł analityczno-syntetyczny w każdym systemie ma wiele zastosowań. Do najważniejszych z nich należy umożliwienie podejmowania decyzji przez kadrę zarządzającą w zakresie:

- oceny działalności dydaktycznej oraz ekonomicznej poszczególnych wydziałów uczelni,

- określania strategii działań w oparciu o aktualne dane związane z finansami uczelni,

- weryfikacji podań studentów w oparciu o historię ich studiów oraz ich stosunek do zobowiązań finansowych względem uczelni,
- prognozowania krótko- i długoterminowego w oparciu o miesięczną analitykę finansową związaną z bilansem zysków i strat.

To tylko niektóre możliwe zastosowania modułu REKTORAT. Bardzo istotnym elementem jest tu system identyfikacji użytkowników korzystających z tego modułu i zabezpieczenia złożonymi hasłami. Moduł przeznaczony jest dla kadry kierowniczej, kvestora oraz rektora uczelni.

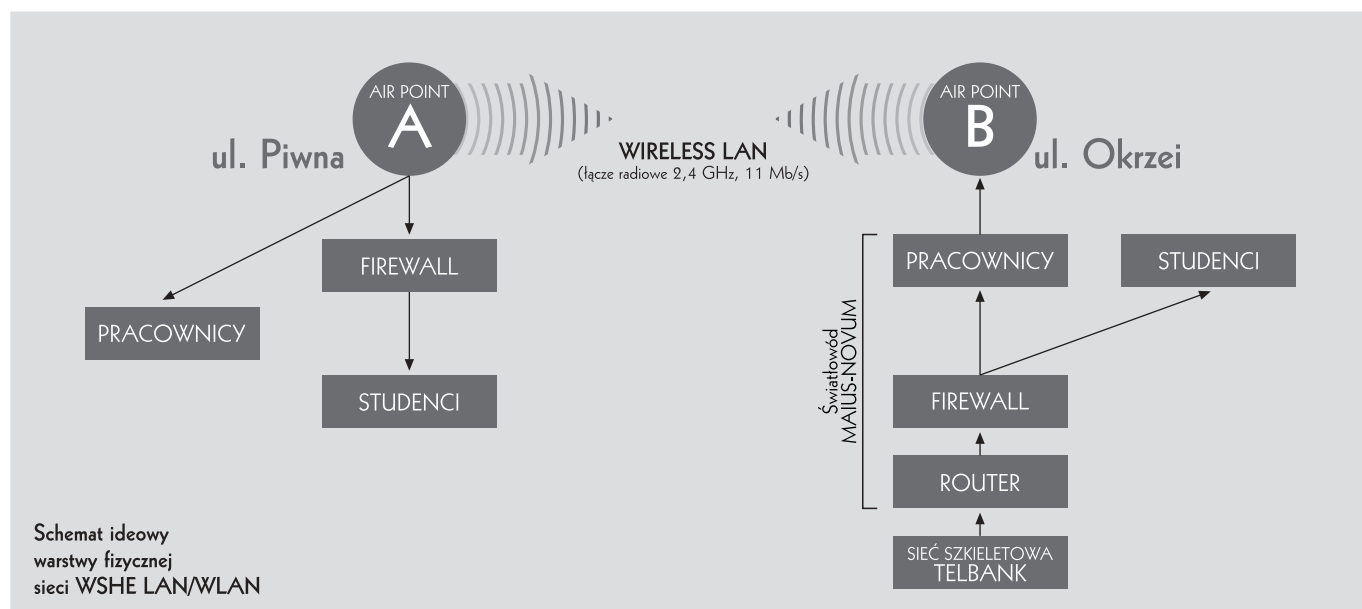
Sieć komputerowa WSHE LAN/WLAN

Zintegrowany system zarządzania uczelnią WSHE działa w sieci komputerowej WSHE LAN/WLAN, która od około połowy roku jest siecią w pełni zintegrowaną (schemat poniżej). W momencie pisania tego artykułu uczelnia posiada trzy budynki, a mianowicie:

Collegium Maius przy ul. Okrzei 94, Collegium Novum przy ul. Okrzei 94a oraz budynek Rektoratu przy ul. Piwnej 3. Obiekty przy ul. Okrzei spięte są wielomodowym światłowodem, natomiast połączenie CAMPUS-REKTORAT odbywa się dzięki łączu radiowemu opartemu o urządzenia firmy Smart Bridges®. W chwili obecnej znajdujemy się w fazie rozbudowy sieci WSHE o nowo nabyty przez uczelnię obiekt (dawny NOT) oraz siedzibę założyciela — Włocławskiego Towarzystwa Naukowego. Rozpatrywane są dwa rozwiązania: łącze radiowe CAMPUS — dawny NOT lub przewodowe (światłowodowe) z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury miejskiej. W nowym obiekcie znajdować się będzie Biblioteka Główna WSHE, w której czytelnicy będą mogli swobodnie korzystać z Internetu. Już dziś baza danych zasobów naszej biblioteki dostępna jest w Internecie (www.wshe.pl). Nowy obiekt posiadać będzie również sale umożliwiające wspomaganie procesów edukacyjnych multimedialnymi technikami (rzutniki multimedialne, korzystanie z zasobów sieci globalnej).

Powyższa charakterystyka systemu zarządzania uczelnią nie jest wyczerpująca. Sporządzona została na podstawie doświadczeń zdobytych przy pracach projektowo-wdrożeniowych, które prowadzone są w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej. Informacje o pozostałych modułach systemu (które ujęte są na wewnętrznej stronie okładki w postaci schematu) zostały przedstawione w 16. numerze „Vladislavii” w artykule *Informatyzacja WSHE*. ■

Robert Nowak
robert.nowak@wshe.pl

UNIVERSITA DI GENOVA

PARTNERSKA UCZELNIA Z WŁOCH

W dniu 14 października 2003 r. podpisana została umowa **Socrates Bilateral Agreement** z kolejną uczelnią partnerską — **Universita di Genova** we Włoszech.

Włoska uczelnia prowadzi studia na 11 wydziałach i 125 kierunkach, kształcąc obecnie 40 tys. studentów, z których wielu przebywa na uczelni w ramach umów dwustronnych programu Socrates. W liczbach więc włoski partner wygląda imponująco, posiadając 14 bibliotek, 1700 wykładowców, przydzielając 2800 stypendiów naukowych oraz goszcząc ponad 700 wykładowców z innych krajów prowadzących zajęcia dydaktyczne.

Umowa podpisana została na rok akademicki 2004/2005, co stwarza w bliskiej przyszłości studentom i wykładowcom WSHE możliwość pełnego udziału w wymianie w ramach zasad obowiązujących w programie Socrates/Erasmus. Dodajmy, że od marca 2003 r. WSHE posiada tzw. Kartę Erasmusa, która nadaje uczelni wszelkie prawa do korzystania z programu i ubiegania się o fundusze dofinansowujące współpracę zagraniczną.

Włoski **Universita di Genova** to kolejny, obok **Universidade Nova de Lisboa** w Portugalii i **University College of Borås** w Szwecji, partner WSHE z krajów unijnych.

Joanna Skiba
pełnomocnik rektora WSHE
ds. współpracy z zagranicą

LIST INTENCYJNY

PROGRAMU LEONARDO DA VINCI TRANSPLACE

W dniu 2 grudnia 2003 r. podpisany został List Intencyjny dotyczący wspólnych działań WSHE we Włocławku i Bieguna Uniwersyteckiego w Tuluzie w programie unijnym LEONARDO DA VINCI.

Program, pod roboczą nazwą Leonardo da Vinci Transplace, obejmuje organizację praktyk zawodowych w firmach miasta i regionu dla studentów francuskich. Pobyt i koszty praktyk zawodowych pokrywają studenci w ramach uzyskanych grantów.

W ramach umowy uczelnia włocławska zobowiązana jest do wyszukiwania firm zainteresowanych przyjęciem stażystów, organizacji zakwaterowania oraz przeprowadzania szkoleń językowych. Współpraca między WSHE a Biegunem Uniwersyteckim w Tuluzie rozpoczęła się wiosną 2001 r.

Więcej informacji o partnerach francuskich na stronie internetowej www.pole-tlse.fr.

Joanna Skiba

SOCRATES/LINGUA 1

WNIOSEK PROGRAMU JUŻ W BRUKSELI

Grupa partnerska, w skład której wchodzi również WSHE, złożyła wniosek do Komisji Europejskiej o udział w programie **Socrates/Lingua 1**. Reprezentanci 12 różnych krajów Europy (m.in. Polski, Grecji, Austrii, Rumunii, Węgier i Chorwacji) współpracują już od czerwca 2003 r., kiedy to w czasie seminarium kontaktowego w Krakowie podjęto pierwsze ustalenia organizacyjne dotyczące planowanego projektu.

Przedsięwzięcie, formalnie służące rozszerzeniu idei świadomości językowej i konieczności dokonywania samooceny postępów nauczania poprzez system tzw. **Europejskiego Portfolio Językowego (European Language Portfolio)**, ma przede wszystkim na celu upowszechnienie jego formuły poprzez spotkania z nauczycielami i studentami oraz organizację działań promocyjnych.

Portfolio — będące zestawem pytań i uporządkowanych haseł, pomagających uczącym się języków na właściwe umiejscowienie swoich rzeczywistych umiejętności na danym poziomie — jest również narzędziem, które wzmacnia rolę samokształcenia i odpowiedzialności za wybrany tok nauki.

Program Socrates/Lingua 1 i jego działania podkreślają wagę nauczania języków obcych, rozszerzają dostęp do różnych form nauki i przyczyniają się do wzrostu motywacji osób uczących się języków.

Aby umożliwić upowszechnienie idei Portfolio, Komisja Europejska wiosną tego roku przyznawać będzie granty na realizację programu.

Joanna Skiba

KOŁO NAUKOWE PEDAGOGÓW „PERSONA”

Kontynuując akcję „Mikołaj dzieciom”, w ostatni dzień karnawału zamierza zorganizować dla najmłodszych dzieci z Domu Dziecka w Lubieniu Kujawskim zabawę karnawałową połączoną z konkursami i nagrodami. Studenci przygotowali dla maluchów szereg atrakcji. Młodzi pedagodzy nawiązali również współpracę z Liceum Ogólnokształcącym w Dobrzyniu nad Wisłą i w ramach obchodu Dni Dobrzynia wezmą udział w warsztatach pedagogicznych. W maju będą brali po raz kolejny udział w pikniku integracyjnym na stadionie „Przylesie”.

Zapraszamy wszystkich studentów pedagogiki zainteresowanych działalnością Koła do czynnego uczestnictwa w zebraniach.

dr Urszula Kempieńska

MIĘDZYWYDZIAŁOWE STUDIUM PEDAGOGICZNE

W WYŻSZEJ SZKOLE HUMANISTYCZNO-
EKONOMICZNEJ WE WŁOCLAWKU

Senat Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku, na wniosek Rady Wydziału Pedagogicznego, zatwierdził program Studium Pedagogicznego. Oferta adresowana jest do studentów studiów dziennych i zaocznych, szczególnie kształcących się na kierunkach: historia, filologia polska, ochrona środowiska, ekonomia i informatyka. Ukończenie Studium pozwala uzyskać kwalifikacje pedagogiczne do nauczania przedmiotów ujętych w programie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, policealnych i pomaturalnych różnych typów, w tym także informatyków, nauczycieli wychowania fizycznego, bibliotekarzy szkolnych oraz wychowawców i opiekunów.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej i Sportu z dnia 23 września 2003 r. w programie Studium uwzględniono wymogi określone w standardach kształcenia nauczycieli, tak aby absolwent studium równocześnie z merytorycznym przygotowaniem w zakresie określonego kierunku (specjalności) studiów, uzyskał kwalifikacje zawodowe do nauczania przedmiotu w szkole.

Międzywydziałowe Studium Pedagogiczne trwać będzie cztery semestry i może obejmować ostatnie dwa lata studiów licencjackich lub magisterskich. W zależności od zainteresowania nauką, zajęcia odbywać się będą w systemie wieczorowym bądź zaocznym.

Program Studium obejmuje 150 godzin praktyk pedagogicznych oraz 330 godzin wykładów i ćwiczeń, na które składają się takie przedmioty jak: psychologia, pedagogika, dydaktyka ogólna, metodyka szczegółowa wybranych przedmiotów oraz przedmioty uzupełniające.

Oplata za semestr wynosi 400 zł i jest płatna w dwóch równych ratach. Pobieranie formularzy, składanie dokumentów oraz dodatkowych informacji udziela:

Dział Dydaktyki WSHE, Collegium Novum
ul. Okrzei 94A, 87-800 Włocławek
tel./fax (054) 230-90-14, pok. 25

Termin nadsyłania dokumentów upływa 25 lutego 2004 r. O terminie zebrania organizacyjnego zainteresowane osoby poinformowane zostaną pisemnie do 5 marca 2004 r.

dr Stanisław Kunikowski

UNIVERSITY COLLEGE OF BORAS

PARTNERSKA UCZELNIA ZE SZWECJI

W dniach 23–27 października 2003 r. zorganizowana była wizyta przygotowawcza na szwedzkiej uczelni **University College of Boras**. Celem wizyty było nawiązanie współpracy w ramach programu Socrates/Erasmus między Wydziałem Ekonomii i Wydziałem Pedagogicznym.

Program pobytu na uczelni obejmował spotkanie z rektorem, który bardzo przychylnie i pozytywnie widzi możliwości rozwoju kooperacji, oraz z szefami poszczególnych wydziałów. W wyniku przeprowadzonych rozmów ustalono, że wymiana studentów i kadry dydaktycznej rozpocznie się w roku akademickim 2004/2005 i obejmować będzie aż trzy kolejne lata. **University College of Boras** proponuje łącznie cztery miejsca na swojej uczelni dla studentów z Włocławka. Program studiów prowadzony jest w języku angielskim, a na jego zakończenie studenci otrzymują tzw. **Transcript of Records**, czyli certyfikat określający w punktacji ECTS (Europejski System Transferu Punktów) skalę ich pracy akademickiej wraz z ocenami. Ten spójny system umożliwia po powrocie uzyskanie zaliczenia studiów na uczelni macierzystej w ramach wspólnie przyjętego **Learning Agreement** (porozumienie dot. studiów zagranicznych).

Umowy **Socrates Bilateral Agreements**, podpisane w listopadzie ubiegłego roku, pozwolą na sformalizowanie dalszych działań. Głównym elementem wymiany studenckiej jest jej oficjalne wsparcie instytucjonalne i finansowe z programu Erasmus, gdzie każdy student, przebywający na uczelni partnerskiej, otrzymuje te same prawa, jak rodowity mieszkaniec kraju otrzymując dodatkowo grant pozwalający na pokrycie części kosztów. Nie bez znaczenia jest też duże doświadczenie akademickie i życiowe, które pozwala na sprawdzenie siebie w odmiennej rzeczywistości, co stanowi przecież istotny element wymiany międzynarodowej.

Miasto Boras jest dość podobne do Włocławka w wielu aspektach. Położone wśród pięknych lasów i jezior, z liczbą mieszkańców około 100 tys. oraz bogatymi lokalnymi tradycjami przemysłowymi. Główne źródło dochodu mieszkańców stanowi przemysł tekstylny oraz związane z nim ściśle firmy oferujące sprzedaż w formie wysyłkowej (np. znany również w Pol-

Przed budynkiem szwedzkiej uczelni

Spotkanie z rektorem University College of Boras

Biblioteka-czytelnia

sce ELLOS). Codzienne życie biegnie spokojnie, komunikacja publiczna jest zawsze punktualna, ulice bezpieczne, a powietrze krystalicznie czyste.

Szwedzi, jako naród, są dość powściągliwi, ale gościnni i uczynni oraz, co istotne, wszyscy bez problemów porozumiewają się językiem angielskim, co jest szczególnie ważne dla osób posługujących się tak obco brzmiącym językiem, jakim jest szwedzki. Nikomu praktycznie nie zabrania się tu niczego, ale mając duże poczucie wspólnego dobra, Szwedzi sami wartościują granice swobody zachowania. W kraju tym obowiązuje zasada *Allemansrätten* (Prawa Każdego Człowieka), która pozwala wolno i bez ograniczeń poruszać się po każdym terenie (nawet prywatnym) bez wyrządzania szkód. Na północy kraju należy też uważać, aby nie płoszyć stad reniferów.

Kuchnia szwedzka to znany też i u nas tzw. stół szwedzki (smorgasbord), tj. bogato zastawiony stół z potrawami, w formie bufetu serwowany w restauracjach, ale i w domach prywatnych na szczególne okazje. Na śniadanie znaleźć się na nim powinny: owsianka, sery, szynki, śledzie w sosie koperkowym, mleko zsiadłe, płatki, paszety i jajka. W porze lunchu szwedzkie knajpki oferują w dość przystępnych cenach dania kuchni europejskiej, takie jak makarony, pizze oraz dania kuchni azjatyckiej. Obiadokolacja — spożywana najczęściej już w domu — to często owoce morza, z których najpopularniejsze są krewetki i łosoś, zapiekanki z ziemniaków, kulki mięsne i doskonałe ciasta na deser.

Szwecja to nie tylko najszerzej znane i w naszym kraju słowa-symboli, jak IKEA czy ABBA. Warto spędzić tam choćby kilka dni, aby doświadczyć widoku krystalicznie czystych jezior, białych nocy na północy kraju i... codzienności na poziomie jednej z najwyższych stóp życiowych na świecie. Kraj o powierzchni dwukrotnie większej od Polski i mający tylko 9 mln mieszkańców nie jest przecież aż tak nam i geograficznie i historycznie odległy.

Wspólne działania dwóch partnerskich uczelni rozpoczną się już wkrótce i pozostaje mieć nadzieję, że obydwie strony, występując przeciw jako ambasadorowie swoich krajów, pozwolą skutecznie wdrażać idee jednoczącej się Europy.

Joanna Skiba

PROCEDURA KWALIFIKACYJNA

NA WYJAZDY DO UCZELNI PARTNERSKICH
PROGRAM SOCRAATES/ERASMUS

Procedura dla studentów I i II roku, studia
dzienne i zaoczne:

Wyjazdy semestralne do University College of
Boras, Szwecja. Wymagane dokumenty:

- formularz zgłoszeniowy,
- list motywacyjny,
- indeks do wglądu (pod uwagę brane
będą wszystkie sesje egzaminacyjne).

Konieczny dodatkowy warunek: język an-
gielski minimum na poziomie B1, według kry-
teriów Rady Europy (średnio zaawansowany).

Procedura dla pracowników:

Wyjazdy tygodniowe do University College of
Boras, Szwecja; Universidade Nova de Lisboa,
Portugalia. Wymagane dokumenty:

- formularz zgłoszeniowy,
- opinia dziekana wydziału/bezpośrednie-
go przełożonego, uzasadniająca merytorycznie
wyjazd.

Dodatkowo: język angielski minimum na
poziomie B1, według kryteriów Rady Europy
(średnio zaawansowany).

W skład Komisji Kwalifikacyjnej wchodzi:
dr Paweł Churski, prorektor ds. organizacji dy-
daktyki, mgr Joanna Skiba, koordynator pro-
gramu, dziekan danego wydziału, z którego
pochodzi zgłoszenie.

Druki zgłoszeniowe dostępne są na stronie
internetowej www.wshe.pl

Joanna Skiba

DUSZPASTERSTWO AKADEMICKIE

zaprasza:

— 20/22 lutego 2004 r. (parafia NMP Królo-
wej Polski — Włocławek-Zawiśle) — Kurs Biblij-
ny „Emaus”,

— 13 marca 2004 r. godz. 19.00 (Katedra
Włocławska) — II Europejski Dzień Świata Aka-
demickiego i różaniec z Ojcem Świętym Janem
Pawłem II,

— 8/9 maja 2004 r. — Pielgrzymka Akade-
micka na Jasną Górę,

— 29/30 maja 2004 r. — Spotkanie nad
brzegami jeziora Lednica koło Gniezna.

Więcej informacji na [http://www.diece-
zja.wloclawek.pl/da/](http://www.diece-
zja.wloclawek.pl/da/) lub u duszpasterza.

PIELĘGNIARSTWO INFORMATYKA

NOWE KIERUNKI KSZTAŁCENIA REKRUTACJA ŚRÓDROCZNA W WSHE

Pierwsze miesiące nowego roku upłynęły
w WSHE pod hasłem rekrutacji na semestr let-
ni roku akademickiego 2003/2004. Uczelnia,
jak zawsze, przygotowała ciekawe propozycje
kształcenia: 3,5-letnie studia inżynierskie na
kierunku informatyka oraz 3-letnie studia licen-
cjackie na **nowym kierunku — pielęgniar-
stwo**.

Wejście Polski do Unii stwarza cały szereg
potrzeb w zakresie kształcenia w różnych za-
wodach, w tym w zawodzie pielęgniarki. W od-
niesieniu do zawodów medycznych spełniane
są normy kształcenia lekarzy, lekarzy stomato-
logów i farmaceutów, nie spełniane są nato-
miast wymogi w zakresie kształcenia pielęgnia-
rek. Obowiązkowe są bowiem studia wyższe,
minimum 3-letnie, a ten warunek spełniają
zawodowe studia licencjackie.

W listopadzie zeszłego roku Wyższa Szkoła
Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku
uzyskała zgodę ministra edukacji i sportu na
prowadzenie studiów pielęgniarstwach. We Wło-
cławku i w jego okolicach, jak również na tere-
nie całego województwa kujawsko-pomorskie-
go, kilkaset pielęgniarek i pielęgniarzy legity-
muje się wykształceniem na poziomie średnie-
go studium medycznego. Najnowsza oferta
WSHE, będąca odpowiedzią na ogromne zain-
teresowanie tego środowiska, stwarza możli-
wość uzyskania dyplomu wyższych studiów
zawodowych bez konieczności wyjazdu do
odległych ośrodków akademickich. Po uzyska-
niu tytułu licencjata absolwenci będą mogli
kontynuować naukę na 2-letnich studiach uzu-
pełniających magisterskich w uczelniach wyż-
szych prowadzących ten rodzaj studiów.

Na uwagę w przygotowanym programie
kształcenia pielęgniarek zasługuje, obok przed-
miotów zawodowych, bogata oferta nauki ję-
zyków obcych — angielskiego (język wiodący),
ale także do wyboru — języka niemieckiego,
rosyjskiego, szwedzkiego, norweskiego bądź
włoskiego. Na przyszłych studentów pielęgniarstwa czekać będzie specjalnie na ten cel

zaadaptowany nowy budynek dydaktyczny
WSHE przy pl. Wolności (dawny NOT), który
oddany będzie do użytku w nowym roku aka-
demickim 2004/2005. Do tego czasu studenci
i wykładowcy korzystać będą z bazy lokalowej
Medycznego Studium Zawodowego we Wło-
cławku.

Zajęcia praktyczne przy łóżku chorego oraz
niektóre zajęcia laboratoryjne będą prowadzo-
ne w Szpitalu Wojewódzkim we Włocławku.
W liście intencyjnym Szpital Wojewódzki po-
twierdził możliwość odbywania praktyk zawo-
dowych oraz dostęp do laboratoriów szpitala
w zakresie wykonywania czynności przewidzia-
nych programem studiów. Kadra dydaktyczna
to pracownicy Studium Medycznego we Wło-
cławku, nauczyciele akademicy z Akademii
Medycznej w Bydgoszczy, Uniwersytetu Me-
dycznego w Łodzi i Akademii Medycznej w War-
szawie, a także pracownicy Zespołu Lecznictwa
Podstawowego we Włocławku, Przedsiębior-
stwa Uzdrowisko Ciechocinek SA, Wojskowego
Szpitala Uzdrowiskowo-Rehabilitacyjnego SP
ZOZ w Ciechocinku oraz SPZOZ w Lipnie.

W ofercie śródrocznej rekrutacji znalazły się
także dwie propozycje kształcenia przygotowa-
ne przez Wydział Ekonomii WSHE: cieszące się
zainteresowaniem studia inżynierskie na kie-
runku informatyka o specjalności sieciowe sys-
temy informatyczne, a także 3-semesterne stu-
dia podyplomowe skierowane do środowiska
nauczycieli, pn. informatyka i technologia in-
formacyjna.

Baza dydaktyczna, wysoko kwalifikowana
kadra wykładowców — teoretyków i prakty-
ków, zróżnicowany system wsparcia socjalnego
to atuty, które zaspokoją potrzeby edukacyjne
osób pragnących podnieść swoje kwalifikacje
zawodowe.

*dr Jacek Klawe
Monika Jabłońska*

USPOŁECZNIENIA ROZWOJU LOKALNEGO

W dniu 20 listopada 2003 r. w siedzibie Wydziału Administracji w Collegium Novum Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku odbyło się seminarium stanowiące podsumowanie pierwszego etapu projektu badawczego realizowanego w ramach grantu WSHE, poświęcone problematyce uspołecznienia rozwoju lokalnego.

Organizatorem seminarium był kierownik projektu badawczego dr Andrzej Potoczek z ramienia Wydziału Administracji WSHE we współpracy z Akademią Rolniczą w Poznaniu oraz przy współdziałaniu studentów Koła Naukowego ALFA z opiekunem mgr Moniką Milczarek.

W seminarium uczestniczyli przedstawiciele środowisk naukowych, przedstawiciele samorządu terytorialnego, partnerów społecznych, studenci Koła Naukowego ALFA Wydziału Administracji WSHE.

W programie seminarium przedstawiono co następuje :

1) Omówiony został przebieg projektu badawczego

Realizację prac badawczych przedstawili: dr A. Potoczek i mgr M. Milczarek, którzy omówili wyniki przeprowadzonych ankiet. Na 100 wysłanych ankiet do samorządów terytorialnych, ponad 80 z nich zwrócono, wyrażając swoje preferencje.

Omawiając wyniki dr A. Potoczek wskazał, że m.in. zdecydowana większość ankietowanych uznała demokrację bezpośrednią w zakresie wyborów władz lokalnych za właściwą. Za sprawdzoną i dobrą formę demokracji uznano udział w sesjach i w zebraniach z wyborcami. Badanie nie uwypukliło jakimi cechami winni odznaczać się lokalni liderzy. Preferowana jest bardziej tradycyjna aktywność społeczna, polegająca raczej na oczekiwaniu aniżeli wychodzeniu z propozycjami. Z ankiet wynikał także problem braku spójności między potrzebami samorządów a ich realizacją.

2) Dokonana została prezentacja sylwetek działaczy samorządowych

Prof. Zygmunt Kaczmarek z Akademii Rolniczej w Poznaniu przedstawił sylwetki działaczy samorządowych z Wielkopolski oraz Kujaw i Pomorza z okresu międzywojennego. Ustalił 327 nazwisk lokalnych działaczy (liderów) z terenów Wielkopolski oraz 60 nazwisk liderów z 4 powiatów: mogileńskiego, szubińskiego,

bydgoskiego i inowrocławskiego. Pokreślił, że nie ma autorów tych opracowań ani ich dat powstania, ale według materiału archiwalnego opracowania te musiały ukazać się przed powstaniem Obozu Narodowego.

Po pierwsze, te charakterystyki działaczy samorządowych powstały na szczeblach starostw powiatowych, m.in. ze współpracy z prof. Florianem Znaniem; po drugie, powstały Obóz Narodowy szukał nowych sylwetek, nie powiązanych z obozem Piłsudskiego; po trzecie, premier Walery Sławek dostrzegał te lokalne elity, które pracowałyby na rzecz potrzeb lokalnych społeczności.

Charakteryzując tych działaczy prof. Z. Kaczmarek wyróżnił następujące ich cechy:

— w 90% byli to młodzi ludzie, do 40. roku życia, zaś najmłodszy miał 25 lat,

— w około 50% urodzeni w Poznaniu, potem zaś w Mogilnie, Szubinie, Bydgoszczy i Inowrocławiu,

— wykształcenie ich w 30% było wyższe, w 30% średnie,

— stan majątkowy — większość wywodziła się z ziemiaństwa,

— w zakresie zawodów, najczęściej byli to prawnicy, rolnicy, lekarze i nauczyciele,

— wśród wykonywanych profesji, wielu było oficerów, wolnych zawodów, posiadających wiele odznaczeń,

— patrząc na pochodzenie polityczne, większość wywodziła się z BBWR,

— ich oceny moralno-etyczne określano jako wysokie, podkreślano ambicje, energię, zdolność do pracy organicznej itp.,

— tych działaczy kierowano do pracy z inteligencją (z 60 — 11) oraz na różne szczeble samorządu.

3) **Przedstawione zostały osiągnięcia prof. F. Znaniemkiego** w dziedzinie badania społeczności lokalnych. Charakterystyki postaci wybitnego naukowca i jego dorobku dokonał dr Jerzy Stępień z Akademii Rolniczej w Poznaniu. W przedstawionej charakterystyce uwypuklone zostały rezultaty badań prof. Znaniemkiego nad kapitałem społecznym, rozumianym jako umiejętność współpracy w obrębie grup społecznych. Jego dzieła dotyczące sił społecznych na Pomorzu i Kujawach, czy też miasto w świadomości jego obywateli, były prezentacją tego wszystkiego co tkwi w społecznościach lokalnych.

Dzisiaj w dalszym ciągu aktualne jest pytanie — co trzeba robić aby zaktywizować lokalną społeczność? Jak zbadać społeczną aktywność? Jak pobudzić do aktywności społecznej różne grupy społeczne, wspólnoty samorządowe, komunalne kasy, związki religijne itp.?

4) Odbyła się dyskusja, w której głos zabrali:

— dr Wiesław Koński, który zauważył, że wśród ówczesnych liderów zabrakło przedstawicieli środowisk dziennikarskich, którzy obecnie są bardzo aktywni;

— prof. Witold Chmielewski, który przedstawił swoje wyniki badań nad programem „Małe ojczyzny”. Z badań tych wynikało, że lokalni liderzy z reguły nie pochodzili z miejscowości, w których się zaktywizowali, albo też po latach do tych miejscowości powracali, mając już inne spojrzenie i inną perspektywę oraz bagaż pewnych doświadczeń. Aktualnie coraz bardziej, przy wyborze miejsca pobytu, interesująca staje się oferta kulturowa danego środowiska. Ta tożsamość kulturowa również przyciąga inwestorów, dostrzegających te odrębności;

— wójt gminy Obrowo, który zwrócił uwagę, że liderzy lokalnych społeczności dlatego są z zewnątrz, ponieważ osobie z danego środowiska trudno jest się przebić. Podkreślił korzystną zmianę w wyniku wyborów bezpośrednich, gdyż pozycja jednoosobowego organu umożliwia natychmiastową realizację podjętej decyzji. Zwrócił uwagę, że dawniej autorytetami w społecznościach lokalnych byli nauczyciele, księża. Dzisiaj tego rodzaju autorytety zanikają, stąd też trzeba poszukiwać innych liderów i autorytetów;

— dr Adam Strzelecki poruszył kwestię uwarunkowań prawnych dla rozwoju lokalnej aktywności społecznej oraz podkreślił rolę zinstytucjonalizowanego samorządu terytorialnego w tym obszarze. Przedstawił też problem samodzielności finansowej umożliwiającej wykonalność pewnych działań społecznych;

— dr Andrzej Potoczek wypowiedział się na temat zadań przypisanych samorządom terytorialnym a realnym w tym względzie możliwościom.

Seminarium zostało zakończone posumowaniem oraz zapowiedzią publikacji z wykonanych i przedstawionych badań. Uczestnicy seminarium uznali potrzebę prowadzenia dalszych prac nad aktywizacją społeczności lokalnych.

dr Adam Strzelecki

Kościół w Małych Ojczyznach

III seminarium uczniowskie o dobrzyńskiej i kujawskiej Małej Ojczyźnie

18 listopada 2003 r. w sali Collegium Novum, na Wydziale Humanistycznym, odbyło się już III seminarium popularnonaukowe z cyklu: „Kreowanie tożsamości lokalnej na Kujawach i Ziemi Dobrzyńskiej”, pt. „Kościół w Małych Ojczyznach”, zorganizowane przez dr. Andrzeja Mietza i dr. Adama Wróbla — pracowników naukowo-dydaktycznych Wydziału Humanistycznego, badaczy historii i kultury ziemi dobrzyńskiej i Kujaw.

Specjalnym gościem był dr Gustaw Bekker z Niemiec, przedstawiciel Niemiecko-Polskiego Pojednania, który urodził się przed II wojną światową w podniezawskim Wiktorynie. Tu upłynęły przedwojenne i wojenne czasy jego dzieciństwa, a po wojnie przebywał w specjalnym obozie w Potulicach. W swoim wyczerpu-

jącym wystąpieniu, zatytułowanym „Nieszawa i okolice — sentymalny powrót do dzieciństwa” dr G. Bekker bardzo serdecznie, momentami wprost przejmująco, opowiadał o swym dzieciństwie spędzonym na Kujawach, o bliskich kontaktach, o przyjaźniach, o tak częstej wzajemnej pomocy, o wspólnych zabawach polskich i niemieckich dzieci oraz dorosłych mieszkańców tych okolic. Pokazywał też pamiątki, m.in. metrykę chrztu swojej matki z kościoła ewangelicko-augsburskiego we Włocławku. Licznie przybyli młodzi dobrzyńscy i kujawscy słuchacze, zachęceni niezwykłą otwartością i bezpośredniością gościa, zadawali ciekawe pytania. Dr G. Bekker bardzo chętnie udzielał wyczerpujących odpowiedzi, a ponieważ jest także ambasadorem spraw pol-

skich, to bardzo zachęcał do formułowania przez naszą młodzież przesłań, życzeń, dezyderatów, które przekaże, zaprezentuje wkrótce na odpowiednich forach w Niemczech.

Po krótkiej przerwie i poczęstunku, uczniowie dobrzyńskich i kujawskich szkół zaprezentowali następujące referaty:

— Krzysztof Ciesielski, „Kościół w Kowalu i wybrane aspekty jego oddziaływania na przestrzeni wieków”, ZS im. Kazimierza Wielkiego w Kowalu, opiekun mgr Arkadiusz Ciechalski;

— Ewelina Rogowska, „Szkoła Sióstr Urszulanek we Włocławku”, LO im. M. Kopernika we Włocławku, opiekun mgr Henryk Wasilewski;

— Anna Sołtysińska, „Dzieje kultu Matki Bożej Zwycięskiej w Brdowie”, ZS im. Jana Kasprowicza w Izbicy Kujawskiej, opiekun ks. Piotr Rogoziński;

Prowadzący seminarium (od lewej) — dr Andrzej Mietz, dr Adam Wróbel, dr Gustaw Bekker

Wystąpienie
uczestniczki
seminarium

— Magdalena Nowakowska, „Wpływ Kościoła na życie parafii Błenna — dawniej i dziś”, ZS im. Jana Kasprowicza w Izbicy Kujawskiej, opiekun ks. Piotr Rogoziński;

— Damian Berent, „Rola i znaczenie uroczystości kościelnych parafii Mąkoszyn w konsolidowaniu lokalnej społeczności”, opiekun ks. Piotr Rogoziński;

— Jarosław Byliński, „Pastor Lucjan Lewandowski w służbie narodu”, ZST w Lipnie, opiekunka mgr Anna Rudzka;

— Magdalena Bartel, „Zaanagażowanie Ojców Bernardynów ze Skępego w powstaniu styczniowym”, ZS w Skępem, opiekunka mgr Jolanta Iwińska;

— Agata Wieczkiewicz, „Ksiądz Władysław Matuc”, Gimnazjum w Bobrownikach, opiekunka mgr Alicja Paźniewska;

— Anna Daczkowska, „Ksiądz Marian Bruzda — budowniczy kościoła w Kruszynie”, Gimnazjum w Kruszynie, opiekun mgr Tomasz Szmajda.

Organizatorzy, a także licznie przybyli goście, już po raz trzeci przekonali się dobitnie, że edukacja regionalna prowadzona z ogrom-

nym zaangażowaniem właśnie na Wydziale Humanistycznym WSHE przynosi rezultaty także i w postaci dociekliwych i z taką młodzieńczą naukową pasją prowadzonych badań. Ciągłe podkreślamy, że to także początek drogi prowadzącej do edukacji europejskiej (a może i globalnej), pozwalającej na utrzymanie równowagi między poczuciem dumy ze swych dobrzyńskich i kujawskich korzeni a poczuciem przynależności do Europy i świata. Uczniowie już wiedzą doskonale, że trzeba oczywiście być Europejczykiem, ale właśnie stąd: znad Wisły, znad Mienia, z Włocławka, z Lipna, ze Skępego, z królewskiego przecież Kowala. I należy jeszcze zauważyć, że uczniowie ci żywo interesują się naszą uczelnią, już teraz wiadomo, że wielu z nich na pewno w niedalekiej przyszłości podejmie studia w WSHE.

Na pewno więc na Wydziale Humanistycznym, w sposób tak oczywisty związanym z kujawską oraz dobrzyńską historią i kulturą, będzie się organizować kolejne uczniowskie seminaria regionalne — IV seminarium odbędzie się w maju 2004 r.

dr Adam Wróbel

Dr Gustaw Bekker
w gronie uczestników
seminarium

SEMINARIUM i wykład otwarty

W całej Polsce trwa bardzo ożywiona dyskusja o koniecznej potrzebie reformy finansów publicznych. Ważnym ich ogniwem są finanse samorządów lokalnych. Wychodząc jej naprzeciw, 9 stycznia 2004 r. Wydział Ekonomii wraz z Wydziałem Administracji WSHE oraz Centrum Doradztwa Strategicznego w Krakowie zorganizowali seminarium naukowe poświęcone ocenie funkcjonowania samorządu terytorialnego.

Referaty wygłosili: dr Zbigniew Bukowski z Akademii Bydgoskiej, Cezary Ulasiński i Bartosz Tyrna z CDS Kraków oraz dr Adam Strzelecki, dr Henryk Stępień i dr Marek Stefański z WSHE. W dyskusji wystąpili starostowie powiatów, burmistrzowie miast i skarbnik miasta Włocławka.

Głównym celem seminarium było zaprezentowanie obiektywnych metod oceny działalności samorządów lokalnych. Został on osiągnięty, ponieważ wszyscy referujący i dyskutanci wskazywali na finansowe aspekty działalności samorządów i finansowe wskaź-

Uczestnicy wykładu otwartego

niki oceny. Podkreślano rolę budżetu samorządowego i pomocnicze znaczenie rankingów samorządów.

Seminarium spotkało się z dużym zainteresowaniem studentów i działaczy samorządowych. Uczestniczyło w nim ponad 300 osób. Dorobek seminarium będzie opublikowany.

Włocławskie Towarzystwo Naukowe i Wydział Ekonomii WSHE zorganizowali 19 stycznia 2004 r. wykład otwarty nt. „Innowacyjność przedsiębiorstw a zarządzanie wiedzą”.

Przeprowadzili go prof. dr hab. Irena Hejduk i prof. dr inż. Wiesław M. Grudzewski z Katedry Systemów Zarządzania Szkoły Głównej Handlowej oraz Instytutu Organizacji i Zarządzania w Przemśle ORGMASZ w Warszawie.

Uczestnikami wykładu, w liczbie ponad 250 osób, byli studenci WSHE, członkowie WTN i przedstawiciele Kujawskiej Izby Przemysłowo-Handlowej. Wykład cieszył się dużym zainteresowaniem, o czym świadczyły między innymi pytania skierowane do prowadzących, na które zadający otrzymali wyczerpujące odpowiedzi: Oto one:

1) Przedsiębiorstwo wirtualne jest na pewno przyszłością. Jak należy je sobie wyobrazić?

2) Jak należy rozumieć pojęcie *kapitał intelektualny*?

3) Leif Edvinsson, autor książki *Kapitał intelektualny* twierdzi, że dzisiaj tworzenie wartości odbywa się dzięki informacji, wiedzy i innowacji. Jak tę wartość zmierzyć?

4) Przedsiębiorstwa o dobrej kondycji ekonomiczno-finansowej coraz więcej inwestują w swoje zasoby intelektualne. Jak zmierzyć efektywność tych nakładów?

5) Peter Drucker, w swej ostatniej książce *Menedżerskie wyzwanie XXI w.*, wskazuje istotny dla przedsiębiorców problem. Twierdzi on, że wykształceni pracownicy mogą w każdej chwili odejść razem ze „środkami produkcji”, które mają w głowach. Co zatem robić by tego uniknąć?

6) Jak ocenia się stosowanie w polskich przedsiębiorstwach najnowszej koncepcji zarządzania — *zarządzanie wiedzą*?

7) Peter Senge, w książce *Pięta dyscyplina*, pisze o samouczącej się organizacji. Jak taką organizację tworzyć?

8) Kjella Nordström, profesor ze Sztokholmskiej Akademii Nauk, w swej książce *Fancy Business*, pochwała doświadczenie twierdząc, że wiedza akademicka dewaluje się. Jak to odnieść do pochwały wiedzy?

dr Marek Stefański

Seminarium „Ocena funkcjonowania samorządu terytorialnego”

Wykład otwarty „Innowacyjność przedsiębiorstw a zarządzanie wiedzą”

Uczestnicy seminarium

Działalność Zakładu Badań nad Dziejami Polonii i Emigracji

Zgodnie z różnymi danymi, poza granicami Polski żyje kilkadziesiąt milionów naszych rodaków. Zarówno ze względu na swoją liczebność, jak i z racji odgrywanej roli „polska diaspora” stała się także przedmiotem badań historyków. Niestety, aż do 1989 r. badania te były ograniczone cenzurą, tym bardziej, że Polonia i emigracja przybrały w znacznej mierze oblicze antykomunistyczne. W zasadzie tylko środowiska historyków emigracyjnych miały nieskrępowaną niczym możliwość opisywania polonijnej rzeczywistości.

Zmiany polityczne dokonywane w Polsce po 1989 r. otworzyły możliwość szerszego, niż to miało miejsce w warunkach cenzury, zajęcia się tą problematyką także w kraju. Możliwym stało się także nawiązanie ściślejszych kontaktów i współpracy między badaczami dziejów emigracji i Polonii. W celu intensyfikacji badań, jak i dla zwiększenia kontaktów między krajem a emigracją, powołana została do życia, pod przewodnictwem ostatniego premiera Rządu RP na Uchodźstwie prof. Edwarda Szczepanika, Rada Porozumiewawcza Badań nad Polonią, przekształcona następnie w Światową Radę Badań nad Polonią (ŚRBnP). Działalność w ŚRBnP skłoniła dziekana Wydziału Humanistycznego WSHE prof. Ryszarda Sudzińskiego, pełniącego w niej funkcję przewodniczącego Kapituły Nagrody za Osiągnięcia w Badaniach nad Polonią i Emigracją, do popularyzacji tej problematyki w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Wrocławiu. W tym celu w 2002 r. powołany został do życia na Wydziale Nauk Humanistycznych WSHE Zakład Badań nad Dziejami Polonii i Emigracji. Kierownikiem zakładu został prof. R. Sudziński, a działalność naukową prowadzą w nim także dr Zbigniew Girzyński i dr Jan Kostrzak.

Dotychczasowy dorobek naukowy Zakładu, mimo jego krótkiej działalności, jest obiecujący i dobrze rokuje na przyszłość.

22 maja 2002 r. zorganizowana została międzynarodowa konferencja naukowa pt. „Młode pokolenie polskich emigrantów, jego losy i problemy w XX wieku”, pod kierownictwem naukowym prof. R. Sudzińskiego, natomiast funkcję sekretarza naukowego sprawował dr Z. Girzyński. Wyniki swoich badań na powyższej konferencji zaprezentowali: Zbigniew Girzyński (WSHE/UMK), Mirosław Golon (UMK), Jacek Konopek (Akademia Bydgoska), Natalia Sindecka (Tallin/UMCS), Joanna Gomoliszek (UMK), Małgorzata Stopikowska (Uniwersytet Gdański).

Zaprezentowane na konferencji referaty oraz teksty nadesłane od innych badaczy: Marii Kalczyńskiej (Uniwersytet Opolski), Jacka Krzysztofa Danela (Mielec), Adama F. Barana (Tarnobrzeg), zostaną w najbliższym czasie opublikowane w wydawnictwie WSHE (współwydawcą będzie Światowa Rada Badań nad Polonią).

Oprócz wspomnianego zbioru studiów, efektem prac Zakładu jest książka autorstwa Z. Girzyńskiego pt. *Stosunki polsko-francuskie w latach 1945–1950, polityka — gospodarka — kultura*. Publikacja, będąca częścią dysertacji doktorskiej autora, prezentuje najistotniejsze wątki stosunków polsko-francuskich w newralnym okresie końca II wojny światowej i początków zimnej wojny.

W związku z prowadzoną przez Zakład problematyką badawczą nawiązany został kontakt z Wydziałem Humanistycznym Uniwersytetu w Kaliningradzie i tamtejszą Polonią (koordynator dr Jan Kostrzak). Pierwszym efektem tej współpracy było zorganizowanie przez Wydział Humanistyczny WSHE 3–4 kwietnia 2003 r. międzynarodowej konferencji naukowej pt. „Obwód Kaliningradzki — przeszłość i teraźniejszość” oraz podpisanie listu intencyjnego o współpracy między WSHE a Wydziałem Humanistycznym Uniwersytetu w Kaliningradzie, który z ramienia Wydziału Humanistycznego WSHE sygnowali prof. R. Sudziński i dr J. Kostrzak.

Cały czas w ramach Zakładu prowadzona jest kwerenda bibliograficzna dotycząca dzie-

Prof. Wojciech Falkowski (z prawej), rektor Polskiego Uniwersytetu na Obczyźnie w Londynie i prof. Ryszard Sudziński.
Fot. Zbigniew Girzyński

jów Polonii i emigracji (pozycje wydane po 1989 r.), zaś efektem tych badań było wyselekcjonowanie prac dotyczących problematyki polonijnej, które stanowiły materiał do dyskusji dla Kapituły przyznającej Nagrody za Osiągnięcia w Badaniach Polonijnych w edycji 2000–2002.

Oficjalnego ogłoszenia wyników i wręczenia nagród (pamiątkowych statuetek z brązu) dokonał prof. R. Sudziński w towarzystwie wiceprezesa Światowej Rady Badań nad Polonią inż. Ryszarda Ciskowskiego, w dniu 11 czerwca 2003 r. w trakcie Forum Inżynierskiego Naczelnej Organizacji Technicznej, podczas Międzynarodowych Targów w Poznaniu. Wygłoszona przez przewodniczącego Kapituły prof. R. Sudzińskiego okazjonalna laudacja, zgodnie z tradycją została zamieszczona m.in. w „Roczniku Polskiego Towarzystwa Naukowego na Obczyźnie”, wydawanego w Londynie.

Rezultatem kontaktów z emigracyjnymi środowiskami naukowymi, były wystosowane przez Polski Uniwersytet na Obczyźnie w Londynie (PUNO) zaproszenia do wygłoszenia prelekcji przez prof. R. Sudzińskiego i dr. Z. Girzyńskiego. W związku z tym w pierwszej połowie września 2003 r. obaj wykładowcy WSHE przebywali w Londynie. Podczas tego wyjazdu prof. R. Sudziński 2 września zaprezentował wykład otwarty poświęcony uzależnieniu ekonomiczemu Polski od Związku Sowieckiego po II wojnie światowej, a dr Z. Girzyński 9 września wygłosił odczyt, poświęcony polskiej prasie emigracyjnej wydawanej po II wojnie światowej we Francji. Oba wykłady odbyły się w siedzibie PUNO w Polskim Ośrodku Społeczno-Kulturalnym. Pobyt w Londynie stał się okazją do nawiąza-

nia bliższej współpracy w władzami PUNO. Obaj prelegenci zostali ciepło przyjęci m.in. przez rektora PUNO prof. dr. Wojciecha Falkowskiego.

Wyjazd miał także charakter naukowy. Obaj historycy przeprowadzili intensywną kwerendę archiwalną dotyczącą najnowszych dziejów Polonii i emigracji w Instytucie Polskim i Muzeum im. gen. Sikorskiego, w Instytucie Józefa Piłsudskiego oraz w Bibliotece Polskiego Ośrodka Społeczno-Kulturalnego. Zebrane materiały posłużą do napisania kolejnych rozpraw naukowych oraz zorganizowania we Włocławku międzynarodowej konferencji naukowej na temat „Emigracja polska wobec problemów odbudowy i sowietyzacji kraju po II wojnie światowej”.

Najnowszą inicjatywą Zakładu jest otwarta 8 stycznia 2004 r. w Auditorum Maximum WSHE przy ul. Piwnej, wystawa pt. „Polacy w historii świata”. Organizatorami tego przedsięwzięcia byli: Zakład Badań nad Dziejami Polonii i Emigracji Wydziału Humanistycznego WSHE oraz Światowa Rada Badań nad Polonią. W otwarciu wystawy uczestniczyli m.in. goście ze Stanów Zjednoczonych: Ryszard Ciskowski — wiceprezes Światowej Rady Badań nad Polonią i dyrektor krajowy Kongresu Polonii Amerykańskiej oraz Wiesław Gómbiowski — wybitny działacz Amerykańskiego i Kanadyjskiego Komitetu Olimpijskiego wraz z żoną Elżbietą. Oprócz zaproszonych gości ze Stanów Zjednoczonych w trakcie uroczystego otwarcia wystawy głos zabrali:

— JM Rektor WSHE prof. dr hab. Jerzy Garbacz, który m.in. przybliżył kulisy powstania wystawy, zwłaszcza jej twórców: śp. Mariana Dąbrowskiego i Ryszarda Ciskowskiego,

— dziekan Wydziału Humanistycznego WSHE prof. dr hab. Ryszard Sudziński, który zaprezentował dotychczasowy dorobek badawczy Wydziału w zakresie problematyki Polonii i emigracji,

— sekretarz generalny Światowej Rady Badań nad Polonią dr Zbigniew Girzyński, który wystąpił z wykładem „Druha Wielka Emigracja 1945–1990”.

Aktu otwarcia wystawy dokonali wspólnie rektor WSHE prof. Jerzy Garbacz i prezydent Włocławka Władysław Skrzypek. W uroczystościach udział wzięli przedstawiciele włocławskiego świata nauki, kultury i polityki, studenci oraz młodzież (głównie z Liceum im. Marii Konopnickiej).

W ciągu minionych dwóch lat funkcjonowania Zakładu Badań nad Dziejami Polonii i Emigracji, mimo skromnych środków i szczupłego zaplecza kadrowego, udało się przenieść na grunt Włocławka bardzo ważny element polskiego krajobrazu społecznego jakim jest Polonia. W tym okresie do Włocławka przyjechali goście ze Stanów Zjednoczonych, Rosji, Estonii, zaś pracownicy Zakładu odwiedzili Wielką Brytanię i Rosję. Wiosną 2004 r. przewidziana jest rewizyta władz uczelni i Wydziału Humanistycznego w Kaliningradzie, połączona z seminarium naukowym na tamtejszym Uniwersytecie oraz w ośrodku polonijnym.

Zdobyte doświadczenia i nawiązane do tej pory kontakty, dobrze rokują kolejnym inicjatywom Zakładu projektowanym na najbliższą przyszłość.

*prof. dr hab. Ryszard Sudziński
dr Zbigniew Girzyński*

MŁODZIEŻ WŁOCŁAWKA I KUJAW

wschodnich w walce
z okupantem hitlerowskim

KOMUNIKAT Z BADAŃ

W październiku 2003 r. przypadła 61. rocznica jednego z najbardziej tragicznych wydarzeń w dziejach konspiracji we Włocławku i na Kujawach wschodnich, tzw. procesów saksońskich 176 członków konspiracyjnych ugrupowań młodzieży regionu — Kujawskiego Związku Polityczno-Literackiego (KZPL) i Kujawskiego Stowarzyszenia Społeczno-Literackiego (KSSL). Poniższy szkic ma za zadanie przybliżyć aktualny stan wiedzy na ich temat oraz zasygnalizować kierunki badań autora i jego prace, które już się ukazały i ukazą się w tym roku na ten temat.

W lutym 1940 r. powstała we Włocławku największa regionalna, młodzieżowa organizacja konspiracyjna — KZPL. Ugrupowanie powstało w środowisku młodzieży związanej przed wojną przede wszystkim z Akcją Katolicką i ZHP. Inicjatorem powstania KZPL był członek „Grunwaldu”, a następnie ZWZ/AK — Henryk Promis, a kierownicze gremium tej organizacji w początkowym okresie jej działalności tworzyli: Eugeniusz Karol Kłosowski (ps. „Zew”, „Zawisza”, „Ziemowit”, „Rymwid”) — prezes, Janina Lech (ps. „Eni”, „Cytra”, „Lena”) — wiceprezes i sekretarz oraz Wanda Daszkowska (ps. „Wan”) — archiwistka. Przyjęty 24 marca 1940 r. statut jasno określił cele i zadania KZPL (ujęte w 8 punktach), do których należały: podtrzymywanie ducha i poczucia narodowego poprzez pracę propagandowo-wychowawczą oraz różne formy samoobrony ludności polskiej.

Najważniejszym osiągnięciem było wydawanie (nieregularnie, mniej więcej w odstępach 10-dniowych), od marca 1940 r. do końca stycznia 1941 r., własnej gazetki pod nazwą „Ogniwo”. Gazetka, ukazująca się dla zmylenia czujności gestapo pod zmienionymi nazwami, wychodziła w jednorazowym nakładzie około 1 tys. egzemplarzy.

W czerwcu 1940 r. zaczął być widoczny rozłam wśród przywódców KZPL, z jednej strony pomiędzy E.K. Kłosowskim a z drugiej A. Turczynowiczem i J. Lech. Zasadniczym polem niezgody był sposób redagowania „Ogniwa”. Ostateczny rozłam nastąpił 15 sierpnia

1940 r., kiedy z KZPL odeszli m.in.: A. Turczynowicz, J. Lech oraz osoby, które oni wprowadzali do organizacji, w sumie około 35 osób. Utworzyli oni Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno-Literackie i przystąpili do wydawania własnej gazetki pt. „Piorun”, której redaktorem był A. Turczynowicz.

KZPL oraz KSSL (później) rozwijały się bardzo szybko. W sumie w działalność obu organizacji zaangażowanych było około 350 osób. Najsilniejsze ogniska tych organizacji istniały we Włocławku (ok. 200 osób), a także w Brześciu Kujawskim, Wieńcu, Lubieniu Kujawskim, liczące po kilkunastu członków, a w przypadku Brześcia Kujawskiego około 25 osób. Kilkuosobowe grupy działały w Lubaniu, Wólne i Witowie (pow. Nieszawa), w Śmiłowicach, Ciechocinku, Aleksandrowie Kujawskim, Kowalu, Dobrzyniu nad Wisłą, Radziejowie, Sompolnie, a w dalszych dziewięciu miejscowościach pojedyncze osoby. Z udokumentowanych źródłowo materiałów wiemy, że sieć kolporterów gazetek miała punkty odbioru również w Lipnie, Zadzusznikach, Skępem, Izbicy Kujawskiej, Inowrocławiu, Kutnie, Bydgoszczy (9 osób). Od maja 1940 r. gazetki trafiały do środowisk robotników przymusowych na terenie Niemiec, do miejsc wywiezienia na roboty członków organizacji.

Dekonspiracja obu organizacji miała miejsce do końca stycznia 1941 r. W sumie tylko do czerwca 1941 r. aresztowano 190 osób. Przed aresztowaniem zdołało zbiec m.in. 19 osób zaliczanych do kierowniczego gremium organizacji, za którymi gestapo wystawiło listy gończe. Tak duża skala aresztowań była wynikiem dostania się w ręce gestapo, w początkach lutego 1940 r., archiwum KZPL oraz załamania się w śledztwie części aresztowanych w pierwszych dniach lutego, m.in. E.K. Kłosowskiego.

Zatrzymani zostali poddani bardzo brutalnemu śledztwu we Włocławku, skąd po trzech tygodniach byli sukcesywnie przekazywani do obozu Błonie w Inowrocławiu. Od 5 września 1941 r. oskarżeni zostali przewiezieni w kilku grupach do więzień na terenie Saksonii: w Zwickau (60 osób zaliczanych do kierowniczego gremium) i w Lipsku (pozostali). Tam ponad rok oczekiwali na rozprawę. Ich sprawy, na podstawie aktu oskarżenia z 3 sierpnia 1942 r., były rozpatrywane przez Wyższy Sąd Krajowy w Poznaniu na sesjach wyjazdowych w Dreźnie, Budziszynie, Zittau, Görlitz i Chemnitz od 30 września do 29 października 1942 r. Tylko sprawy sześciu oskarżonych konspiratorów rozpatrywali również sędziowie Sądu Specjalnego we Włocławku na sesji wyjazdowej w Dreźnie (13–19 X 1942 r.).

Zapadło siedem wyroków śmierci, z tym, że w wyniku apelacji Leona Spornego (ps. „Szer-

zeń”) zmieniono jego wyrok na 7 lat obozu. Pozostałe osoby skazane zostały na kary wieloletniego więzienia w obozach koncentracyjnych. Tylko trzy osoby zostały uniewinnione. Prawie połowa skazanych na kary więzienia nie przeżyła hitlerowskich obozów i więzień. W sumie za działalność niepodległościową życiem zapłaciło około 70 konspiratorów.

Autor stara się nie tylko w pełni odtworzyć historię obu ugrupowań i losy konspiratorów, ale również szerzej upowszechnić je w opracowaniach naukowych i popularnonaukowych. W wydanych w 2003 r., w Toruniu, materiałach z XII sesji naukowej Fundacji Archiwum Pomorskiego Armii Krajowej, która odbyła się 16 listopada 2002 r., zatytułowanej „Wojenna służba Polek w II wojnie światowej”, pod red. W. Rezmiera, ukazał się komunikat autora, pt. „Udział kobiet w działalności KZPL i KSSL”. We wrześniu 2003 r. została złożona do druku w Fundacji APAK monografia autora, pt. „Kujawski Związek Polityczno-Literacki i Kujawskie Stowarzyszenie Społeczno-Literackie”, która ukaże się w 2004 r. Także w numerze 2(45) z 2003 r. „Biuletynu” Fundacji ukazał się artykuł autora poświęcony tym organizacjom oraz biogram inicjatora powołania KZPL — Henryka Promisa. Począwszy od tomu 5. „Słownika konspiracji pomorskiej” prezentowane są biogramy czołowych konspiratorów obu organizacji, autorstwa T. Jaszowskiego i B. Ziółkowskiego. W 6. tomie, planowanym na 2004 r., ukaże się dalszych 12 biogramów. Należy podkreślić, że biogramy około 100 osób zaliczanych do kierowniczego gremium KZPL i KSSL, ukażą się również, w przygotowywanym z inicjatywy WTN, „Włocławskim słowniku biograficznym”. Pierwszy tom „Słownika”, planowany na początek tego roku, pod red. S. Kunikowskiego, będzie zawierał trzy biogramy działaczy konspiracyjnych: Józefa Olszewskiego, Janiny Lech i Adriana Turczynowicza.

dr Bogdan Ziółkowski

PROJEKT BADAWCZY Wydziału Ekonomii

Zespół badawczy w składzie: dr Marek Stefański — kierownik oraz prof. dr hab. Wojciech Popławski, dr hab. Tadeusz Kufel, dr Paweł Churski i dr Włodzimierz Beński — członkowie, przeprowadzili badania w ramach uczelnianego grantu. Trwały one w czerwcu 2003 r. i w okresie od 1 października do 15 grudnia 2003 r. Przygotowania do nich i ich realizacja odbywała się według ściśle określonego harmonogramu.

1) Temat badawczy

Możliwości absorpcji instrumentów pomocowych Unii Europejskiej przez podmioty gospodarcze i samorządy z terenu województwa kujawsko-pomorskiego.

2) Hipoteza badawcza

Zarówno podmioty gospodarcze, jak i struktury samorządowe nie są dobrze przygotowane do pełnej absorpcji instrumentów kierowanych przez Unię Europejską w celu przyspieszenia pożądanych zmian struktury społeczno-ekonomicznej regionu.

3) Cele badania

— określenie stopnia wiedzy oraz ocena umiejętności pozyskiwania środków pomocowych z Unii Europejskiej przez samorządy oraz przedsiębiorców z województwa kujawsko-pomorskiego;

— identyfikacja i analiza obszarów problemowych związanych z pozyskiwaniem środków unijnych;

— ustalenie kierunków inwestowania wspieranych środkami UE.

4) Oczekiwany efekt

— ocena stopnia przygotowania samorządów terytorialnych oraz przedsiębiorców z województwa kujawsko-pomorskiego do wykorzystania w przyszłości środków z funduszy unijnych;

— opracowanie wniosków i zaleceń.

5) Dobór grup do badań

Zgodnie z założeniami wyodrębniono dwie grupy objęte badaniem (samorządy terytorialne oraz podmioty gospodarcze):

— pierwszą grupę badawczą stanowią wszystkie jednostki samorządu terytorialnego z terenu województwa kujawsko-pomorskiego, tj. 92 gminy, 27 miast (w tym 4 jako powiaty grodzkie), 24 miasto-gminy oraz wszystkie powiaty ziemskie, tj. 19. Ankietowaniem objęto osoby wskazane przez władze samorządowe. Łącznie ankietę skierowano do 162 samo-

rzędów terytorialnych z województwa kujawsko-pomorskiego. Ankieterzy zostali skierowani do 120 powiatów, miast, miasto-gmin i gmin, pozostałe ankiety wysłano pocztą;

— w skład drugiej grupy badawczej wchodziły losowo — celowo dobrane podmioty gospodarcze prowadzące działalność na terenie województwa kujawsko-pomorskiego. Dobór przedsiębiorstw do badania oparty został na dwóch kryteriach: 1) katalogu firm w portalach internetowych; 2) charakterze prowadzonej działalności. Badaniem objęto 100 przedsiębiorstw. Ankieterzy zostali skierowani do 50 przedsiębiorstw, do pozostałych ankiety wysłano pocztą.

6) Metody badań

Narzędziem badawczym, które użyto w projekcie, był kwestionariusz wywiadu, który przygotowano w dwóch wersjach — jedna wykorzystywana w badaniu przeprowadzanym wśród urzędników samorządów terytorialnych, druga skierowana do przedsiębiorców. Ta technika badania, polegająca na przeprowadzeniu rozmowy z respondentami przez studentów Wydziałów: Ekonomii, Administracji i Pedagogicznego WSHE oraz kilku ankieterów zatrudnionych, umożliwiła uzyskanie w sposób kontrolowany pełnych i szczegółowych informacji. Przewidywany czas przeprowadzenia wywiadu oraz ankiety w jednostce samorządu terytorialnego wyniósł od 30 do 45 minut.

Badania przeprowadzono w dwóch etapach:

— w pierwszej fazie był to pilotaż kwestionariusza wywiadu. Pilotaż narzędzia został przeprowadzony w wybranych losowo urzędach (5 wywiadów) oraz przedsiębiorstwach (5 wywiadów). Zasadniczym celem badań pilotażowych było ostateczne zatwierdzenie przygotowanego kwestionariusza wywiadu, ewentualne przeformułowanie pytań lub eliminacja niektórych z nich;

— druga faza badań to badania właściwe w jednostkach samorządu terytorialnego województwa kujawsko-pomorskiego oraz w podmiotach gospodarczych. Badanie zasadnicze zostało poprzedzone wizytą ankieterów. W jej trakcie wręczyli oni list intencyjny, informujący o badaniach ankietowych i ustalili termin spotkania. Do pozostałych list intencyjny i kwestionariusz wysłano pocztą.

Zwrot kwestionariuszy ankietowych był zadowalający. Z badań w samorządach zebrano 94 ankiety (46 z gmin, 14 z miasto-gmin, 17 z miast, 17 z powiatów). Z przedsiębiorstw zebrano 63 ankiety. Otrzymane w ten sposób wyniki poddane zostały opracowaniu i analizie statystycznej.

7) Analiza i interpretacja zebranego materiału empirycznego

Etap ten obejmował:

— przygotowanie instrukcji kodowej,
— przygotowanie i wyczyszczenie bazy danych,

— analiza statystyczna wykorzystująca proste procedury statystyczne (np. rozkłady procentowe, miary tendencji centralnej etc.).

Wyniki analizy przedstawiono w raporcie tabularycznym. Przygotowano wstępny raport zawierający, oprócz uzyskanych wyników badania, również zalecenia. Wyniki badań zostaną zaprezentowane na seminarium naukowym w marcu 2004 r., a następnie opublikowane w formie książkowej.

8) Harmonogram badania

— opracowanie planu badań — pierwszy tydzień,

— dobór prób do badań — 2–3 tydzień,

— rekrutacja ankieterów do badań spośród studentów WSHE — 1–3 tydzień,

— opracowanie narzędzi badawczych — 3 tydzień,

— pilotaż narzędzi badawczych — 4–5 tydzień,

— rozesłanie listów informacyjnych o badaniu do urzędów oraz firm objętych badaniem — 2–3 tydzień,

— przeszkolenie ankieterów — 6 tydzień,

— organizacja i przeprowadzenie badań w terenie (w tym powielanie ankiet) — 7–8 tydzień,

— nadzór nad przeprowadzeniem badań w terenie — 7–8 tydzień,

— kodowanie ankiet — 9–10 tydzień,

— czyszczenie bazy — 9–11 tydzień,

— przeprowadzenie analizy statystycznej — 12 tydzień,

— przygotowanie raportu tabularycznego oraz raportu końcowego, zawierającego wnioski i zalecenia (raport zostanie przygotowany w wersji drukowanej oraz w wersji elektronicznej — płyta CD-Rom) — 13–14 tydzień.

Należy podkreślić duże zaangażowanie studentów podczas szkolenia, jak również w przeprowadzaniu wywiadów. Dzięki nim uzyskano dużo cennych, dodatkowych informacji.

Studenci Wydziału Ekonomii zaliczali praktyki studenckie, uczestnicząc w badaniach ankietowych.

dr Marek Stefański

Studenci dZIECIOM

Dzieci z Domu Dziecka
w Lubieniu Kujawskim

Minęły święta, sylwester to tylko wspomnienie. Rozpoczął się nowy rok, czy będzie lepszy od poprzedniego? Na to pytanie odpowie każdy z osobna już za dwanaście miesięcy. 2004 rok jest początkiem nieznanego, a jednak świadoma jestem faktu, że zostawiam za sobą część siebie. Dlatego drogi czytelniku przychodzi taka chwila, kiedy warto zatrzymać się i pomyśleć: Czy wykorzystałem w pełni miniony czas? Czy zrobiłem coś dla innych, co wywołało uśmiech na twarzy drugiego człowieka?

Tak mało potrzeba do szczęścia i nie chodzi tu tylko o pieniądze. O nich mówią wszyscy i wszędzie. Oczywiście są ważne. Dzięki nim można zrobić wiele dobrego, ale jest jeszcze coś. To otwarcie się na drugiego człowieka. Sama szczodrość finansowa nie wystarczy, ale jeśli poprzez się ją szczodrością miłości, można zdziałać cuda. Choć wielu jest potrzebujących, trudno ustalać jakąkolwiek hierarchię, komu pomóc w pierwszej kolejności. To byłoby nieuczciwe wobec nich i siebie. Nie każdy ma odwagę zapukać do drzwi i poprosić o wsparcie. Na pewno nie zrobią tego dzieci z domu dziecka. Bez względu na to, czy mają trzy, osiem, trzydzieści, czy sześćdziesiąt lat, to jeszcze dzieci.

Czasem, biegnąc przez życie, nie doceniamy ciepła domowego ogniska. Tak miłe są powroty do domu, w którym ktoś na nas czeka. Tak puste jest życie, gdy brak obecności bliskich. Wie to każdy, kto kogoś stracił. Wiedzą to również te dzieci. Choć większość ma rodziców, to są to rodziny patologiczne. Dlatego nie wolno nam stać biernie. Należy wyjść naprzeciw i powiedzieć: Hej, my jesteśmy dla was. Postaramy się by chwile spędzone razem były niezapomniane. Dajemy to siebie wszystko, tu i teraz. Jesteśmy po to, by was rozweselić i wam pomóc.

Mam ten zaszczyt bycia częścią czegoś wspaniałego. Stworzyliśmy teatr. Mówiąc my, mam na myśli niezwykłych ludzi studiujących na różnych kierunkach, ale połączonych wspólną pasją. Nazwaliśmy się Fabryka Szczęścia. Rozpoczynając działalność przyszło nam zmierzyć się z wieloma przeciwnościami. Na szczęście otrzymawszy wsparcie ze strony uczelni, w osobie rektora prof. dr. hab. Jerzego Garbacza i prorektora ds. organizacji dydaktyki dr. Pawła Churskiego, rozpoczęliśmy działalność. Szczególne podziękowania należą się również pani Ewie Murszewskiej i całemu Działowi Promocji pod kierownictwem pani Moniki Jabłońskiej, jak również pani Justynie Dąbrowskiej, opiekunce teatru studenckiego. To dzięki tym osobom w piątkowy wieczór, dnia 19 grudnia 2003 r. w sali Audytorium Maximum odbyła się akcja charytatywna poświęcona dzieciom z Domów Dziecka z Włocławka i Lubienia Kujawskiego. Patronat medialny nad imprezą objęli: Radio W, TV Kujawy i „Nowości Włocławskie”. Oprawę muzyczną zapewnił Włocławski Ośrodek Edukacji i Promocji Kultury. Sponsorami byli: PZU i WTK Anwil. Imprezę zainaugurowała i dalszą część poprowadziła pani Justyna Dąbrowska. Głos zabrała również pani psycholog z Domu Dziecka w Lubieniu Kujawskim.

Spektakl „Opowieść wigilijna”

Czymże byłyby święta bez kolęd? Chór „Arioso” pod kierownictwem Mariana Szczepańskiego wprowadził zebranych w atmosferę wyciszenia i refleksji. Nie można zapomnieć o młodych wokalistach z Domu Dziecka, którzy specjalnie na tę okazję przygotowali krótki repertuar pastorałek. W ramach akcji teatr studencki wystawił swoje pierwsze przedstawienie — „Opowieść Wigilijną”. Pełni niepewności, co do reakcji publiczności, daliśmy z siebie wszystko. Sztuka, którą mieliśmy sposobność zaprezentować, mówiła o człowieku zawziętym, zaślepionym, niedostrzegającym uroków życia, a szczególnie uroku Świąt Bożego Narodzenia. Każda następna scena ukazywała, w jaki sposób zmienia się bohater, jak w jego serce wkrada się miłość i szczęście. Te szczególne święta są czasem, gdy pękają ludzkie skorupy. Człowiek otwiera się na drugiego człowieka. Tak dzieje się na scenie i w życiu.

Liczne próby, czas spędzony na przygotowywaniu dekoracji, nerwy i trema zostały nagrodzone uśmiechem na twarzach dzieci. Dla mnie, dla moich koleżanek, kolegów to było największą nagrodą. Jesteśmy z siebie dumni mogąc powiedzieć, że: **Był teatr, teraz jest nasz teatr.**

Kolejnym punktem programu była aukcja charytatywna brawurowo przeprowadzona przez kolegów z teatru. Pod młotek poszły dwie płyty Justyny Steczkowskiej z podpisami piosenkarki oraz, dzięki WTK Anwil, piłka z autografami zawodników. Prowadzący starali się jak mogli, aby otworzyły się nie tylko serca, ale i portfele zaproszonych gości. Na szczególne uznanie zasługuje anonimowy darczyńca, który kupił piłkę za 80 zł, następnie przekazał ją do ponownego zlicytowania. Tym razem oddano ją za 120 zł. Dzięki tym pieniądzom i sumie zgromadzonej do puszek w trakcie koncertu jesteśmy w stanie, choć trochę, wesprzeć materialnie Dom Dziecka w Lubieniu Kujawskim. Zdołaliśmy zebrać 600 zł. Dochód postanowiono przeznaczyć na ciepłe, zimowe kurtki.

Ostatnią niespodzianką owego piątkowego wieczoru był występ Magdy Anioł. Bawili się wszyscy, ci młodszy i ci starsi, kto znał teksty śpiewał razem z wokalistką. Publiczność była tak wymagająca, że nie wypuściła zespołu bez bisu. Świadczy to o atmosferze, jaka towarzyszyła przez cały czas.

Liczy się fakt, że tego dnia byliśmy razem. Razem się śmialiśmy i śpiewaliśmy. Ważny był uścisk dłoni i rozmowa. Bo jak powiedział pewien mądry aktor: „Teatr to my i oni. Teatr to aktorzy i widownia. Wtedy dopiero zaczyna się magia”.

Tego piątkowego wieczoru był teatr, był nasz teatr.

To pierwsza taka akcja zorganizowana przez Koło Humanistyczne. Wspominam jednak chwilę, gdy stoimy na scenie, kłaniamy się, pamiętam twarze moich kolegów, koleżanek i jestem pewna, że NIE OSTATNIA.

Agata Keplin

studentka I roku filologii polskiej

Koncert Magdy Anioł

Studenci z Wydziału Pedagogicznego mają szansę pogłębiać swoją wiedzę teoretyczną z zakresu podstaw pedagogiki, psychologii i socjologii, uczestnicząc w spotkaniach studenckiego Koła Naukowego Pedagogów „Persona”.

Koło Naukowe „Persona” zostało powołane dla wzbogacenia procesu naukowego studentów, które daje szansę poszerzenia zainteresowań, jak również umiejętność budowania opinii i wyrażania sądów o świecie społecznym, specyficznych sytuacji wychowawczych i określonych wydarzeń związanych z zachowaniem się ludzi, ich reakcjami, myśleniem, odczuwaniem i postępowaniem.

PERSONA PEDAGOGÓW

Głównym celem działania KNP „Persona” jest umożliwienie rozwoju osobowości studenta, w taki sposób, aby drogowskazem jego zachowania w relacjach międzyludzkich były wartości uosabiane przez autorytety moralne końca XX w. Przy czym istotę tego bieguny wyznacza humanistyczny antropocentryzm, skłaniający człowieka do autorefleksji w kontekście sensu życia — kwestii tak niezwykle ważnej na tle zachodzących przemian w świecie i w sercach ludzkich, niestety nie zawsze pozytywnych w aspekcie kształtowania pożądanej atmosfery emocjonalnej i w kontaktach człowieka z człowiekiem.

W związku z tym KNP „Persona” próbuje, idąc śladami M. Łopatkowej, szukać odpowiedzi na pytanie: „Kim jest człowiek wobec drugiego człowieka i jaki być powinien. Co robić, aby stał się *homo amans* — człowiekiem miłującym”¹.

Ponadto celem „Persony” jest również m.in.: rozwijanie indywidualnych zainteresowań studentów, rozwój działalności naukowej, udział w wykładach i konferencjach, rozwój współpracy międzywydziałowej, międzyuczelnianej, a także międzynarodowej, współpraca z lokalnymi organizacjami społecznymi, szkołami, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, ośrodkami pomocy społecznej itp.

Wszystkie te zabiegi mają na celu ukształtowanie osobowości studenta pod kątem myślenia pedagogicznego, a tym samym jego dążenia do samorealizacji, czyli aktualizacji własnych potencjalnych szans.

„Persona” korzysta z takich metod działania, jak: organizowanie spotkań, wykładów i dyskusji, utrzymywanie kontaktów ze studentami z innych uczelni, utrzymywanie kontaktów z uczniami ze szkół średnich, organizowanie wyjazdów w celach naukowych.

Istotną przesłanką postępowania członków Koła jest pogląd, iż „Relacje dialogowe [...] — to zjawisko nieomal uniwersalne, nieodłączne od mowy ludzkiej, od wszelkich doznań i form obcowania między ludźmi, od wszystkiego, co posiada sens i znaczenie [...] gdzie zaczyna się świadomość, tam zaczyna się i dialog”². Bliska jest członkom owa opinia, dlatego też wspólnym działaniem pragną oni dotrzeć do drugiego czło-

wieka, do świata jego myśli i uczuć. Pomóc mu w rozumieniu otaczającej rzeczywistości, jak również w adekwatnym budowaniu obrazu świata, a także obrazu samego siebie.

W ostatnim czasie życie KNP „Persona” koncentruje się na prowadzeniu badań na temat „wizerunku partnera”, czyli co decyduje o wyborze danej osoby na partnera życiowego.

Jednakże szczególną uwagę Koło skupiło na współpracy z Domem Dziecka w Lubieniu Kujawskim. Dlatego też studenci „Persony” zorganizowali akcję „Mikołaj Dzieciom” przy współpracy Koła Naukowego Humanistów (sekcja filologia polska). Zbierano zabawki, książki, przybory szkolne, ubrania i słodycze, które w Mikołajki zostały przekazane dzieciom. Podczas imprezy obecny był Mikołaj, który świetnie poradził sobie z nawiązaniem ciepłego kontaktu z dziećmi i młodzieżą, co przyczyniło się do miłej i rodzinnej atmosfery. „Persona” planuje nawiązać stały kontakt z Domem Dziecka w Lubieniu Kujawskim i współpracować zarówno z wychowawcami, jak i wychowankami — wspierać działalność pracy opiekuńczo-wychowawczej w tak specyficznej placówce.

Ponadto „Persona” utrzymuje stały kontakt i intensywną współpracę ze studenckim Kołem Naukowym Humanistów WSHE, planuje nawiązać współpracę z łódzkim studenckim Kołem Naukowym Psychologów.

Członkowie Koła pracują także jako wolontariusze, m.in. w Domu Dziecka we Włocławku oraz w Lubieniu Kujawskim, ponadto współpracują ze Szkołą Integracyjną nr 5 we Włocławku, pomagają również w akcjach organizowanych przez PCK. Plany Koła związane są także z działalnością humanitarną. Studenci starają się być tam, gdzie swoją obecnością mogą pomóc innym, uważają bowiem, że „Być człowiekiem to czuć, kładąc swoją cegłę, że bierze się udział w budowaniu świata”³.

Podczas spotkań Koła omawiane są zagadnienia dotyczące takich kwestii, jak: narkomania jako problem społeczny, znaczenie mediów w procesie wychowania rodzinnego i edukacji szkolnej, działalność instytucji wspomagających proces wychowania i edukacji szkolnej, rola podmiotów interakcji wychowawczej w edukacji młodego pokolenia.

KNP „Persona” daje studentom szansę rozwijania swoich zainteresowań, pogłębiania wiedzy teoretycznej zdobywanej podczas zajęć dydaktycznych i możliwość wykorzystania jej w działalności praktycznej. A zatem istotą działania Koła jest świadoma zmiana osobowości i zachowań studenta, odnosząca się bezpośrednio do jego sfery emocjonalno-wolitionalno-decyzyjnej, a pośrednio do całej jego osobowości.

Małgorzata Laskowska
studentka II roku pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej
studia uzupełniające magisterskie

Wychowankowie Domu Dziecka w Lubieniu Kujawskim

Wszystkie te zabiegi mają na celu ukształtowanie osobowości studenta pod kątem myślenia pedagogicznego, a tym samym jego dążenia do samorealizacji, czyli aktualizacji własnych potencjalnych szans.

¹ M. Łopatkowa, *Pedagogika serca*, Warszawa 1992, s. 7.

² M. Bachtin, *Problemy poetyki Dostojewskiego*, [w:] U. Ostrowska, *Dialog w pedagogicznym badaniu jakościowym*, Kraków 2000, s. 11.

³ Antoine de Saint-Exupéry, [w:] H. Konopka, *Wiedza o społeczeństwie. Wychowanie obywatelskie*, Kraków 1999, s. 8.

Studenckie otrzesiny

Do studenckiej tradycji należą otrzesiny żaków I roku, które odbyły się w piątek 16 stycznia br., w klubie „Chez Bernard”. Organizatorem była nowo wybrana Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego WSHE we Włocławku. Mamy nadzieję, że to pierwsze przedsięwzięcie dobrze będzie wróżyć nowym przedstawicielom środowiska studenckiego naszej uczelni.

Kilka słów

Minął kolejny rok wyjątkowej, artystycznej pracy. Rozpoczęliśmy go styczniowymi spotkaniami oplatkowymi oraz koncertami we wrocławskich świątyniach. Po raz kolejny przekonaliśmy się o magicznych właściwościach kołęd pozwalających na przezwyciężenie własnych słabości i zmniejszających przestrzeń międzyludzką. W pierwszych dniach nowego roku „Arioso” uczestniczył po raz pierwszy w II Pomorskim Konkursie Kołęd w Toruniu, zajmując II lokatę w swojej kategorii.

W lutym prezentowaliśmy swoje umiejętności przed wrocławską młodzieżą szkół średnich, tłumnie przybyłą w gościnne progi uczelni w ramach „Drzwi Otwartych”.

Po raz pierwszy w ubiegłym roku obchodzono Europejski Dzień Świata Uniwersyteckiego. Z tej okazji duszpasterz akademicki ks. dr Witold Dorsz zaprosił nas do wzięcia udziału w różańcu środowisk akademickich Europy, odprawianym razem z Ojcem Świętym Janem Pawłem II, w dniu 15 lutego o godzinie 18.00. Włączyliśmy się swoim śpiewem w tę piękną modlitwę.

Kwietniowe „Fascynacje Wrocławskie” umożliwiły nam dokonanie wspaniałego artystycznego odkrycia. Dzięki inicjatywie Moniki Jabłońskiej (Dział Promocji WSHE) udało się połączyć formułę muzyki rockowej z muzyką chóralną. Gwiazdą wieczoru był znakomity wrocławski zespół „30 synów i 40 wnuków jeżdżących na 70 osłętach”. Zaśpiewaliśmy wspólnie z zespołem, specjalnie opracowane na ten koncert, utwory m.in. „Nad rzekami Babilonu”, „Chwalcie Pana” i inne. Zgodnie od-

czuliśmy, że powstała zupełnie nowa jakość artystyczna.

Niezapomnianym przeżyciem dla całego zespołu była pielgrzymka środowiska akademickiego naszego miasta na Jasną Górę. Wrocławskie Duszpasterstwo Akademickie odpowiedzialne było za oprawę liturgii mszy świętej, która sprawowana miała być na placu przed klasztorem. Aura spletała jednak wszystkim figla i ...mogliśmy zaśpiewać w precudnej Bazylice Jasnogórskiej. Marzenia się spełniają. Dziesiątki razy bywałem w Częstochowie ze swoimi chórami. Braliśmy udział w wielu uroczystościach, śpiewaliśmy w Kaplicy Cudownego Obrazu Najświętszej Marii Panny, ale nigdy dotąd nie śpiewaliśmy z wysokości chóru, skąd widok na bazylikę jest szczególnie piękny. Niezapomniane przeżycie i nagroda za cierpliwość.

Maj to również miesiąc studenckich uciech. Zanim wmiszaliśmy się w kolorowy zakawski tłum, zaznaczyliśmy swoją obecność na rozpoczęciu wesołej juwenaliowej zabawy.

Od czerwca chór rozpoczął przygotowania do udziału w Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej w Rumii, który odbywał się w ubiegłym roku po raz piętnasty. Dzięki zrozumieniu i hojności rektora oraz władz uczelni mogliśmy wystąpić w tak prestiżowej imprezie po raz pierwszy. W kilkunastoletniej historii tego konkursu Wrocławek ma już swoje miejsce. W 1993 r. na V konkursie Chór „Vladislavia” zajął pierwsze miejsce, a swoistym rekordem VII festiwalu (1995 r.) był udział trzech wrocławskich chórow: „Canto” Zespołu Szkół Muzycznych, „Vladislavia” Zespołu Szkół Tech-

Chór podczas próby

„Arioso” na festiwalu w Rumii

nicznych i „Pro Musica” Zespołu Kolegiów Nauczycielskich (185 osób).

W drodze powrotnej zatrzymaliśmy się w Gdańsku. W pięknym październikowym poranku w Katedrze Najświętszej Marii Panny, w jednej z największych i najpiękniejszych świątyń Europy.

Rok zakończyliśmy uroczystym spotkaniem oplatkowym, na którym życzyliśmy sobie i przedstawicielom innych wrocławskich uczelni spełnienia przyszłorocznych marzeń i roku nie gorszego od mijającego. Po raz kolejny przekonaliśmy się o magicznej mocy oplatka i kołęd.

Marian Szczepański
kierownik i dyrygent Chóru „Arioso”

SPOTKANIE ADWENTOWE I OPŁATEK AKADEMICKI

z J.E. biskupem wrocławskim
Wiesławem Meringiem

Duszpasterstwo Akademickie jest obecnością Kościoła w życiu uczelni wyższych i kultu-
rze uniwersyteckiej, a zarazem wyrazem szczególnej troski Kościoła o to środowisko. Obok podstawowej misji wspierania katolików zaangażowanych w różny sposób w życie uczelni (nauczyciele akademicy, pracownicy administracji, studenci i absolwenci) i głoszenia Ewangelii tym, którzy w sposób wolny chcą ją przyjąć, do zadań, jakie sobie stawia, należy także zaangażowanie w promocję i rozwój kultury, a w rozwijającym się środowisku akademickim Wrocławka także *last but not least* — przyczynianie się do jego integracji. Zorganizowany po raz pierwszy Międzyuczelniany Opłatek Akademicki i Spotkanie Adwentowe z J.E. biskupem wrocławskim Wiesławem Meringiem, które miały miejsce 18 grudnia 2003 r., wpisują się w szereg różnych inicjatyw podejmowanych zgodnie z przedstawionymi powyżej celami przez nasze duszpasterstwo.

Spotkanie rozpoczęło się od Eucharystii sprawowanej pod przewodnictwem Pasterza Diecezji w Katedrze Wrocławskiej. Wśród koncelebransów znaleźli się między innymi przyjaciele naszego duszpasterstwa, czynnie wspierający nas na co dzień: ks. prałat Teodor Lenkiewicz — dziekan wrocławski i ks. Rafał Działak, a oprawę muzyczną liturgii nadał Chór Akademicki „Arioso” Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Wrocławku pod dyrekcją Mariana Szczepańskiego.

Druga część spotkania odbyła się w sali „Caritas” przy ul. Gdańskiej, gdzie po krótkim słowie duszpasterza akademickiego i wystąpieniu Ewangelii o narodzeniu Pana Jezusa, Ksiądz Biskup pobłogosławił opłatki, którymi wszyscy dzielili się, składając sobie życzenia. W świąteczny nastrój wprowadzały także kolędy śpiewane pod kierunkiem „Arioso”, a rozmowy przy kawie i herbacie oraz ciście przyczyniały się do lepszego poznania i umocnienia więzi.

Ogromnie cieszy bardzo liczny udział w spotkaniu przedstawicieli władz akademickich, pracowników i studentów WSHE z J.M. rektorem Jerzym Garbaczem na czele oraz członków Zarządu Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego. Szczególne słowa wdzięczności należą się zespołowi Działu Promocji WSHE za wielką pomoc przy organizacji spotkania. Na opłatkach reprezentowane były również władze akade-

mickie Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławku oraz Wyższej Szkoły Informatyki w Łodzi, Oddział we Wrocławku, a także pracownicy i studenci tych uczelni oraz Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej i Kolegium Nauczycielskiego. Nie można wśród uczestników spotkania pominąć także związanych z naszym duszpasterstwem uczniów szkół średnich oraz absolwentów wyższych uczelni.

Miło było usłyszeć z niejednych ust w odpowiedzi na pytanie o wrażenia ze spotkania, że „było bardzo fajnie, ale dlaczego tak krótko?”. Mam nadzieję, że Międzyuczelniany Opłatek Akademicki i Spotkanie Adwentowe z Pasterzem Diecezji staną się tradycją i każdego roku będą one jeszcze radośniejsze i przy coraz liczniejszym udziale osób tworzących naszą społeczność akademicką Wrocławka.

ks. dr Witold Dorsz
duszpasterz akademicki

J.E. biskup wrocławski
dr Wiesław Mering
i ks. dr Witold Dorsz
(czyta Pismo Święte)

Brać akademicka
dzieli się opłatkami

W poniedziałkowe popołudnie 15 grudnia 2003 r. w Auli Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku miało miejsce niezwykle wydarzenie. W jednym miejscu spotkali się przyjaciele, uczniowie, a także miłośnicy twórczości ks. prof. Janusza Pasierba, aby opowiedzieć o Jego życiu i dziele. Obok usystematyzowanych analiz, odnoszących się do działalności naukowej oraz twórczości zmarłego przed ponad 10 laty ks. J. Pasierba, podczas sympozjum

pojawiło się wiele osobistych wątków — wspomnień, refleksji oraz anegdot z Jego życia.

Snucie rozważań o kimś nieobecnym już wśród żywych, kto w dodatku wywarł ogromny wpływ na rozwój duchowy, etyczny i estetyczny kilku pokoleń (nie tylko duchownych) jest zadaniem trudnym i z góry skazanym na pewne obiektywne ograniczenia. Słuchając wypowiedzi współpracowników i uczniów ks. Janusza Pasierba, m.in. prof. dr. hab. Józefa

Borzyszkowskiego, ks. mgr. Wojciecha Sowy i ks. mgr. Wojciecha Krzywańskiego, odnosiło się wrażenie uczestnictwa w pełnej głębokiej refleksji opowieści.

Głównymi organizatorami naukowego spotkania byli J.E. ks. bp dr Wiesław Mering — ordynariusz włocławski oraz rektor Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku prof. dr hab. Jerzy Garbacz.

ŻYCIE I DZIEŁO

księdza profesora Janusza Pasierba w 10. rocznicę śmierci

Ks. prof. Janusz Pasierb urodził się 7 stycznia 1929 r. w Lubawie (obecnie woj. warmińsko-mazurskie), w rodzinie nauczycielskiej. Był poetą, eseistą, homiletykiem i kaznodzieją, jurorem konkursów literackich i plastycznych. Prowadził wykłady na uczelniach krajowych i zagranicznych.

Dzieciństwo spędził w Tczewie, a lata okupacji w Żabnie (k. Tarnowa). Po ukończeniu tczewskiego Liceum Ogólnokształcącego w 1947 r., rozpoczął studia filozoficzno-teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Pelplinie, które ukończył w 1952 r.

Po przyjęciu święceń kapłańskich pracował jako wikariusz w Grudziądzu i Redzie. Naukę kontynuował w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, Uniwersytecie Jagiellońskim, Uniwersytecie Warszawskim, Papieskim Instytucie Archeologii Chrześcijańskiej w Rzymie oraz Uniwersytecie Kantonalnym we Fryburgu. Studio-

wał sztukę kościelną, polonistykę, archeologię, historię kultury i patrologię.

W 1957 r. uzyskał doktorat z teologii, w 1962 r. doktorat z archeologii, w dwa lata później habilitował się na Wydziale Historycznym Uniwersytetu Warszawskiego, w 1972 r. otrzymał tytuł profesora nadzwyczajnego, w 1982 r. — profesora zwyczajnego.

W 1963 r. został profesorem historii sztuki w WSD w Pelplinie, w 1965 r. — docentem naukowym i kierownikiem Katedry Historii Sztuki ATK oraz profesorem homiletyki w WSD w Pelplinie. Odbił liczne podróże po całej Europie, Bliskim Wschodzie, północnej Afryce, Ameryce Północnej i Południowej.

Należał do wielu stowarzyszeń naukowych w Polsce i za granicą. Był członkiem m.in.: Papieskiej Komisji Ochrony Dziedzictwa Artystycznego i Historycznego Kościoła, Europejskiego Centrum Kultury, Europejskiej Akademii

Nauki i Sztuki, Polskiej Akademii Nauk, polskiego PEN-Clubu, Rady Kultury przy Prezydencie RP.

Jako poeta debiutował w 1971 r. na łamach „Tygodnika Powszechnego”. Opublikował kilkanaście zbiorów poezji. Jego wiersze tłumaczono na języki: angielski, niemiecki, francuski, włoski, hiszpański i rosyjski.

W 1982 r. otrzymał godność Prałata Honorowego Jego Świątobliwości, w 1990 r. — Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, w 1991 r. — tytuł Honorowego Obywatela Miasta Tczewa.

Zmarł w Warszawie 15 grudnia 1993 r., pochowany został na cmentarzu parafialnym w Pelplinie.

W 1994 r. imię ks. J. Pasierba nadano Liceum Ogólnokształcącemu w Pelplinie, a w 1998 r. — Zespołowi Szkół Ekonomicznych w Tczewie.

Anna Majewska

Uczestnicy i goście sympozjum

Dorobek wydawniczy ks. prof. Janusza Pasierba

Wieczory Europejskie

O Unii Europejskiej można pisać i mówić w różnych wymiarach. Wszelkie formy, mające na celu przekazanie jak najszerszej opinii publicznej zasad i celów jednoczącej się Europy, stają się szczególnie ważne u progu polskiego udziału w nowych strukturach.

Włocławska uczelnia od lat aktywnie bierze udział w procesie upowszechniania UE, organizując konferencje naukowe, wykłady otwarte, wydając publikacje tematycznie związane z różnymi aspektami integracji z krajami „piętnastki”. W zeszłym roku Regionalne Centrum Integracji Europejskiej przeprowadziło studenckie prapreferendum unijne, które zakończyło się prawie 100% zwycięstwem entuzjastów naszej akcesji do UE.

W tym roku, obok kontynuacji ww. form, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku podjęła się organizacji cyklu Wieczorów Europejskich, których idea blisko związana jest z wydarzeniami mającymi miejsce na arenie politycznej i kulturalnej. Najważniejsza data inspirująca organizatorów tych spotkań to 1 maja 2004 r., dzień planowanego przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. W trakcie prezentacji i wystąpień zaproszonych gości mówić będziemy o dorobku gospodarczym, kulturze, języku oraz najpiękniejszych regionach w wybranych krajach.

Jako pierwsza, 29 stycznia br., zaprezentowała się Hiszpania — kraj, który z ogromnym sukcesem wykorzystuje aktywnie i świadomie swoje miejsce w strukturach unijnych. Hiszpanie doskonale radzą sobie z umiejętnym gospodarowaniem funduszami strukturalnymi, co przysparza korzyści wielu obywatelom. Kraj ten od 1996 r. stworzył 5 mln nowych miejsc pracy, co daje mu drugie miejsce pod tym względem wśród wszystkich krajów „piętnastki”, a pod względem wysokości Produktu Krajowego Brutto zajmuje ósme miejsce na świecie.

Bolero w wykonaniu
Zespołu Tańca
„Classic”
z Włocławka

HISZPANIA

Warto poznać ten kraj też od strony regionów turystycznych, zaczynając od wybrzeża Morza Śródziemnego i słynnego Costa Brava ciągnącego się aż do Costa del Sol. Nie należy pominąć archipelagu Balearów i Wysp Kanaryjskich na Atlantyku, które stanowią kontynent w miniaturze. Wspaniałe arabskie miasta Południa, regionu Andaluzji, będącej częstym tłem filmów hiszpańskiego reżysera Pedro Almodóvara stanowią kolejny atrakcyjny punkt na turystycznej drodze. Czy tylko dlatego warto zwiedzić ten kraj?

Hiszpania to także niezwykle miejsce dla poszukujących swojej europejskiej, duchowej tożsamości. Camino de Santiago dla wielu pielgrzymów z całego świata stanowi niezwykle doświadczenie jedności z wielowiekową tradycją chrześcijaństwa, postrzeganego przecież w kategoriach źródła kultury europejskiej. Wielu, którzy odwiedzają ten duchowy szlak, Camino de Santiago pozwala odnaleźć odpowiedzi na pytania ostateczne.

Pozostaje jeszcze słynna hiszpańska kuchnia, doskonałe wina i styl życia, z których codzienna radość życia manifestowana w ulicznych ognistych fiestach czyni Hiszpanię krajem tak fascynującym.

Monika Jabłońska i Joanna Skiba

Małgorzata Włocławska-Rygielska —
iberystka w trakcie
prezentacji

Marketing bezpośredni w bibliotece

Marketing bezpośredni to interakcyjny system marketingu, który korzysta z jednego lub więcej mediów reklamowych, by wywołać odpowiedź oraz/lub transakcję w dowolnym miejscu¹.

Powstanie marketingu bezpośredniego notuje się na początku lat 70. XX w. W tym okresie w rozwiniętych gospodarkach można było zaobserwować tendencje świadczące o różnicowaniu się rynków masowych i wyodrębnianiu się z nich coraz mniejszych części — segmentów. Istota tego procesu wynika z konieczności zaspokojenia indywidualnych potrzeb coraz bardziej wymagających klientów². Duży wpływ na rozwój marketingu „jutra” miała, wcześniej wspomniana, indywidualizacja potrzeb społeczeństwa, ale nie tylko. Jest jeszcze wiele innych przesłanek, które w znacznym stopniu przyczyniły się do rozwoju tej nowej formy marketingu. Są to między innymi takie czynniki, jak: starzenie się społeczeństwa, zmiana stylu życia (szczególnie w pokoleniu młodym), postęp techniczny, powszechne zastosowanie wszelkiego rodzaju kart płatniczych, malejąca skuteczność tradycyjnych form komunikacji z klientami i wreszcie wzrost komunikacji.

Marketing bezpośredni, w odróżnieniu od marketingu w ujęciu klasycznym, koncentruje się przede wszystkim na **bezpośrednim kontakcie z klientem**. Istota marketingu bezpośredniego sprowadza się w dużej mierze, jak ma to miejsce w przypadku tradycyjnego podejścia marketingowego, do nawiązania długookresowej więzi z klientem. Największe różnice między marketingiem „jutra” a tradycyjnym można zauważyć w przypadku dwóch narzędzi marketingowych, jakimi są dystrybucja i promocja. Marketing bezpośredni obejmuje wszystkie skierowane na rynek oddziaływania, które służą bezpośredniemu komunikowaniu się sprzedających i kupujących, bezpośredniej sprzedaży oraz nawiązaniu bezpośrednich kontaktów. Obejmują one: rozmowę handlową, informację ustną dla uczestników targów i wystaw, degustacje i demonstracje produktów, listy osobiste zawierające oferty rynkowe, zakupy z automatu, sprzedaż przez telefon, telewizję i radio, próbki reklamowe, foldery i katalogi sprzedaży wysyłkowej za pośrednictwem zwykłej poczty i poczty elektronicznej³.

Biblioteki należą do organizacji non-profit (nie nastawionych na zysk), w których zastosowanie marketingu bezpośredniego prowadzi

do zaspokojenia indywidualnych potrzeb użytkowników. Zgodnie ze współczesną orientacją marketingową, która zmierza w kierunku „odmasowienia” rynku, konieczne jest poznanie indywidualnych potrzeb i preferencji czytelników. Od dłuższego czasu można zaobserwować ciągły wzrost wymagań czytelników, coraz częściej chcą być traktowani indywidualnie, oczekują większego zainteresowania ze strony bibliotekarza. Właśnie dlatego bardzo ważne jest poznanie ich preferencji i oczekiwań. Biblioteki w tym celu bardzo często prowadzą badania ankietowe wśród czytelników. Wyniki badań pozwalają bliżej poznać potrzeby użytkowników, dają także odpowiedź, czy cała oferta biblioteczna jest w pełni znana i wykorzystywana, czy „klienci” odwiedzający bibliotekę mają świadomość z czego mogą korzystać i w jaki sposób.

Mało jest produktów czy usług, które potrafią sprzedać się same, bez pomocy mechanizmów marketingowych. Zadaniem biblioteki jest nie tylko poznanie potrzeb czytelników, ale również uświadomienie im istnienia asortymentu zaspokajającego ich coraz większe wymagania.

W tym celu w wielu bibliotekach stosowane są niektóre z narzędzi marketingu bezpośredniego w formie nieco zmodyfikowanej na potrzeby biblioteki.

Jednym z takich narzędzi jest **Internet**. Dynamiczny postęp techniki sprawił, że stał się on na tyle powszechny, że korzysta z niego praktycznie każda instytucja i większość użytkowników indywidualnych. Biblioteki, posiadając własną stronę internetową, mają wiele możliwości prezentowania informacji o swojej działalności. Strony internetowe bibliotek bardzo często zawierają katalogi, różnego rodzaju bazy danych, ciekawe linki, aktualności. Czytelnicy przez Internet mogą rezerwować i wypożyczać książki. Użytkownik, odwiedzając stronę internetową biblioteki, styka się bezpośrednio z „produktem”, oczywiście w odniesieniu do biblioteki będzie to „produkt” w postaci informacji.

Ponadto Internet daje możliwość bezpośredniej i szybkiej wymiany informacji między pracownikami biblioteki a użytkownikami. Przekaz informacji realizowany jest poprzez bezpośrednią pomoc techniczną on-line. Na stronach internetowych bibliotek umieszczane są adresy pracowników w systemie poczty elektronicznej e-mail. Dzięki temu każdy użytkownik, który ma dostęp do Internetu, może się

zwrócić do bibliotekarza z zapytaniem lub z prośbą udzielenia informacji. Następuje wtedy nawiązanie kontaktu z „klientem”, który jest traktowany indywidualnie, a nie jak jeden z tysięcy. Internet jest na pewno jednym z narzędzi marketingu bezpośredniego, które stanowi doskonałą formę reklamy biblioteki. Posiadanie swojej strony internetowej pozwala na stworzenie nowoczesnego wizerunku placówki otwartej na wszystkie innowacje, nie tylko z zakresu marketingu. Podsumowując, Internet daje wiele możliwości w promocji biblioteki, w pozyskiwaniu nowych czytelników, jak również pozwala na utrzymanie długookresowej więzi z użytkownikiem.

Innym ważnym narzędziem marketingu bezpośredniego w bibliotece jest **telefon**. Udzielane informacje telefoniczne są odpowiedzią na konkretne zapytania ze strony „klienta”. Czytelnik, dzwoniąc do biblioteki, może uzyskać informacje czy interesująca go pozycja książkowa znajduje się w zbiorach biblioteki, czy w danym momencie książka jest dostępna, jeżeli nie to kiedy będzie, może także dokonać zamówienia. Podczas takiej rozmowy telefonicznej następuje nie tylko przekaz informacji, ale także dochodzi do bezpośredniego kontaktu z czytelnikiem, co stanowi ważny element w marketingu bezpośrednim.

W myśl teorii marketingu indywidualnego dużą rolę odgrywa **promocja i dystrybucja produktu**. Niektóre z bibliotek, dbając o promocję, organizują wystawy tematyczne, które mają na celu wychodzenie do czytelnika, czy też do pewnych grup użytkowników z odpowiednim produktem.

Wiele bibliotek organizuje szkolenia dla studentów pierwszego roku, które są w jakimś sensie marketingiem bezpośrednim. Studenci w trakcie szkolenia uzyskują podstawowe informacje o strukturze, funkcjonowaniu i zbiorach biblioteki. W takim kontakcie z potencjalnym czytelnikiem bibliotekarz ma możliwość „zblżenia” się do studentów i zachęcenia ich do korzystania z oferty bibliotecznej. Ponadto prowadzone są przez biblioteki szkolenia tematyczne. Prezentowane studentom oferty przygotowywane są specjalnie dla określonej grupy użytkowników. Zgodnie z teorią marketingu indywidualnego jest prezentowany odpowiedni produkt dla określonej grupy „klientów”.

Poprzez takie działania biblioteki starają się zaspokoić potrzeby swoich czytelników, zaprezentować ofertę biblioteczną swoim użytkownikom, ale także społeczeństwu lokalnemu. Na pewno dla każdej biblioteki ważne jest też uzyskanie dobrej pozycji i opinii w regionie.

Urszula Przysiałowska

¹P. Kotler, *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*, Warszawa 1994, s. 601.

²M. Szyman-Doboszka, P. Doboszki, *Marketing bezpośredni*, Warszawa 1999, s. 12.

³T. Sztucki, *Encyklopedia marketingu. Definicje, zasady, metody*, Warszawa 1998, s. 166.

KLIENT w bibliotece

Współczesne biblioteki, realizując swoje zadania, przywiązują wielką wagę do czynników dotychczas charakterystycznych dla świata biznesu. Coraz częściej wykorzystywane są elementy gry rynkowej, takie jak: marketing, promocja, zarządzanie przez jakość, public relations itp. Biblioteki zaliczają się do organizacji non-profit, chociaż oferują swoisty „towa-” — informację i uzyskują „zysk”, czyli satysfakcję czytelników i rosnący prestiż instytucji. Wiele więc zależy od zaangażowania pracowników i umiejętności „sprzedaży towaru”, który jest oferowany klientowi. Potrzebne jest do tego zastosowanie przemyślanej strategii proklienckiej. Dzięki niej nawet skromnie wyposażone biblioteki mogą zyskać bardzo wiele w oczach użytkowników.

Środowisko bibliotekarskie jest zgodne na temat nadrzędności działań zorientowanych na klienta. Dano temu wyraz podczas ogólnopolskiej konferencji w Toruniu, 4–6 grudnia 2003 r., zatytułowanej „Czytelnik czy klient?”. Poświęcono wiele uwagi terminologii, ponieważ samo pojęcie „klient”, w odniesieniu do dotychczasowego „czytelnika”, czy „użytkownika”, budziło wiele kontrowersji. Wszyscy raczej się zgodzili, iż osoby odwiedzające bibliotekę powinny się czuć swobodnie, pracownicy powinni poświęcać im najwięcej uwagi, traktować z szacunkiem i służyć wszechstronną pomocą. Pojęcie

„klient” wzbudzało jednak niepokój, w związku ze skojarzeniami z rozkarpyszonymi klientami sklepów, którzy ze złośliwością wykorzystują bardzo znane marketingowe slogany: „klient nasz pan”, a w szczególności „klient ma zawsze rację”. Bibliotekom jednak nie grozi przekształcenie w placówkę podobną do sklepów, chociażby z powodu obowiązywania regulaminu, który narzuca pewne zachowania klientom, aby sprawne funkcjonowanie instytucji było w ogóle możliwe.

Referaty konferencyjne zostały podzielone na kilka następujących sesji tematycznych:

- klient wewnętrzny i zewnętrzny biblioteki,
- standardy i procedury a jakość usług bibliotecznych,
- bibliotekarz a klient — komunikacja,
- badanie i rozpoznawanie potrzeb użytkowników — metody i sposoby działania,
- szkolenie proklienckie bibliotekarzy,
- czytelnik w przyjaznej przestrzeni i technologii,
- użytkownik niepełnosprawny w bibliotece.

Ostatecznie grono uczestników wypracowało następujące wnioski:

- nie ma właściwie znaczenia jakiego pojęcia się używa w odniesieniu

do osoby odwiedzającej bibliotekę (czytelnik/użytkownik/klient). **Istotą relacji bibliotekarz–klient powinno być partnerstwo i współpraca, nie zaś dominacja którejkolwiek ze stron tej relacji;**

- potrzebni są wysoko wykwalifikowani pracownicy, mający bezpośredni kontakt z klientami;
- konieczne jest organizowanie szkoleń z zakresu komunikacji międzyludzkiej;
- szczególnie istotne jest wypracowanie przez każdą bibliotekę własnej strategii proklienckiej;
- należy sięgać po wiele nowych narzędzi i metod z obszaru innych

nauk, które będą w sposób znaczący wpływały na szybki rozwój bibliotek.

Ze względu na bogactwo materiałów konferencyjnych toruńska impreza była bardzo udana. Z pewnością wiele ważnych spostrzeżeń, doświadczeń bibliotekarzy wpłynie na udoskonalenie funkcjonowania bibliotek w Polsce i na poprawę ich wizerunku, szczególnie w kontekście zbliżającego się przystąpienia do Unii Europejskiej i konieczności wypełniania określonych standardów jakościowych oferowanych usług.

W toruńskiej konferencji aktywnie uczestniczył również przedstawiciel Biblioteki Głównej WSHE.

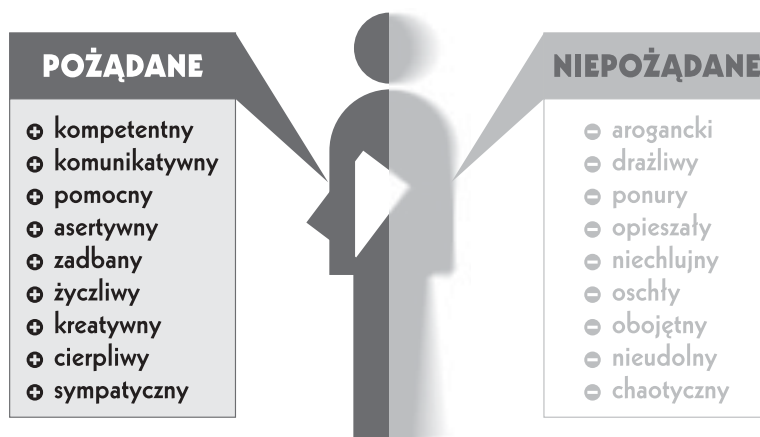
Zaprezentował on referat pt. „Relacje czytelnik–bibliotekarz w Bibliotece Głównej WSHE”, wzbogacony o zdjęcia i plakat ukazujący pożądane i niepożądane cechy bibliotekarza. W wyniku ożywionych dyskusji po wygłoszonych referatach, a także w trakcie warsztatów z zakresu komunikacji międzyludzkiej, ustalono, iż nie wystarczy mieć świadomość odpowiedniego nastawienia do klienta. Konieczny jest także systematyczny trening niezbędnych umiejętności. Zaniechanie ciągłego doskonalenia się powoduje popadanie w pułapkę rutyny, a w konsekwencji — zatracenie wcześniej wykształconych umiejętności. W takiej sytuacji praca bibliotekarza traci jakikolwiek sens.

Na zakończenie chciałbym podkreślić główny wyznacznik prawidłowych relacji między bibliotekarzem a klientem: **współpraca i jeszcze raz współpraca!** Tylko stosunki na zasadzie partnerstwa mogą spełnić oczekiwania klientów, nie wywołując frustracji i niepokoju w środowisku bibliotekarzy.

Z wszystkimi tekstami referatów konferencyjnych można się zapoznać pod adresem internetowym: <http://ebib.oss.wroc.pl/matkonf/torun/index.php>

Rafał Sadowski

CECHY BIBLIOTEKARZA

1. ATLAS historii Polski: mapy i komentarze/red. i oprac. Beata Byer; aut. tekst Konrad Banach; red. atlasu Elżbieta Olczak, Warszawa, Wydawnictwo Demart, 2003, 224 s.; 20 cm; Sygn. 33404/czyt/m, 33405-33406
2. BADANIA pedagogiczne w zarysie : skrypt dla studentów pedagogiki / zebrał i oprac. Włodzimierz Goriszowski. - Wyd.3 uzup. i zm.. - Warszawa : Wydaw. WSP TWR, 2003. - 200 s. ; 24 cm; Sygn. 33920 - 33922
3. BUKOWSKI ZBIGNIEW, USTRÓJ samorządu terytorialnego / Zbigniew Bukowski, Tomasz Jędrzejewski, Piotr Rączka. - Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa. Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności „Dom Organizatora”, 2003. - 382 s. ; 24 cm; Sygn. 33894/czyt/m , 33895 - 33897
4. CZERSKA MAŁGORZATA, ZMIANA kulturowa w organizacji : wyzwanie dla współczesnego menedżera / Małgorzata Czerska. - Warszawa : Difin, 2003. - 161, [2] s.: il. ; 24 cm; Sygn. 33881 - 33882
5. DOBROCZYŃSKI MICHAŁ, ZMIENNOŚĆ i stabilność w gospodarce międzynarodowej / Michał Dobroczyński. - Toruń : Wydawnictwo Adam Marszałek, 2003. - 379, [2] s. ; 24 cm; Sygn. 33380 - 33381
6. DYNASTIE Europy : praca zbiorowa / red. Antoni Mączak; współaut. Jacek Banaszkiewicz. - Wyd. 2, posz.i uzup.. - Wrocław [etc.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo, 2003. - 618, [2] s.: il., 1 faks., fot., portr., rys. kolor. ; 24 cm Sygn. 33494/czyt/m
7. INGARDEN ROMAN, KSIĄŻECZKA o człowieku / Roman Ingarden. - Kraków : Wydawnictwo Literackie, 2003. - 175 s. ; 20 cm; Sygn. 33943/czyt/m , 33944
8. JARVIS MATT, PSYCHOLOGIA sportu / Matt Jarvis; tł. Monika Gajdzińska. - Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2003. - 128 s. ; 24 cm; Sygn. 34011 - 34013
9. JEAN CARLO, GEOPOLITYKA / Carlo Jean; tł. Tomasz Orłowski, Justyna Pawłowska. - Wrocław : Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo, 2003. - 391 s. ; 21 cm; Sygn. 33898 - 33899
10. KARWOWSKA MAŁGORZATA, WSPIERANIE rodziny dziecka niepełnosprawnego umysłowo : (w kontekście społecznych zmian) / Małgorzata Karwowska. - Kraków : Oficyna Wydawnicza „IMPULS”, 2003. - 101 s. ; 24 cm; Sygn. 33918 - 33919
11. KIERUNKI reformy polskiego systemu podatkowego / red. Alicja Pomorska. - Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2003. - 494 s.: il. ; 24 cm; Sygn. 33365 - 33367
12. KOKOSZCZYŃSKI RYSZARD, WSPÓŁCZESNA polityka pieniężna w Polsce / Ryszard Kokoszcyński. - Warszawa : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2004. - 316, [1] s. ; 20 cm; Sygn. 34036/czyt/m , 34037
13. LUDNOŚĆ, stan oraz struktura demograficzna i społeczno-ekonomiczna : województwo kujawsko-pomorskie = Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2002 r. : województwo kujawsko-pomorskie = Powszechny Spis Rolny 2002 : województwo kujawsko-pomorskie. - Bydgoszcz : Urząd Statystyczny, 2003. - 240 s.: mapy, wyk. ; 29 cm; Sygn. 34021/czyt. , 34022/czyt/m
14. LYSONS KENNETH, ZAKUPY zaopatrzeniowe / Kenneth Lysons; tł. Edyta Klosa. - Warszawa : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2004. - 504 s. ; 24 cm Sygn. 33916/czyt/m , 33917
15. MICHALAK RYSZARD, HISTORIA polityczna Polski 1952-2002 / Ryszard Michalak, Andrzej K. Piasecki. - Łódź, 2003. - 280 s. ; 24 cm; Sygn. 33613/czyt/m , 33614 - 33616
16. MOSZYŃSKI EDMUND, LUDZIE i czasy „Czasu” : z historii czołowej gazety i wybitnych konserwatystów Drugiej Rzeczypospolitej / Edmund Moszyński. - Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 2003. - 244 s. ; 20 cm; Sygn. 33506
17. MUCHA BOGUSŁAW, HISTORIA literatury rosyjskiej : od początków do czasów najnowszych / Bogusław Mucha. - Wyd. 2 rozsz.. - Wrocław [etc.] : Zakład Narodowy im. Ossolińskich - Wydawnictwo, 2002. - 577, [2] s.: faks., portr. ; 22 cm; Sygn. 33499/czyt/m , 33500
18. OBRAZ Polski i Polaków w Europie / Is Spraw Publicznych. Program Europejski Instytut; red. Lena Kolarska-Bobińska. - Warszawa : Instytut Spraw Publicznych, 2003. - 344 s.: il., mapy ; 24 cm; Sygn. 33373 - 33374
19. PRAWO konstytucyjne / red. Zbigniew Witkowski; Jan Galster, Bożena Gronowska, Waław Szyszowski, Agnieszka Bień-Kacała, Adam Cieszyński. - Wyd. 10 popr. i rozsz., stan prawny na dzień 1 października 2002 r. - Toruń : Towarzystwo Naukowe Organizacji i Kierownictwa. Stowarzyszenie Wyższej Użyteczności „Dom Organizatora”, 2002. - 687, [1] s. ; 24 cm; Sygn. 33938/czyt. , 33939
20. PRAWO wyborcze Rzeczypospolitej Polskiej i problemy akcesji Polski do Unii Europejskiej : materiały XLIV Ogólnopolskiej Konferencji Katedr i Zakładów Prawa Konstytucyjnego / red. Andrzej Sylwestrzak; Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Wydział Prawa i Administracji. Katedra Prawa Konstytucyjnego i Historii Doktryny Polit. - Olsztyn : Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego, 2003. - 202, [1] s., [8] s. tabl. kolor.: il., err. ; 24 cm; Sygn. 33861/czyt., 33862 - 33863
21. PROBLEMY standaryzacji w edukacji / red. Małgorzata Bogaj. - Kielce ; Warszawa : Akademia Świętokrzyska imienia Jana Kochanowskiego w Kielcach : Instytut Badań Edukacyjnych w Warszawie, 2003. - 202 s. ; 24 cm; Sygn. 34007/czyt/m
22. REGIONALNE uwarunkowania ekonomicznego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. T. 1 / red. Adam Czudec. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2003. - 429, [3] s. ; 24 cm; Sygn. 33665/czyt/m , 33813
23. REGIONALNE uwarunkowania ekonomicznego rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich. T. 2 / red. Adam Czudec. - Rzeszów : Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2003. - 376, [3] s. ; 24 cm; Sygn. 33666/czyt/m , 33814
24. RYNEK pozwoleń na emisję zanieczyszczeń na przykładzie SO 2 w energetyce polskiej / red. Bogusław Fiedor, Zbigniew Jakubczyk. - Białystok : Wydawnictwo Ekonomia i Środowisko, 2002. - 155 s. ; 24 cm; Sygn. 33792/czyt/m
25. STEENBERG URLICH, PEDAGOGIKA Marii Montessori w przedszkolu / Ulrich Steenberg; tł. Magdalena Jałowiec. - Kielce : Wydawnictwo „Jedność”, 2003. - 78 s. ; 24 cm; Sygn. 33971 - 33972
26. SZWED RYSZARD, CENTRALNE Związki Samorządowe w Polsce (1917-2003) : Związek Miast Polskich. Związek Powiatów Rzeczypospolitej Polskiej - Związek Powiatów Polskich. Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej / Ryszard Szwed. - Częstochowa : Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie, 2003. - 324, [1] s. ; 24 cm; Sygn. 34004/czyt/m , 34005 - 34006
27. ŚWIERKOCKI JANUSZ, ZARYS międzynarodowych stosunków gospodarczych / Janusz Świerkocki. - Warszawa : Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, 2004. - 294 s., [7] s. tabl. ; 24 cm; Sygn. 34034 - 34035
28. TOKSYKOLOGIA : podręcznik dla studentów, lekarzy i farmaceutów / red. Witold Śeńczuk; współaut. Tadeusz Bogdanik. - Wyd. 4. - Warszawa : Wydawnictwo Lekarskie PZWL, 2002. - 887, [1] s.: rys., wyk. ; 25 cm; Sygn. 33968/czyt/m , 33969 - 33970
29. TOPCZEWSKA TERESA, GOSPODARKA gruntami w gminie / Teresa Topczewska, Waldemar Siemiński. - Warszawa : Difin, 2003. - 72 s. ; 20 cm; Sygn. 33846/czyt/m , 33847
30. ZAWADZKI SATURNIN, PODSTAWY gleboznawstwa/Saturnin Zawadzki. - Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne, 2002. - 177, [2] s: 2 mapy; 24 cm; Sygn. 33960 - 33961

NOWOŚCI

WYDAWNICZE WSHE

„Zeszyty Naukowe WSHE”, t. XIII
Nauki humanistyczne i społeczne
ISSN 1507-7403, Włocławek 2003
B5, ss. 248; cena 26 zł

Tom zawiera w głównej mierze opracowania filologów-polonistów. Są to materiały historycznoliterackie oraz materiały poświęcone badaniom edytorskim, językoznawczym i translatorskim. W tomie znajdują się też dwa artykuły historyków oraz recenzje publikacji WSHE.

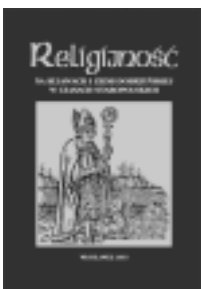
Stanisław Giziński
Pożarnictwo Pomorza Nadwiślańskiego od XIX wieku do 1939 roku
ISBN 83-88500-48-1, Włocławek 2003
B5, ss. 415; cena 38 zł

Praca monograficzna opisująca stan organizacyjny, władze, wyposażenie, działalność szkoleniową, kulturotwórczą, sytuację finansową i materialną Straży Pożarnej od okresu zaborów, poprzez moment odzyskania niepodległości, okres międzywojenny do chwili wybuchu II wojny światowej. Książka zawiera załączniki, wykaz źródeł i literatury, indeksy osób i miejscowości, ilustracje.

Kazimierz Grązawski
Życie codzienne na ziemi chełmińskiej i dobrzyńskiej w średniowieczu
ISBN 83-88500-50-3, Włocławek 2003
B5, ss. 148; cena 17 zł

Książka mająca charakter popularnonaukowy, przybliży czytelnikowi wybrane aspekty życia codziennego w średniowieczu mieszkańców skupionych w ośrodkach i grodach, miastach i zamkach, kościołach i klasztorach — od opisu pożywienia, mieszkania, ubioru, pracy w polu, w lesie, na wodzie, po obyczaje i wierzenia.

Religijność na Kujawach i ziemi dobrzyńskiej w czasach staropolskich
pod red. Andrzeja Mietza
ISBN 83-88500-56-2, Włocławek 2003
B5, ss. 208; cena 22 zł

Publikacja prezentująca materiały konferencji zorganizowanej przez Zakład Dziejów Religii Wydziału Humanistycznego. Autorzy opracowań reprezentowali krajowe ośrodki uczelniane świeckie i katolickie. Ze względu na wieloznaczność pojęcia religijności, organizatorzy ograniczyli temat i zakres wystąpień wyłącznie do religijności katolickiej, która najpełniej wpisana się w dzieje Kujaw i ziemi dobrzyńskiej.

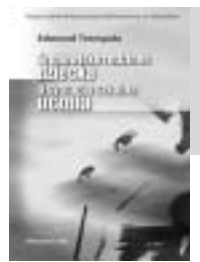
Piotr Petrykowski
Podstawy teorii wychowania. Wprowadzenie w problematykę
ISBN 83-88500-47-3, Włocławek 2003
B5, ss. 131; cena 16 zł

Praca jest podręcznikiem dla studentów obejmującym, poza rozdziałem wprowadzającym nt. istoty, przedmiotu i funkcji teorii wychowania, najważniejsze pojęcia i zagadnienia związane z teorią wychowania: socjalizacja, wychowanie, osobowość, środowisko wychowawcze. Autor zwraca uwagę na psychospołeczne mechanizmy kształtowania osobowości. Kolejne zagadnienia to proces wychowania, ideał i cele wychowania oraz dziedziny wychowania — moralne, estetyczne, umysłowe.

Media w procesie transformacji na przykładzie Włocławka
pod red. Wiesława Końskiego
ISBN 83-88500-51-1, Włocławek 2003
B5, ss. 173; cena 18 zł

Dwanaście artykułów traktujących o prasie, rozwoju radiofonii, telewizji w latach 90. XX w., zarówno w zasięgu lokalnym, jak i regionalnym. Oprócz nich, przedstawiono dzieje prasy włocławskiej od 1884 do 1990 r. oraz bibliografię prasy włocławskiej za lata 1945–2002.

Edmund Trempała
Środowisko rodzinne dziecka a sytuacja szkolna ucznia
ISBN 83-88500-52-X, Włocławek 2003
A5, ss. 32, seria „Wykłady Otwarte”; cena 6 zł

Autor omawia zmieniające się elementy środowiska rodzinnego dziecka mające wpływ i związek na sytuację szkolną ucznia. Wskazuje też na zmiany zachodzące w wyniku transformacji ustrojowej rzutujące na pracę szkoły, na zmniejszającą się rolę szkoły środowiskowej i ograniczanie zakresów jej działalności wspomagających wychowanie.

Czesław Sobków
Podstawy zarządzania
ISBN 83-88500-54-6, Włocławek 2003
B5, ss. 200; cena 20 zł

Podręcznik dla studentów administracji lub ekonomii, który z problematyką stykają się po raz pierwszy. Układ książki oparty jest na czterech tradycyjnych funkcjach zarządzania — planowanie, organizowanie, kierowanie i kontrolowanie. Zawiera też wprowadzenie do teorii organizacji i zarządzania, przedstawia jej ewolucję na tle rozwoju praktyki, omawia problematykę podejmowania decyzji kierowniczych.

Zbigniew Girzyński
Stosunki polsko-francuskie w latach 1945–1950
polityka — gospodarka — kultura
ISBN 83-88500-53-8, Włocławek 2003
B5, ss. 125; cena 15 zł

Praca ma charakter problemowy, składa się z trzech rozdziałów prezentujących trzy najważniejsze aspekty stosunków polsko-francuskich: kwestii politycznych, stosunków ekonomicznych oraz wymiany kulturalnej i naukowej.

„Debiuty Naukowe WSHE”, t. IV
ISSN 1505-6775, Włocławek 2003
B5, ss. 210; cena 20 zł

Tom zawiera 14 materiałów, spośród których 11 to skróty bądź wybrane fragmenty prac licencjackich studentów WSHE, natomiast trzy artykuły zostały przygotowane przez asystentów uczelni. Zgromadzono je w działach — Studia, Regionalia, Doniesienia z badań, Komunikaty.

przygotowała
Dorota Wojciechowska

- 09 X 2003** — Zainaugurowany został rok akademicki 2003/2004 w Wyższej Szkole Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku. Gaudeamus został odśpiewany we włocławskiej uczelni już po raz dziewiąty. Uroczystość rozpoczęła się mszą świętą, której przewodniczył J.E. bp dr Wiesław Mering — ordynariusz włocławski. Oficjalna część odbyła się w Auditorium Maximum WSHE przy ul. Piwnej 3.
- 09 X 2003** — Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej, Uchwałą nr 624/2003 z dnia 9 października 2003 r., pozytywnie zaopiniowało wniosek WSHE o utworzenie studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo.
- 14 X 2003** — WSHE podpisała umowę Socrates Bilateral Agreement z kolejną uczelnią partnerską — Università di Genova we Włoszech.
- 15 X 2003** — Studium Informatyki zorganizowało warsztaty metodyczne dla nauczycieli informatyki oraz technologii informacyjnej w szkołach ponadgimnazjalnych.
- 15 X 2003** — Studium Informatyki ogłosiło kolejną edycję szkoleń w dwóch zakresach tematycznych: grafika komputerowa i tworzenie stron www.
- 22 X 2003** — Rektor WSHE prof. dr hab. Jerzy Garbacz uczestniczył w dwudniowej konferencji władz uczelni państwowych i niepaństwowych regionu kujawsko-pomorskiego nt. „Koncepcja rozwoju nauki w regionie kujawsko-pomorskim”. Wśród gości znaleźli się przedstawiciele Państwowej Komisji Akredytacyjnej oraz przewodniczący Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego.
- 22 X 2003** — Prorektor ds. organizacji dydaktyki dr Paweł Churski spotkał się z Wojskowym Komendantem Uzupelnień we Włocławku ppłk. Janem Sroką w sprawie szkolenia wojskowego studentów. Prorektor przedstawił informację na temat realizacji działań związanych z przysposobieniem obronnym studentów, które w świetle nowych uregulowań prawnych stanowią obowiązek uczelni wyższej.
- 23 X 2003** — Joanna Skiba, koordynator programów europejskich w WSHE, przebywała na szwedzkiej uczelni University College of Boras. Celem wizyty było nawiązanie współpracy w ramach programu Socrates/Erasmus między Wydziałami Ekonomii i Pedagogicznym obu uczelni.
- 25 X 2003** — Akademicki Chór WSHE „Arioso” wzięł po raz pierwszy udział w XV Międzynarodowym Festiwalu Muzyki Religijnej w Rumii. Było to jedno z ważniejszych przedsięwzięć muzyki chóralnej w Polsce. „Arioso”, pod dyrekcją Mariana Szczepańskiego, według punktacji w swojej kategorii zajął IV miejsce.
- 27 X 2003** — W WSHE przebywał zespół oceniający Państwowej Komisji Akredytacyjnej, w składzie prof. Joanna Pyszny i prof. Piotr Kowalski, pod przewodnictwem prof. dr. hab. Sylwestra Dworackiego. Głównym celem wizyty było dokonanie oceny jakości kształcenia na kierunku filologia polska.
- 29 X 2003** — W murach WSHE odbyło się Zwyczajne Walne Zgromadzenie Włocławskiego Towarzystwa Naukowego — organu założycielskiego naszej uczelni. Podczas spotkania nastąpiło oficjalne ogłoszenie wyników V edycji konkursu na najlepsze prace naukowe i badawcze regionu Kujaw i ziemi dobrzyńskiej za rok 2002.
- 30 X 2003** — Studenci WSHE wystąpili z kolejną ciekawą inicjatywą kulturalną. Obok cieszącego się popularnością Chóru Akademickiego „Arioso”, duże szanse na zaistnienie ma teatr studencki „Fabryka Szczęścia”. Organizatorzy nowego projektu — studenci Wydziałów Pedagogicznego oraz Humanistycznego ogłosili nabór chętnych żaków do teatru.
- 31 X 2003** — Grupa partnerska, w skład której wchodzi również WSHE, złożyła wniosek do Komisji Europejskiej o udział w programie Socrates/Lingua 1. Reprezentanci 12 różnych krajów Europy (m.in.: Polski, Grecji, Austrii, Rumunii, Węgier i Chorwacji) współpracują już od czerwca tegoż roku, kiedy to w czasie seminarium kontaktowego w Krakowie podjęto pierwsze ustalenia organizacyjne dotyczące planowanego projektu.
- 31 X 2003** — Zakończyła się IV edycja akcji „Chata dla Żaka”, koordynowana przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego WSHE. Celem tego przedsięwzięcia było, z jednej strony — udostępnienie studentom uczelni informacji o kwaterach na czas studiów; z drugiej zaś — umożliwienie właścicielom dostępnych miejsc noclegowych na dostarczenie informacji z gwarancją, iż dotrze ona do właściwego odbiorcy.
- 04 XI 2003** — Decyzją ministra edukacji narodowej i sportu włocławska uczelnia otrzymała uprawnienia do prowadzenia wyższych studiów zawodowych na kierunku pielęgniarstwo. Starania władz WSHE w sprawie uruchomienia kolejnego nowego kierunku studiów wyższych zostały zwieńczone sukcesem.
- 11 XI 2003** — Przedstawiciele władz uczelni uczestniczyli w uroczystych obchodach Dnia Niepodległości, które rozpoczęły się złożeniem wiązanek kwiatów pod Pomnikiem Żołnierza Polskiego na placu Wolności. Okolicznościowe wystąpienia z okazji tego święta wygłosili: prezydent Włocławka Władysław Skrzypek oraz wicewojewoda kujawsko-pomorski Arkadiusz Horonziak.
- 18 XI 2003** — Wydział Humanistyczny WSHE zorganizował kolejne seminarium z cyklu: „Kreowanie tożsamości lokalnej na Kujawach i ziemi dobrzyńskiej”, w którym z referatami wystąpili m.in. uczniowie szkół średnich z Włocławka i regionu. Spotkanie naukowe do-

- tyczyło Kościoła w Małych Ojczyznach. Gościem seminarium był przedstawiciel „Niemiecko-Polskiego Pojednania” dr Gustaw Bekker, który wystąpił z referatem nt. „Nieszawa i okolice — sentymentalny powrót do lat dzieciństwa”.
- 20 XI 2003** — Odbyło się seminarium poświęcone „Uspołecnieniu procesu zarządzania w budowaniu partnerstwa”. Organizatorem tego spotkania naukowego był Wydział Administracji WSHE.
- 20 XI 2003** — Prorektor ds. ekonomicznych dr Zbigniew Brenda i pełnomocnik rektora ds. współpracy zagranicznej Joanna Skiba uczestniczyli w konferencji poświęconej zagadnieniom Procesu Bolońskiego. W czerwcu 1999 r. ministrowie edukacji z 30 krajów przyjęli program rozwoju systemów edukacji z zamierzeniem realizacji do roku 2010. W spotkaniu udział wzięli m.in.: Ewa Freyberg (podsekretarz Stanu w MENiS), prof. dr hab. Franciszek Ziejka (przewodniczący Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich) oraz prof. dr hab. Andrzej Jamiołkowski (przewodniczący Państwowej Komisji Akredytacyjnej).
- 20 XI 2003** — Zgodnie z Zarządzeniem Rektora nr 15/99 z dnia 5 lipca 1999 r. wybrano przewodniczącego Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego WSHE. Do władz tej organizacji kandydowało trzech przedstawicieli wybranych wcześniej przez Wydziałowe Rady Samorządu. Na czele Uczelnianej Rady Samorządu Studenckiego WSHE na lata 2003/2004–2004/2005 stała Hanna Paulińska — studentka pedagogiki.
- 21 XI 2003** — Grupa 100 absolwentów kierunków filologia polska i historia po raz ostatni spotkała się w swoim gronie. Najlepsi otrzymali nagrody „Primus Inter Pares”. W Collegium Novum odbyło się wręczenie dyplomów Wydziału Humanistycznego. Uroczystość uświetnił występ Chóru Akademickiego „Arioso”.
- 24 XI 2003** — Włocławska uczelnia w 2003 r. podpisała umowę o współpracy z UNIDO. Jednym z jej założeń jest certyfikacja przedsięwzięć, mających na celu aktywizację naukową i intelektualną środowiska studenckiego. Podczas uroczystości rozdania dyplomów na Wydziale Ekonomii grupa kilkudziesięciu absolwentów otrzymała certyfikaty uczestnictwa w seminarium pt. „Zarządzanie Technologią i Negocjacje w Transferze Technologii”, które zostało zorganizowane przez Biuro UNIDO.
- 26 XI 2003** — Odbyło się uroczyste rozdanie dyplomów ukończenia studiów wyższych na Wydziale Ekonomii. Najlepsi absolwenci otrzymali z rąk prorektora dr. Pawła Churskiego nagrody i okolicznościowe dyplomy.
- 27 XI 2003** — Około 400 absolwentów Wydziału Pedagogicznego otrzymało z rąk promotorów dyplomy ukończenia studiów wyższych licencjackich.
- 28 XI 2003** — W Auditorium Maximum WSHE odbyło się uroczyste wręczenie dyplomów ukończenia studiów wyższych licencjackich na Wydziale Administracji. Około 380 absolwentów otrzymało te jedne z najważniejszych dokumentów, otwierających drogę do kariery zawodowej.
- 02 XII 2003** — Podpisany został List Intencyjny dotyczący wspólnych działań i Bieguna Uniwersyteckiego w Tuluzie w programie unijnym Leonardo da Vinci. Program, pod roboczą nazwą Leonardo da Vinci Transplace, obejmuje organizację praktyk zawodowych w firmach miasta i regionu dla studentów francuskich. Pobyt i koszty praktyk zawodowych pokrywają studenci w ramach uzyskanych grantów.
- 05 XII 2003** — WSHE wraz z Polskim Czerwonym Krzyżem przeprowadzili Studencką Akcję Oddawania Krwi.
- 06 XII 2003** — W Lipnie rozpoczęły się Akademickie Mistrzostwa Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Piłce Nożnej Pięcioosobowej. Głównym organizatorem sportowych zmagania był Klub Uczelniany AZS WSHE. Do rozgrywek m.in. zostały zaproszone zespoły z bydgoskich oraz toruńskich uczelni wyższych.
- 08 XII 2003** — W pracowni multimedialnej do nauki języków obcych WSHE wizytę złożyli uczniowie z I LO im. Ziemi Kujawskiej we Włocławku wraz z opiekunem mgr Magdaleną Józwiak. Goście zapoznali się z najnowocześniejszymi technikami kształcenia językowego oraz z ofertą edukacyjną Szkoły Językowej Euroclub WSHE.
- 08 XII 2003** — AZS WSHE mistrzem województwa kujawsko-pomorskiego. Drużyna z Klubu Uczelnianego AZS WSHE zdobyła I miejsce w Akademickich Mistrzostwach Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Piłce Nożnej Pięcioosobowej. Mistrzowie, pod opieką Andrzeja Dorsza zagraли w składzie: Piotr Rogalski, Michał Sochacki, Radosław Fodrowski, Mariusz Gawroński, Bartłomiej Karłowski, Maciej Małecki, Jacek Witkowski, Arkadiusz Ostrowski, Maciej Ostróżka, Tomasz Perliński.
- 10 XII 2003** — Odbyło się seminarium naukowe zorganizowane przez Wydział Ekonomii przy współpracy z Biurem Promocji Inwestycji i Technologii ds. Rozwoju Przemysłowego UNIDO w Warszawie. Było poświęcone polsko-rosyjskiej współpracy gospodarczej w perspektywie przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Swoje referaty przedstawili m.in.: dyrektor Wydziału Ekonomicznego Przedstawicielstwa Handlowego Federacji Rosyjskiej w Polsce Paweł Maksimienko, dr Wojciech Oniszczyk ze Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie, dyrektor Biura Promocji Gospodarczej „Europa–Wschód” dr Mariusz Maszkiewicz, przedstawiciel PRIHP, a także przedstawiciel Wydziału Ekonomii WSHE dr Tadeusz Trocikowski.
- 11 XII 2003** — Obradował Senat WSHE.

- 11 XII 2003** — W Auditorium Maximum WSHE wręczone zostały dyplomy ukończenia wyższych studiów magisterskich na Wydziale Pedagogicznym. To ważny moment w historii uczelni, podczas którego ponad 360 absolwentów–magistrów otrzymało ten ważny dokument potwierdzający ich wiedzę i umiejętności. Absolwentów przywitał J.M. rektor WSHE prof. dr hab. Jerzy Garbacz.
- 15 XII 2003** — J.E. biskup włocławski dr Wiesław Mering oraz J.M. rektor WSHE prof. dr hab. Jerzy Garbacz zorganizowali sympozjum poświęcone życiu i dziełu ks. prof. Janusza Pasierba w 10. rocznicę jego śmierci. Spotkanie naukowe odbyło się w Auli Wyższego Seminarium Duchownego przy ul. Prymasa Karnkowskiego 3. W programie sympozjum znalazła się m.in. prezentacja dorobku naukowego i twórczości poetyckiej ks. prof. Janusza Pasierba oraz wspomnienia jego uczniów. Podczas spotkania prowadzona była sprzedaż książek autorstwa ks. prof. Janusza Pasierba.
- 17 XII 2003** — Mszą świętą w Bazylice Katedralnej zainaugurowane zostały uroczystości związane z odsłonięciem pomnika płk. Stanisława Bechiego. Na placu Powstania Styczniowego odbył się apel poległych oraz odsłonięcie i poświęcenie pomnika. Z WSHE w uroczystościach udział wzięła delegacja z prorektorem ds. organizacji dydaktyki dr. Pawłem Churskim oraz poczet sztandarowy uczelni.
- 17 XII 2003** — W Sali Senatu im. prof. S.L. Bagdzińskiego odbyło się spotkanie z drużyną KU AZS WSHE, która 6 XII 2003 r. zdobyła I miejsce w Akademickich Mistrzostwach Województwa Kujawsko-Pomorskiego w Piłce Nożnej Pięciuosobowej. Spotkaniu przewodniczył prorektor ds. organizacji dydaktyki dr Paweł Churski.
- 18 XII 2003** — Władze rektorskie, pracownicy naukowcy oraz studenci wszystkich uczelni wyższych Włocławka uczestniczyli w Spotkaniu Adwentowym i Oplątku Akademickim z J.E. biskupem włocławskim Wiesławem Meringiem.
- 19 XII 2003** — „Mikołaj Dzieciom”, to studencka akcja charytatywnej WSHE, jaka była zorganizowana przez żaków działających w kołach naukowych humanistów i pedagogów. Celem było zebranie paczek świątecznych dla dzieci z domów dziecka we Włocławku i w Lubieniu Kujawskim. Oprócz zbiórki zabawek, ubrań, słodyczy i owoców odbyły się także pokazy artystyczne. Wystąpił Teatr Studencki „Fabryka Szczęścia”, zaśpiewał Chór Akademicki „Arioso”, a gwiazdą wieczoru była Magda Anioł.
- 19 XII 2003** — W związku z poszerzającą się ofertą edukacyjną, wciąż zwiększającą się liczbą studentów, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Włocławku nabyła, od Naczelnej Organizacji Technicznej z siedzibą w Warszawie, większą część budynku przy placu Wolności 1 we Włocławku. Łączna powierzchnia użytkowa, jaką będzie wykorzystywała uczelnia, to ponad 3200 m². Pomieszczenia będą przeznaczone głównie na sale dydaktyczne, pracownie naukowe oraz Bibliotekę Główną WSHE. Akt notarialny został sporządzony 19 XII 2003 r. Wydarzenie to stanowi kolejny dowód nieustającej troski władz uczelni o właściwe warunki studiowania. Mając więc na myśli efektywne kształcenie studentów WSHE nadal inwestuje i będzie inwestować w rozwój bazy lokalowej.
- 06 I 2004** — W ofercie stypendialnej w zakresie studiów i staży zagranicznych pojawiła się oferta ze strony francuskiej. Dzięki proponowanym stypendiom zarówno studenci, jak i absolwenci szkół wyższych będą mieli możliwość kontynuować naukę we Francji. Dofinansowanie skierowane jest do studentów V roku, młodych pracowników naukowych, osób posiadających tytuł inżyniera, magistra ekonomii bądź prawa oraz do nauczycieli języka francuskiego ze wszystkich typów szkół.
- 07 I 2004** — Zostało zawarte porozumienie pomiędzy Wyższą Szkołą Humanistyczno-Ekonomiczną we Włocławku a Państwową Wyższą Szkołą Zawodową we Włocławku w sprawie przysposobienia wojskowego. Na podstawie tego dokumentu studenci obu uczelni odbywać będą razem szkolenie wojskowe w obiektach dydaktycznych WSHE.
- 08 I 2004** — WSHE ogłosiła nabór śródroczny na semestr letni roku akademickiego 2003/2004, na: 3-letnie studia licencjackie na kierunku pielęgniarstwo, 3,5-letnie studia inżynierskie na kierunku informatyka, 3-semestralne studia podyplomowe w zakresie informatyki i technologii informacyjnej.
- 08 I 2004** — Nastąpiło uroczyste otwarcie wystawy pt. „Polacy w historii świata”. Organizatorami tego przedsięwzięcia byli: Zakład Badań nad Dziejami Polonii i Emigracji Wydziału Humanistycznego WSHE oraz Światowa Rada Badań nad Polonią. Spotkanie miało charakter otwarty. Ekspozycja została wystawiona w Auditorium Maximum WSHE. W otwarciu wystawy uczestniczył Ryszard Ciskowski — dyrektor Krajowego Kongresu Polonii Amerykańskiej.
- 09 I 2004** — Wydział Ekonomii wraz z Wydziałem Administracji WSHE oraz Centrum Doradztwa Strategicznego w Krakowie zorganizowali seminarium naukowe poświęcone ocenie funkcjonowania samorządu terytorialnego. Referaty wygłosili m.in.: dr Zbigniew Bukawski z Akademii Bydgoskiej, przedstawiciele CDS z Krakowa, dr Henryk Stępień, dr Adam Strzelecki oraz dr Marek Stefański z WSHE.
- 15 I 2004** — Rozpoczął się kolejny rok wydawniczy. Rada Wydawnicza WSHE dokonała oceny realizacji planu wydawniczego 2003 r. i ustaliła plan na 2004 r., który został skonstruowany na podstawie zgłoszeń tytułów z poszczególnych wydziałów uczelni.
- 15 I 2004** — Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej wydało pozytywną ocenę kierunkowi filologia polska prowadzonemu na Wydziale Humanistycznym Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Włocławku. W Uchwale Prezydium PKA z dnia 15 stycz-

nia 2004 r. w sprawie oceny jakości kształcenia na poziomie zawodowym na ww. kierunku czytamy: „Działając na podstawie art. 38 ust. 2 oraz art. 42 ust. 1 ustawy z dnia 12 września 1990 r. o szkolnictwie wyższym (Dz.U. nr 65, poz. 385 z późniejszymi zmianami) Prezydium Państwowej Komisji Akredytacyjnej — po zapoznaniu się z raportem Zespołu Oceniającego oraz stanowiskiem uczelni informującym o uwzględnieniu uwag i zaleceń zawartych w raporcie, a także po zasięgnięciu opinii Zespołu Kierunków Studiów Humanistycznych, w sprawie jakości kształcenia na poziomie zawodowym na kierunku «filologia polska» prowadzonym na Wydziale Humanistycznym Wyższej Szkoły Humanistyczno-Ekonomicznej we Wrocławku — wydaje ocenę pozytywną”. Według PKA wrocławska uczelnia spełnia wymagania kadrowe, programowe i organizacyjne, a także posiada odpowiednią bazę materialną do prowadzenia studiów zawodowych na kierunku filologia polska. Poziom prowadzonych studiów w pełni odpowiada kryteriom jakościowym. Następna ocena jakości kształcenia w jednostce i kierunku studiów powinna nastąpić w roku akademickim 2008/2009.

16 I 2004 — „Dalszy rozwój niepaństwowych uczelni wyższych w Polsce — nowa strategia”, pod taką nazwą odbyła się, w siedzibie Wyższej Szkoły Ubezpieczeń i Bankowości w Warszawie, konferencja, którą zorganizowało Stowarzyszenie Rektorów i Założycieli Uczelni Niepaństwowych. WSHE i Wrocławskie Towarzystwo Naukowe reprezentowali dr Zbigniew Brenda, prorektor ds. ekonomicznych i prof. dr hab. med. Szymon Kubiak, prezes WTN. Zebrani omawiali m.in. tematy polityki kadrowej i polityki finansowej niepaństwowych uczelni wyższych w latach 2004–2005, jakość kształcenia, nowe produkty edukacyjne i nowe standardy edukacyjne.

16 I 2004 — W klubie „Chez Bernard” (dawny klub „Extaza”) odbyły się „Otrzęsiny” dla studentów WSHE.

19 I 2004 — Wrocławskie Towarzystwo Naukowe i Wydział Ekonomii WSHE byli organizatorami wykładu otwartego „Innowacyjność przedsiębiorstw a zarządzanie wiedzą”. Wykłady prowadzili prof. dr hab. Irena Hejduk i prof. dr inż. Wiesław M. Grudzewski z Katedry Systemów Zarządzania Szkoły Głównej Handlowej w Warszawie oraz Instytutu Organizacji i Zarządzania w Przemysle „ORGMAZ” w Warszawie. W spotkaniu uczestniczyli pracownicy naukowcy i studenci Wydziału Ekonomii, członkowie WTN, przedsiębiorcy zrzeszeni w Kujawskiej Izbie Przemysłowo-Handlowej. Gości przywitał dr hab. Wojciech Popławski, profesor nadzwyczajny WSHE, dziekan Wydziału. Po wykładzie uczestnicy dyskutowali i zadawali gościom pytania.

20 I 2004 — Przedstawiciele władz uczelni z prorektorem ds. ekonomicznych dr. Zbigniewem Brendą na czele uczestniczyli w uroczystościach z okazji 59. rocznicy wyzwolenia Wrocławka. Tradycyjnie w tym dniu przy Pomniku Żołnierza Polskiego zebrali się przed-

stawiciele władz miasta i regionu, kombatancki oraz środowiska związane z kulturą i nauką.

20 I 2004 — Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna we Wrocławku, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa we Wrocławku i Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku podpisały porozumienie o współpracy w dziedzinie naukowej, dydaktycznej, artystycznej i sportowej. Rektorzy trzech uczelni wyższych wyrazili wolę współpracy. Formalne porozumienie parafowali prof. dr hab. Jerzy Garbacz, rektor WSHE, prof. dr hab. Krzysztof A. Kuczyński, rektor PWSZ we Wrocławku i prof. dr hab. Aleksander Kozłowski, rektor PWSZ w Płocku. Rektorzy omówili najważniejsze zagadnienia dotyczące wspólnego działania — szkoły będą współpracowały ze sobą w zakresie organizacji wspólnych przedsięwzięć o charakterze naukowym, sportowym i artystycznym; będzie prowadzona wymiana wykładowców w odniesieniu do wybranych przedmiotów, tematów i wykładów monograficznych dla studentów wyższych lat studiów. Porozumienie określa też współpracę między samorządami studenckimi. Dokument podpisano w obecności Mirosława Milewskiego, prezidenta Płocka i z upoważnienia prezydenta Wrocławka, Ryszarda Machnowskiego, naczelnika Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Wrocławka.

25 I 2004 — Wrocławską tradycją stały się coroczne koncerty charytatywne organizowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie. Piąty już z tego cyklu koncert odbył się w kościele pw. Najświętszego Serca Jezusowego przy ul. Ostrowskiej 8. Podczas koncertu wystąpił Chór Akademicki WSHE „Arioso” oraz Robert Janowski z zespołem.

26 I 2004 — Rozpoczęła się sesja. To czas egzaminów kończących semestr zimowy roku akademickiego 2003/2004. Ponad 5 tys. żaków, w tym ponad 2 tys. z pierwszego roku, spotka się na egzaminach ustnych i pisemnych ze swoimi wykładowcami. Sesja trwała do 8 lutego.

27 I 2004 — W związku z rekrutacją na semestr letni na nowy kierunek — pielęgniarstwo, uczelnia zorganizowała „Drzwi otwarte”. Goście rozmawiali z nauczycielami akademickimi, z władzami uczelni, poznali zasady organizacji studiów i zapoznali się z warunkami jakie oferuje uczelnia. Spotkanie cieszyło się dużą popularnością, szczególnie wśród pielęgniarek.

29 I 2004 — WSHE rozpoczęła cykl spotkań poświęconych wybranym krajom Unii Europejskiej — ich kulturze, historii, obyczajowości oraz walorom krajoznawczo-turystycznym. Projekt pn. „Wieczory Europejskie” przygotował pełnomocnik rektora ds. współpracy zagranicznej wraz z Działem Promocji. Pierwsze spotkanie z tego cyklu poświęcone było Hiszpanii.

Andrzej Sołtysiak

Uroczystość odsłonięcia pomnika płk. Stanisława Bechiego

Uroczystość otwarcia wystawy „Polacy w historii świata”

Uczelniana Rada Samorządu Studenckiego WSHE

Spotkanie z drużyną piłki nożnej pięcioosobowej WSHE

DNI ADAPTACYJNE

ROZDANIE DYPLOMÓW

Wydział Administracji

Wydział Administracji

Wydział Ekonomii

Wydział Ekonomii

Wydział Humanistyczny

Wydział Humanistyczny

Wydział Pedagogiczny

Wydział Pedagogiczny

Wydział Pedagogiczny

Wyższa Szkoła Humanistyczno - Ekonomiczna we Włocławku

utworzona w 1995 roku przez Włocławskie Towarzystwo Naukowe

Uczelnia otrzymała Kartę Erasmusa,
na lata 2003/2004 - 2006/2007

ADMINISTRACJA

administracja publiczna
administracja bezpieczeństwa publicznego
obróć i zarządzanie nieruchomościami
ubezpieczenia

EKONOMIA

zastosowania informatyki w biznesie
integracja europejska
ekonomia obszarów wiejskich
finanse przedsiębiorstw i rachunkowość
finanse publiczne i bankowość

FILOLOGIA POLSKA

Akredytacja Państwowej Komisji Akredytacyjnej
dziennikarstwo i public relations
dziennikarstwo radiowe i telewizyjne

FILOZOFIA

filozofia kultury i polityki
bioetyka i etyka ekologiczna

HISTORIA

ogólnohistoryczna
~ europeistyka
~ regionalistyka
~ poźarnictwo

INFORMATYKA

sieciowe systemy informatyczne

OCHRONA ŚRODOWISKA

Akredytacja Państwowej Komisji Akredytacyjnej
systemy ochrony środowiska
kształtowanie krajobrazu

PEDAGOGIKA

w trakcie procedury akredytacyjnej Państwowej Komisji Akredytacyjnej
edukacja komputerowa
edukacja zdrowotna i promocja zdrowia
poradnictwo zawodowe i przedsiębiorczość
pedagogika rewalidacyjna z elementami poradnictwa rehabilitacyjnego
pedagogika pracy socjalnej
pedagogika opiekuńczo-wychowawcza
wychowanie obronne i fizyczne

Oferujemy:

- Zróżnicowany Pakiet Socjalny Studenta obejmujący stypendia naukowe, socjalne i zasiłki losowe
- Jedne z najniższych w regionie kujawsko-pomorskim opłaty za studia
- Bogaty księgozbiór Biblioteki Głównej z w pełni skomputeryzowanym katalogiem dostępnym również w sieci Internet. Zapraszamy do nowej siedziby Biblioteki Głównej.
- Certyfikację językową we współpracy z Goethe Institut oraz z Zamkniętym Ośrodkiem Egzaminacyjnym British Council na egzaminy BEC, KET oraz PET.
- Nowoczesną i przyjazną infrastrukturę informatyczną z nieograniczonym dostępem do Internetu.
- Doskonale wyposażone laboratoria i pracownie dydaktyczne dla potrzeb kształcenia na wszystkich kierunkach
- Praktyki i staże dla pracowników naukowych i studentów w zagranicznych ośrodkach akademickich w ramach udziału WSHE w programach europejskich

ul. Piwna 3, 87-800 Włocławek, tel./fax (054) 231-32-92

e-mail: biurorektora@wshe.pl, www.wshe.pl

